ปฏิบัติธรรมคำกลอน

สอนใจให้ดับทุกข์

มรดกธรรม

ของ

ก. เขาสวนหลวง

สถานปฏิบัติธรรม เขาสวนหลวง ราชบุรี

ปฏิบัติธรรมคำกลอน
สอนใจให้ดับทุกข์

มรดกธรรม

ของ

ก. เขาสวนหลวง

สถานปฏิบัติธรรม เขาสวนหลวง ราชบุรี

พิมพ์เป็นธรรมทานในวันวิสาขบูชา

วันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๓๐

พิมพ์ครั้งที่ ๓ จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

ปฐมพุทธภาษิต

เมื่อเรายังไม่พบญาณ ได้แล่นท่องเที่ยวไปในสงสาร
เป็นอเนกชาติ แสวงหาอยู่ซึ่งนายช่างปลูกเรือน
คือตัณหาผู้สร้างภพ
การเกิดทุกคราว เป็นทุกข์ร่ำไป

นี่แน่ะ นายช่างปลูกเรือน เรารู้จักเจ้าเสียแล้ว
เจ้าจะทำเรือนให้เราไม่ได้อีกต่อไป
โครงเรือนทั้งหมดของเจ้าเราหักเสียแล้ว
ยอดเรือนเราก็รื้อเสียแล้ว

จิตของเราถึงแล้ว ซึ่งสภาพที่อะไรปรุงแต่งไม่ได้อีกต่อไป
มันได้ถึงแล้วซึ่งความสิ้นไปแห่งตัณหา

คำนำ (ครั้งที่ ๑)

(ปฏิบัติธรรมคำกลอนสอนใจ ฯ)

สมัยโน้น พ.ศ. ๒๔๘๘ เมื่อเราแรกเริ่มมาอยู่ปฏิบัติธรรม สถานที่เขาสวนหลวงเป็นป่ารก ที่น่ารื่นรมย์ มีสภาพเป็นธรรมชาติ เสียงต่าง ๆ เช่นเสียงระเบิดหิน เสียงเรือบิน รถยนต์ วิทยุ และเครื่องขยายเสียงไม่มีเหมือนสมัยนี้ การมาอยู่สมัยโน้น ก็ไม่ต้องทำอะไรให้ยุ่งยาก ที่อยู่อาศัยทำพออยู่ได้ เป็นกระท่อมเล็ก ๆ เป็นการอยู่เพื่อปฏิบัติธรรม ไม่มุ่งหาความสะดวกสบายฟุ่มเฟือยอะไร

เมื่อมาอยู่ครั้งแรก ก็ไม่ได้ตั้งใจจะอยู่จริงจัง แต่เป็นความอัศจรรย์ของธรรมะทำให้ได้รับประโยชน์ในด้านจิตใจ อยู่นานเท่าไร ๆ เราก็ไม่คิดจะกลับเข้าเมือง ต่อมาก็มีผู้มาอยู่ปฏิบัติด้วย ชั่วเวลาไม่นานก็จากไป ผลัดเปลี่ยนกันอยู่เช่นนี้ตลอดมา

การอยู่กับธรรมชาติป่าเขาเช่นนี้ได้รับประโยชน์ในด้านจิตใจจริง ๆ จิตใจปลอดโปร่งว่างเปล่า แม้อาหารทางกายจะขาดแคลนไปบ้าง ก็ไม่เป็นสิ่งที่น่าวิตก เพราะได้อาหารใจแทน การอยู่ตามธรรมชาติไม่ต้องลงทุนอะไรมากมายเลย แต่กลับได้รับประโยชน์ทางด้านจิตใจอย่างสูง อันยากที่จะบรรยายออกมาเป็นคำพูดหรือตัวหนังสือได้ถูกต้อง

มีผู้มาเยี่ยมบางคนกล่าวว่า ที่เรามาอยู่นี้ เป็นการอยู่อย่างแห้งแล้งขาดแคลน แต่เราไม่รู้สึกว่าเป็นการแห้งแล้งอย่างที่เขาว่าเลย จึงตอบเขาไปว่า เราอยู่อย่างจิตใจชุ่มชื่นสดใส มิได้แห้งแล้งแต่อย่างใด แต่ผู้ฟังก็ไม่เข้าใจ เพราะเขาคิดว่าความฟุ่มเฟือยสะดวกสบายในเรื่องอาหารการกิน และที่อยู่ใหญ่โตเป็นความชุ่มชื่น ถึงจะบอกว่า อยู่ที่นี่อย่างนี้ จิตใจชุ่มชื่น เขาก็ฟังไม่ถูก จึงมีน้อยคนที่จะอยู่ได้ มาอยู่ชั่วคราวทนไม่ไหว ก็ต้องกลับไปหาความสะดวกสบายทางกาย เพราะไม่รู้คุณค่าของธรรมะด้านจิตใจ

เมื่อมาอยู่ปฏิบัติธรรมครั้งแรก ได้หัดเขียนกลอนบันทึกการปฏิบัติส่วนตัว การหัดเขียนในครั้งแรก ๆ เป็นคำกลอนภาษาใจล้วน ๆ เพราะยังไม่รู้กฎเกณฑ์ของสัมผัส คำจึงสัมผัสกันเองบ้าง ไม่สัมผัสบ้าง ต่อมาท่านผู้รู้ท่านหนึ่งได้กรุณาส่งแบบแต่งกลอนแปดมาให้ จึงได้เขียนกลอนแปดเรื่อย ๆ มา ได้เขียนกระจัดกระจายไว้ในสมุดหลายเล่ม ครั้น

พ.ศ. ๒๔๘๘ ซึ่งเป็นเวลาสิบกว่าปีล่วงแล้ว จึงได้รวบรวมคำกลอนไว้ในสมุดปกแข็ง กลอนที่เขียนไว้ได้หายไปมาก บางบทมีคำกลอนเหลืออยู่น้อยเพราะต้นฉบับหายไป

การเขียนคำกลอนเหล่านี้ มิได้ตั้งใจเขียนเป็นกิจลักษณะ แต่เป็นการอ่านข้อเท็จจริงประจำวัน ซึ่งเป็นภาษาจิตใจ ตามโอกาสที่จะเขียนได้ บางคราวก็ไม่ได้เขียน ผู้เขียนไม่ได้เรียนอักขระสมัยใหม่ จึงเขียนเป็นภาษากลอนบ้า ผู้อ่านจงเลือกเฟ้นเอาแต่สาระเถิด

ขออนุโมทนาบรรดาท่านที่ได้เสียสละกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์เป็นธรรมทาน เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติธรรม ให้มีความเจริญงอกงามตามธรรมวินัยของพระพุทธเจ้า เป็นประโยชน์แก่ตนเอง และเพื่อนร่วมทุกข์ทั้งหลาย เป็นผู้มีธรรมเป็นทัพพ์เป็นการดับทุกข์ได้ทุกประการเทอญ.

ก. เขาสวนหลวง

สถานปฏิบัติธรรม เขาสวนหลวง ราชบุรี

(หนังสือที่สถานปฏิบัติธรรม เขาสวนหลวง จัดพิมพ์
อนุญาตให้พิมพ์เป็นธรรมทานได้ทุกเรื่อง)

คำนำ

วันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๓๐ เป็นวันวิสาขบูชา ซึ่งเป็นวาระคล้าย **วันประสูติ ตรัสรู้ ปรินิพพาน ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า** ธรรมะของพระองค์ที่ทรงแสดงไว้นั้น มีคุณค่าสูงสุดที่จะนำทางไปสู่ความ **สะอาด สว่าง สงบ** เราพุทธบริษัทต่างตระหนักในความจริงอันนี้ และพยายามปฏิบัติตามธรรมะนั้น

สำหรับวันวิสาขบูชาที่แล้วมา คณะผู้ปฏิบัติธรรมแห่งเขาสวนหลวงได้เคยพิมพ์ชุด **ปฏิบัติธรรมคำกลอนสอนใจให้ดับทุกข์ของท่าน ก. เขาสวนหลวง** ชุดนี้แบ่งเป็น ๕ ตอน จัดพิมพ์ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๓ ถึง พ.ศ. ๒๕๒๗ ขณะนี้ตอน ๑ หมดไปแล้ว และได้มีผู้สนใจขอมาอยู่เสมอ ในปีนี้จึงได้จัดพิมพ์ตอนที่ ๑ ขึ้นใหม่อีก

หวังว่าหนังสือคำกลอนสอนใจ **มรดกธรรมของท่าน ก. เขาสวนหลวง** จะเป็นแนวทางสำหรับใคร่ครวญให้ **เข้าสู่สภาวะอันลึกซึ้ง** ได้ตามสติปัญญาของแต่ละท่าน และได้ผลเป็นความสงบทางใจ ช่วยผ่อนคลายความเคร่งเครียดในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี และเป็นพื้นฐานให้มุ่งมั่นต่อความหลุดพ้นโดยทั่วหน้ากันเถิด.

วัลย์ นานายน

๒๙ เมษายน ๒๕๓๐

สำนักปฏิบัติธรรม เขาสวนหลวง ราชบุรี

สารบาญ

ลำดับที่	เรื่อง	หน้า
๑.	อ่านคำกลอนให้รู้จริงเห็นแจ้ง	๑
๒.	รู้จักใช้อินทรีย์	๒๐
๓.	แลดูเด่นเปรียบเช่นกับดวงจันทร์	๒๑
๔.	เพราะมีตัวมัวยุ่งปรุงไม่จบ	๒๒
๕.	ขันธ์ห้าใช่ตัวเราเขาที่ไหน	๒๓
๖.	ปล่อยวางอย่ากังวล	๒๔
๗.	ทั้งหญิงชายล้วนสมมุติสัตว์บุคคล	๒๕
๘.	ทั้งชั่วดีมีพิษ	๒๖
๙.	ปฏิบัติเพื่อให้ใจสะอาด, จิตรู้ทั่วในจิต	๒๗
๑๐.	ทุกสิ่งเป็นของกลางล้วนว่างเปล่า	๒๘
๑๑.	ความเป็นกลาง	๒๙
๑๒.	ความรู้	๓๐
๑๓.	รู้ทุกสิ่งหายไปไม่ใช่ตัว	๓๑
๑๔.	สงบนั่งดีกว่า	๓๒
๑๕.	ขันธ์ทั้งห้าล้วนเป็นทุกข์	๓๓
๑๖.	จิตสงบ	๓๔
๑๗.	ปีใหม่–โลกใหม่	๓๕
๑๘.	อย่าตามความอยาก	๓๖
๑๙.	จำพรรษา, ขณะอย่าได้ผ่านไปเลย	๓๗, ๓๘
๒๐.	เสียงพระธรรม, บุญนั้นอยู่ที่ไหนจงได้คิด	๓๙
๒๑.	รูปผี	๔๐
๒๒.	การปฏิบัติเพื่อพ้นบุญพ้นบาป	๔๑
๒๓.	ออกพรรษา	๔๒

ลำดับที่	เรื่อง	หน้า
๒๔.	สว่างด้วยวิชชา, ไม่มีหัวข้อธรรม	๔๓
๒๕.	ของจริงสิ่งล้ำเลิศ	๔๔
๒๖.	บำร้างว่างทุกสิ่ง	๔๖
๒๗.	มรรคาดับทุกข์, วิมุติ	๔๗
๒๘.	ให้รู้จักหลักกรรมตามท่านชี้	๔๘
๒๙.	เข้าพรรษา	๔๙
๓๐.	รู้เท็จจริง เพิกทิ้งไป	๕๐
๓๑.	ความว่าง	๕๑
๓๒.	วันอุโบสถ	๕๒
๓๓.	ไตรสิกขาฆ่ากิเลส	๕๓
๓๔.	ในโลกมีแต่ของเปล่า, แก่สติปัญญา	๕๔
๓๕.	อาศัยขันธ์เป็นเรือเพื่อรู้ความ, ความสงบ	๕๕
๓๖.	หลงของเปล่า เมาอารมณ์ ชมร่างกาย	๕๖
๓๗.	หมั่นละและสะสาง	๕๗
๓๘.	อินทรีย์สังวร	๕๘
๓๙.	ผ่องใสไกลกิเลส, เห็นธรรม, เห็นว่างเปล่า ใช่ตัวตน พ้นธุลี	๕๙
๔๐.	การทำกัมมัฏฐาน	๖๐
๔๑.	บวชทำไม	๖๑
๔๒.	นิจจาเอ๋ย ดับหมด	๖๕
๔๓.	ชาวนาธรรมชาติ	๖๖
๔๔.	ไขความโลกกับธรรม	๗๐
๔๕.	เกิดเอง-ดับเอง	๗๒
๔๖.	จงตรวจตรารูปนามอย่าห่างเหิน	๗๓
๔๗.	ประพฤติธรรมวินัยให้ครบครัน, หยุดหมุน	๗๗, ๗๙

ลำดับที่	เรื่อง	หน้า
๔๘.	การสอบไล่	๘๐
๔๙.	รู้จริงทั้งโลก	๘๑
๕๐.	เร่าร้อนเพราะค่อนคน	๘๒
๕๑.	จงเพียรเพื่อละ	๘๓
๕๒.	เรียนรู้กองทุกข์	๘๔
๕๓.	ใครรู้หายฉงน	๘๕
๕๔.	หมั่นคิดค้นหาแยบคาย, กายผุพัง	๘๖, ๘๗
๕๕.	เห็นทุกสิ่งแจ้งชัดไม่จัดแจง	๘๘
๕๖.	หายโง่ โผล่รู้ ดูว่าง	๘๙
๕๗.	ทำตามคำสอนถอนอัตตา	๙๓
๕๘.	ปล่อยวางสังขาร	๙๔
๕๙.	รู้พอไม่วุ่นวาย	๙๕
๖๐.	แก้ว	๙๖
๖๑.	หมั่นดูโทษของตน	๙๗
๖๒.	ไม่หลงชมสิ่งชั่วดี	๙๘
๖๓.	ความสุขย้อมใจสัตว์	๙๙
๖๔.	ปล่อยวาง	๑๐๐
๖๕.	กลางคืนเป็นควัน, ความปรุง	๑๐๑
๖๖.	เพชรวิเศษ	๑๐๒
๖๗.	ไม่มีรูป ไม่มีเรา พ้นเงาลวง	๑๐๓
๖๘.	ใจรู้ใจ	๑๐๔
๖๙.	รายนามผู้บริจาคค่าพิมพ์	๑๐๕

อ่านคำกลอน ให้รู้จริงเห็นแจ้ง

๒๔ มิถุนายน ๒๕๑๓

วันนี้จะได้เล่าเรื่องราวของตนเองเกี่ยวกับคำกลอน เมื่ออายุ ๑๒ ปี พออ่านหนังสือออกก็อ่านคำกลอนมาก และจำเนื้อความในกลอนได้ การจำคำกลอนนี้มันเกิดประโยชน์มาก ทำให้เห็นว่าบทกลอนเปรียบเสมือนภาชนะสำหรับใส่ธรรมะจริง ๆ และในสมัยโบราณก็ชอบหนังสือคำกลอนกันเป็นส่วนมาก

เป็นข้อแปลกที่ว่า อ่านหนังสือออกเมื่ออายุ ๑๒ ปี เรื่องอื่น ๆ ที่อ่านจำไม่ได้ แต่กลับมาจำคำกลอนได้อยู่ ๒ บท และคำกลอน ๒ บทนี้ก็เป็นครูเป็นอาจารย์มาตั้งแต่วัยเด็ก คำกลอนนี้เป็นคำสุภาษิตโบราณ มีข้อความดังต่อไปนี้

จิตเอ๋ยจิตเขลา นอนในกายเน่า เฝ้าสมบัติดิน กินอสุจิ ตรีไม่เห็นเลย หลงเชยชมงาม เดินตามทางรก มุ่นหมกเพศบ้า อวดกล้าสู้ตาย ไม่หน่ายหนีโลก นั่งโงกงมแก่ เหลียวแลว่าคน รูปตนคือผี เห็นดีสิ่งใด ภายในเหม็นนัก หลงรักจูบกอด ตาบอดใจบ้า **เป็นข้าความรัก** *เหนื่อยนักไม่รู้ หลงอยู่ช้านาน สมภารไม่บอก เชื่อหลอกหมู่มาร สังขารเขาลวง หาห่วงผูกคอ ใครหนอทำให้ ตัวโง่ใจบ้า หันหน้ามาดู พระครูบอกบ้าง อย่าหลงทางเดิน อย่าเมินเหยียบขวาก อย่าลากเรียวหนาม เดินตามพระไป ไกลพระจักโง่ มักโอ่เสียของ* **เอาทองแต่งลิง** *อวดจริงแก่บ้า อวดกล้าแก่ผี อวดมีแก่ดิน อวดกินแก่ขี้ อวดดีแก่ตาย อวดสบายแก่โรค ทุกข์โศกเสียเปล่า อย่าเดาผิดผิด อย่าคิดโดยโง่ อย่าโตแต่เปลือก อย่าเสือกหาทุกข์ อย่าสุขในบาป อย่าคาบเหล็กแดง อย่าแต่งแผ่นดิน อย่ากินของร้อน อย่านอนในไฟ เป็นไปอย่างแร้ง แสวงหาบริสุทธิ์ ให้หยุดเหมือนพระ ให้ละความโง่ ให้โตเต็มโลก* **ข้ามโอฆสงสาร นิพพานไม่ไกล เร่งไปอย่าช้า** *หาสุขสำราญ เถิดนะท่านทั้งหลายเอย.*

กลอนบทนี้ไม่ได้ท่องเลย อ่านไปอ่านมาก็จำได้ ตั้งแต่นั้นมา กลอนบทนี้ก็เป็นเครื่องเตือนใจไปตามประสาเด็ก ๆ แม้จะแต่งตัวอะไร ก็มักนึกเสียว่า "**เอาทองแต่งลิง**"

แล้วก็เลยไม่ชอบแต่ง สำหรับกลอนบทนี้มีประโยชน์มากมายที่จำได้ และเป็นเครื่องเตือนใจมาเป็นลำดับเมื่ออายุสูงขึ้นมา และยังมีความรู้สึกว่า "**เป็นข้าความรัก**" สำหรับในวัยรุ่นหรือในวัยต่อมา ความรู้สึกในกลอนบทนี้มันเตือนใจอยู่เรื่อยว่า จะไม่เป็นทาสของความรัก มันทำให้รู้สึกว่าต้องมีความเป็นอิสระ ต้องเป็นอิสระเด็ดขาด เพราะกลอนบทนี้ทุกบททุกคำ เราก็ไม่ได้รู้ไปทั้งหมด แต่ก็รู้ไปตามประสาที่จะรู้ได้ในวัยเด็ก แล้วก็เตือนใจมาเรื่อย จนกระทั่งแน่ใจว่าจะไม่มีการเป็นทาสของความรัก เป็นความมั่นคงต่อมาได้เพราะกลอนบทนี้ และมีกลอนอีกบทหนึ่ง มีเนื้อความต่อไปนี้

พวกหมอยา ว่าธาตุ ไม่สมดุลย์ พวกแม่มด ว่าวุ่น ถูกคุณผี
พวกโหรทาย เทวา เข้ายายี ท่านเมธี ว่ากรรม ตนทำมา

สำหรับกลอนบทนี้ก็ได้รู้สึกมาตั้งแต่เด็กๆ เมื่อเห็นผู้ใหญ่ชอบบนบานศาลกล่าวหรือหมอดูหมอเดาอะไรก็สุดแท้ มันเลิกไปกับกลอนบทนี้ ไม่มีการเชื่อถือ ในสมัยเป็นเด็กยังไม่มีความคิดอะไรมากนัก แต่ถ้าไปพบไปเห็นเขาทำกันอย่างนี้แล้ว มันไม่เชื่อรู้สึกว่าเรื่องกรรมนี้ก็รู้ไปตามประสาเด็กๆ แต่ว่ามันดับทุกข์ได้จริงๆ ถ้าเกิดมีเรื่องอะไรที่เป็นทุกข์ขึ้นมา ไม่รู้จะไปบอกกับใคร ก็บอกว่า **มันกรรมของเรา** แล้วก็หยุดไปเลย ใจก็สบายไปได้ ไม่ว่าจะมีการโกรธเคืองอะไรเกิดขึ้น ถ้าใครเขามาทำอะไรให้ที่ไม่พอใจก็นึกว่าเป็นกรรม แล้วก็ดับหายไป และเฉพาะกลอนบทนี้ทำให้ไม่ต้องเสียค่าหมอดูตลอดมาจนบัดนี้

เรื่องคำกลอนนี้อาศัยที่อ่านบ่อยๆ แล้วก็จำได้เพราะสนใจข้อความในคำกลอนนั้น เพราะฉะนั้นเรื่องการอ่านคำกลอนนี้มีประโยชน์มาก การอ่านคำร้อยแก้วมีคำอธิบายละเอียดละออกว่ากลอนก็จริง แต่ความรู้สึกในด้านจิตใจที่จะจำเอาความหมายของกลอนเข้ามาอยู่ในจิตใจ หรือติดอยู่ในจิตใจได้มากกว่าคำร้อยแก้ว เพราะฉะนั้นจึงควรจะสนใจคำกลอนนี้มันมีอรรถรสอย่างบอกไม่ถูก แม้แต่ว่าในเวลาที่เราเขียนกลอน หรือคิดเขียนก็ตาม มันมีอะไรๆ เกิดขึ้นภายในจิตใจ ทำให้เขียนไปได้โดยที่ไม่ต้องใช้ความคิดมาก แต่ถ้าจะไปคิดเขียนเอาก็คิดไม่ได้ ก็ต้องอาศัยความคิดเหมือนกัน มันเป็นโอกาสของจิตที่มีประสพการณ์เข้ากับอารมณ์ภายนอกหรือภายในอะไรก็สุดแท้ มันมีขึ้นมาแล้วก็เขียน

ไปได้ บางทีมันก็ยาวไปบ้าง ซึ่งออกจะเป็นหน้าสังขารมากไปก็มี บางทีมันก็สรุปเนื้อหาสาระสั้นๆ ตามประสาความรู้สึกนึกคิดของจิตก็มี

เราไม่ได้ตั้งหน้าคิดจะเขียนกลอนกัน หรือจะเป็นนักปราชญ์เพราะการเขียนกลอนก็หาไม่ แต่มันเป็นความรู้สึกขึ้นมา แล้วก็บันทึกเอาไว้ จะเป็นผิดถูกดีชั่วอะไรก็สุดแท้ที่ได้ประสบเข้ากับสิ่งใดทั้งภายในตัวเองและภายนอก เพราะฉะนั้นเราควรจะอ่านบทกลอนกันด้วยความสนใจ ถ้าไม่สนใจแล้ว หนังสือชนิดนี้คงจะไม่มีใครอ่าน เพราะว่ามันไม่ได้เป็นเรื่องเป็นราวอะไร แต่มันเป็นเรื่องภาษาจิตใจ ภาษาธรรมะ ไม่ใช่ภาษาทางโลกสำหรับผู้เขียนที่เขียนเรื่องราวเป็นกลอนทางโลกนั้นก็เป็นอีกแบบหนึ่ง นั่นก็คงคิดเขียนไปได้ตามเรื่องราว

กลอนที่เขียนนี้จะเขียนบทสั้นบทยาวอะไร ก็ต้องเป็นความรู้สึกนึกคิดที่ประกอบไปด้วยเหตุผล ที่เป็นเครื่องอ่านจิตใจของตนเองออกมาเป็นส่วนใหญ่ นอกนั้นก็อ่านส่วนภายนอกบ้าง ที่เป็นเครื่องเตือน เช่น การชี้โทษที่เป็นคำรุนแรงก็มี เพราะเรื่องกิเลสนี้ ถ้าเราจะไปพูดกับมันอย่างเกรงอกเกรงใจ ไม่กล้าเขียน ไม่กล้าคิดนึก ไม่กล้าตัดสินเด็ดขาดลงไปแล้ว ยากนักที่จะรู้สึกได้ด้วยจิตใจของตนเอง เพราะความจริงมันก็เผาอยู่ทั้งนั้น **แต่เราไม่กล้าคิดไม่กล้าเขียน ไม่กล้าด่าว่าตัวเอง กิเลสก็เลยได้ใจเท่านั้นเอง** เพราะฉะนั้นจะต้องกล้าพูดกล้าว่ามัน ถ้าเราจะไปใช้คำที่สูงๆ หรือคำที่ไพเราะไปทั้งหมดแล้ว มันไม่ค่อยได้ประโยชน์ในด้านจิตใจนัก

เพราะฉะนั้นการเขียนกลอนทั้งหมดนี้ จึงต้องพูดออกมาตรงๆ ไม่มีการปกปิดอะไรเลย เรื่องกิเลสนี้ปิดบังกันไม่ได้ มันมีอะไรเกิดขึ้นในใจก็ต้องรู้ ต้องเขียน อ่าน นึก คิด ศึกษา พิจารณามัน จะดับมันอย่างไร การระบายกิเลสออกมาเป็นคำกลอน ถ้าใครอ่านด้วยสติปัญญาแล้ว กระเทือนเข้าไปหากิเลสทุกครั้งไปเลย และดับกิเลสได้ทุกคราวเหมือนกัน **สำหรับคนอ่านเป็น มันได้ประโยชน์อย่างนี้ แต่ถ้าใครอ่านไม่เป็นก็ไปยึดถือเอา** และหาว่าเป็นคำพูดที่ว่ากล่าวรุนแรงไป ไม่เป็นคำไพเราะเลย เพราะฉะนั้นการอ่านกลอนภาษาธรรมะ ภาษาที่ว่ากันในตัวเองอย่างนี้ ผู้อ่านจะต้องใช้สติปัญญาตรึกตรองทบทวนให้แยบคาย

อีกอย่างหนึ่งเรื่องสัมผัส คำกลอนธรรมะไม่ได้คิดเรื่องสัมผัสเป็นสำคัญเหมือนเขาแต่งกลอนทางโลก หรือผู้ที่เขามีความรู้เป็นกวีธรรม แต่สำหรับผู้เขียนกลอนนี้ ไม่มีความรู้เพราะไม่ได้เรียนหนังสือ กฎเกณฑ์อะไรก็ไม่รู้ทั้งนั้น แต่ว่าได้อ่านจิตใจออกมาชนิดที่ไม่เกี่ยวกับสัมผัส ส่วนมากก็เป็นเช่นนั้น จึงได้มีความซ้ำซากอย่างนั้น ถ้าผู้อ่านจะเอาข้อความด้านจิตใจแล้ว ก็ขอให้พยายามอ่านทบทวนดู อย่าอ่านที่เดียวแล้วก็เลิกไปเลย

เรื่องคำสอนภาษาใจนี้ ยิ่งอ่านไป ซ้ำไป มันบันทึกไว้ในใจได้ มันเกิดประโยชน์อย่างนี้ มันไม่ลืม โดยเฉพาะสุภาษิตต่าง ๆ จะเป็นคำพูดของใครก็แล้วแต่ มันเป็นเครื่องเตือนใจทุกอย่าง แล้วคำ ๆ นี้มันไม่ตาย ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของโคลงกลอนหรือกาพย์ เป็นคำไม่ตาย เพราะเหตุใด เพราะเหตุว่ามันเกิดอยู่ในใจ มันเกิดเตือนอยู่ในใจ ไม่ว่ากลอนบทไหน ถ้าเป็นความรู้สึกด้วยใจจริงมันไม่ตาย มันอยู่ได้ แต่การอ่านกลอนที่อ่านกันส่วนมาก เป็นการอ่านทิ้ง ไม่ได้อรรถรสของกลอนด้วยใจจริง

สำหรับกลอนที่เขียนเอาไว้แล้ว ก็มีผู้พิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๖ คำกลอนเล่ม ๑ นี้ก็รู้สึกว่ามีคนสนใจ จนกระทั่งว่ามาติดต่อขอกี่หลายคน คำกลอนเล่มนี้ดีบทุกข์แก่ผู้ที่สนใจได้ เนื้อหาสาระในคำกลอน ก็แล้วแต่สติปัญญาของผู้อ่านจะเลือกสรรคัดเอาเอง เพราะมันมีหลายเรื่องหลายรส แล้วแต่เราจะกำหนดเอาตรงไหนมาเป็นเครื่องพินิจพิจารณาให้ดับทุกข์ได้จริง ๆ คนที่อ่านคำกลอนเล่ม ๑ หลายคน ได้เคยมาเล่าความรู้สึกในขณะที่อ่านคำกลอน บางคนบอกว่าเวลามีเรื่องยุ่งยากมากมาย จะต้องอ่านดัง ๆ และอ่านไปหลาย ๆ บท เพื่อให้จิตทิ้งอารมณ์เก่าที่มันปรุงอยู่ เขาอ่านไปหลาย ๆ บท จนมันไปชัดใจเข้ากับคำไหนแล้วเขาก็เลิก, หยุด, รู้สึกได้ว่า หมดแล้ว ว่างไปแล้ว เรื่องราวอะไรที่กลุ้มกลัดอัดแน่นมาในอก พออ่านไปหลาย ๆ บท มันเลยทิ้งความกลัดกลุ้มไปได้ เขาก็เลยบอกว่ามันดับทุกข์ได้ หรือบางคนต้องการบทสั้น ๆ ที่อ่านพบเข้าความรู้สึกของจิตก็มีปฏิกิริยาคล้อยตามคำกลอนไปได้ หยั่งเข้าไปทราบภาวะของจิตในลักษณะนั้น ๆ ได้ก็มี

วิธีอ่านกลอน แต่ละคนก็มีความรู้สึกในด้านจิตใจต่างกัน คำกลอนจะยาวบ้างสั้นบ้างก็สุดแท้ สำหรับคนที่มีสติปัญญาอ่านซ้ำ ๆ ซาก ๆ ก็ได้รับประโยชน์จากคำกลอน บางคนเคยเล่าว่า ได้ใช้คำกลอนเล่ม ๑ ดับทุกข์มาเป็นเวลาหลายปี ไม่ต้องไปอ่าน

หนังสืออะไรเลย เขาใช้หนังสือนี้เป็นเครื่องดับทุกข์ของเขา ผู้อ่านเพียงครั้งเดียวแล้วทิ้งไปจะไม่รู้เรื่อง คนที่อ่านแล้วอ่านอีกจึงจะได้อรรถรสของคำกลอนในขณะที่อ่านทุกครั้งทุกคราวไป

ไม่ว่าหนังสือธรรมะอะไร โดยมากคนเราอ่านทิ้ง ๆ กันไป อ่านจบแล้วก็เก็บเข้าตู้ทิ้งไว้ แล้วไม่ได้นำมาอ่านอีก ฉันเองก็เคยเป็นอย่างนี้ จนกระทั่งมีความต้องการอะไรสักอย่างเป็นเครื่องดับทุกข์ จะต้องค้นหาวิธีอะไรให้พบ ถ้าไม่พบก็ต้องไปเที่ยวหา จะเป็นพุทธภาษิตหรือภาษิตของใครก็ได้ จะเป็นคำกลอนหรือร้อยแก้วก็สุดแท้ มันจะต้องได้รับประโยชน์ว่าขณะที่สนใจอ่านนั้น มันจะเก็บเอาข้อความอะไรขึ้นมาคิดนึกตรึกตรองและเป็นเครื่องมองเป็นเครื่องพิจารณา เป็นเครื่องรู้ในข้อนั้นสิ่งนั้น ถ้ายังไม่รู้ก็ทำการค้นคว้าพิจารณาต่อไปใหม่ มันต้องเป็นเรื่องซ้ำซากทั้งนั้น

เพราะฉะนั้นการอ่านหนังสือธรรมะที่เป็นภาษาใจ ไม่ใช่อ่านแล้วทิ้งไปเลิกกันเท่านั้น จึงขอเตือนให้ผู้อ่านอ่านด้วยความสนใจ จนกระทั่งมีความชัดใจในคำกลอนบทใดบทหนึ่ง คำใดคำหนึ่งแนบแน่นอยู่ในจิต จนกระทั่งไม่ลืม ถ้าไม่ลืมได้คำเดียวนี้ดับทุกข์ได้มากมาย ไม่ต้องใช้มาก เพียงคำเดียว พอนึกขึ้นมาก็ว่างเลย ลองไปสอบดูเดี๋ยวนี้ก็ได้ ว่าที่คิดนึกวุ่นวายมานั้น เพราะเหตุอะไรจึงหลงคิด หลงยึดถือขึ้นมาทำไม แล้วจะโง่ไปถึงไหน ถ้าสอบสวนทวนพยานให้ดีแล้วจะได้รับประโยชน์ในการอ่านคำกลอนแบบภาษาใจอย่างนี้ เป็นการเห็นแจ้งแทงตลอดในภาวะของจิตที่มันว่างจากตัวตนได้ ไม่ว่าขณะไหนแล้วแต่จะมีความสนใจหรือไม่สนใจเท่านั้นเอง เพราะจิตมันอาจจะว่างได้ แต่ถ้าเราไม่สนใจมันจะวุ่นไป ทุกข์ไป ยึดถือไป เพลิดเพลินไป สารพัดอย่างมีแต่เรื่องกิเลสเกิดทั้งนั้น พอเรามีความรู้สึกอะไรที่หยั่งเข้าไปทราบถึงภาวะที่เป็นความสงบ เป็นความว่างของจิตแล้ว มันเหมือนกับเราเปิดสวิทซ์ไฟฟ้าขึ้น ความมืดก็หายไป มันมีความพิเศษอย่างนี้จริง ๆ

บทเพลงหรือบทกลอนอะไรที่ภาษาคนโบราณแต่งกันไว้ ล้วนแต่มีคุณประโยชน์เป็นภาชนะสำหรับรองรับธรรมะเป็นส่วนมาก แต่เราไปเอามาอ่านเล่นมาร้องเล่นเสียหมด แม้แต่เป็นบทเพลงก็ยังเป็นเครื่องโน้มน้าวจิตใจ ให้มีความรู้สึกไปในทางที่จะเห็นแจ้ง ในความเป็นมายาของทุก ๆ สิ่ง หรือว่าความสนุกสนานเพลิดเพลินไปทางกามารมณ์นั้น มัน

จะถูกกวาดออกไปเกลี้ยง ถ้ารู้จักควบคุมพิจารณาให้ดีแล้วจิตจะสะอาด ไม่สกปรกเร่าร้อนไปด้วยความคิดนึกตรึกตรอง ที่เป็นของยั่วเหย่ไปในทางกามารมณ์ การอ่านกลอนต้องอ่านในขณะที่ไม่มีเสียงภายนอกรบกวน เพราะว่าผัสสะข้างนอกมันมีการหลอนหลอกให้จิตใจมีความไขว้เขวไป พลาดจากการรู้ตัวเอง หรือว่าจะอ่านบทความอะไรที่เป็นธรรมะในสถานที่ชุลมุนวุ่นวายด้วยผัสสะหรือเสียงนั่นก็อ่านไม่ได้ความลึกซึ้งอะไร เรื่องธรรมะหรือภาษาใจต้องอ่านในที่ว่างจากผัสสะรบกวน

การศึกษาในเรื่องให้เกิดคุณประโยชน์ในด้านจิตใจนี้ เราจะต้องเดินตามรอยยุคลบาทของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ได้ทรงสละทรัพย์สมบัติเพราะเหตุใด ก็เพราะว่าการออกมาศึกษาในดงในป่า ไม่มีอะไรรบกวนนั่นเอง ทำให้จิตใจมีความสงบมีความสงัด จนกระทั่งเมื่อตรัสรู้แล้วก็ได้ประกาศให้พระสาวกทั้งหลายยินดีอยู่ในที่สงัด เช่นโคนต้นไม้ เรือนว่าง หรือราวป่า จนกระทั่งมีคำตรัสว่า การอยู่คนเดียวในสถานที่ป่าหรือโคนต้นไม้ แม้จะถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะก็สบาย

ป่าเป็นที่อยู่ของมุนีทั้งหลายในกาลก่อน มันช่วยให้เกิดสติปัญญารู้อรรถรสของธรรมะ การศึกษาด้านธรรมะที่เป็นการศึกษาเข้าข้างใน มันเป็นเครื่องประเล้าประโลมเป็นการปลอบปลุกให้จิตใจชุ่มชื่นเยือกเย็นเบิกบาน ไม่ต้องการอะไรมาก ความปรุงความคิดที่จะแส่ส่ายไปหากามารมณ์มันเหือดแห้งไป ความเป็นอิสระของจิตก็เป็นเองขึ้นมาได้

นี่จะพบชีวิตที่เป็นอิสระเสรี มีคุณประโยชน์สูงสุดเท่าไร และชีวิตที่อยู่ในเรือนร่างของทุกข์ของกิเลสสารพัดอย่าง แม้จะดำรงตำแหน่งอยู่บนบัลลังก์ของพระราชา หรือมหาจักรพรรดิแล้วมันจะมีสุขที่ไหน เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้าจึงเสด็จออกมาเป็นคนขอทานเรียกว่าอยู่อย่างเอาแผ่นดินเป็นแท่นบรรทม เราจะอ่านออกกันไหมว่า **ชีวิตที่อยู่ในลักษณะของความหน่ายจากกาม ไม่ยินดีในกาม ไม่เกี่ยวข้องของคู่ แล้วมันจะเป็นอิสระว่างจากความเกี่ยวเกาะพัวพันได้ เป็นอิสระเสรีได้โดยเนื้อแท้ของมันเอง**

แล้วเรื่องนี้มันจะเป็นสิ่งที่น่าศึกษากันไหม โดยเฉพาะคำกลอนนี้ก็เป็นเครื่องจูงจิตเพื่อจะให้สลัดทิ้งสิ่งทั้งปวง ไม่ว่าประเภทหยาบที่เป็นไปอย่างรุนแรงอะไรก็สุดแท้ เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่านั่นมันเป็นกองไฟหรือกองทุกข์ ก็อ่านตัวเองกัน เป็นการชี้แนวเพื่อ

รู้สึกตัวในด้านที่มีกิเลสเผาหรือมีความทุกข์ระทมอะไรที่เกิดขึ้นในจิตใจ เพราะความไม่รู้ไปยึดมั่นถือมั่นขนมาเป็นตัวเรา ของเราอะไรเหล่านี้ อย่างนี้มันก็เป็นโรงเรียนอยู่ในตัวเองเสร็จแล้วที่จะอ่านมันให้ออก และการอ่านกลอนนี้จะได้เป็นสื่อสำหรับให้มีการส่องไปดูข้างใน จนกระทั่งว่าไปพบเข้ากับนางสาวศูนยตา คือว่างจากตัวตนเสียบ้าง อย่าให้มันเป็นยักษ์เป็นมารไปเลย มันวุ่นแท้ๆ เดี๋ยวรักกันชังกัน โกรธเกลียดกันสารพัดอย่าง

มันวุ่นมากมายอย่างนี้ เกิดมาตายไปก็อยู่แบบนี้เรื่อยไป จะเป็นการโง่ดักดานอยู่เท่าไร เพราะฉะนั้นเราจึงจะต้องสนใจธรรมะเพื่อเอาไว้ดับทุกข์ในปัจจุบันทันตาเห็นนี้ **เพื่อว่าให้จิตของเราว่าง ว่างจากตัวเรา ของเรา** พิจารณาดูเรื่อยไป มันจะยึดถืออะไรขึ้นมาเป็นกลุ่มเป็นก้อนเป็นตัวเป็นตนละก็พิจารณาดูมันเข้าไป กวาดมันเข้าไป ล้างเข้าไป ส่องเข้าไป ให้มันหมดเกลี้ยงไปให้ได้ ในเรื่องความเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา กวาดมันไป ทิ้งมันไป ปล่อยมันไป มันได้แง่อย่างนี้ ทุกเวลานาทีของชีวิตไม่มีอะไร มีเรื่องนี้เรื่องเดียว เรื่องที่จะให้รู้ว่ามันว่างจากตัวตน ว่างจากตัวเราของเรา ถ้ามันจะไปยึดอะไรไปหมายอะไรก็ต้องเลิกกัน ปล่อยกันเรื่อยไปอย่างนี้ จะเป็นการซักฟอกให้จิตมีความสะอาดหมดจดยิ่งขึ้นไปทุกที หรือเรียกว่าเป็นการสร้างบารมีในชีวิตประจำวัน ถ้าเผื่อว่ามันจะแตกดับไปขณะไหนเวลาไหน จะได้ปล่อยวางได้ จะได้ไม่ต้องตกอกตกใจกลัวต่อความทุกข์ยากอะไรสารพัด หรือว่ากิเลสก็เกิดขึ้น เดี๋ยวชอบนั่น ไม่ชอบนี่ ตัวเราตัวเขาก็สอพลออยู่เรื่อย แล้วเราไม่คิดอ่านที่จะดับมันจะปล่อยวางมันหรือ มันก็อึนุงตุงนังยุ่งยากอยู่อย่างนี้ ขอให้พิจารณาสอดส่องดู จะได้ประโยชน์

การอ่านคำกลอนนี้ ขออย่าได้อ่านชนิดดูสำนวนโวหาร หรือว่านั่นผิดนี่ถูกไปตามเรื่องราวของตัวหนังสือเลย ไม่ใช่อย่างนั้น ถ้าผู้อ่านที่ใช้สติปัญญาล้วนๆ แล้วจะไม่เกี่ยวกับเรื่องสัมผัส **ดูเนื้อหาของธรรมะเท่านั้น ที่จะเป็นเครื่องหยั่งเข้าไปหราบในภาวะของจิตที่มันว่างจากความหมายในความมีตัวเราของเรา** ผิดถูกชั่วดีอะไรทั้งหมดกวาดทิ้งไปหมด ไม่ต้องเป็นห่วง ถ้าไม่เป็นห่วงขณะไหนก็รู้ได้ว่า มันว่างที่จิต มันไม่วุ่น แต่ถ้าเราไปเป็นห่วงอะไร ไปยึดถืออะไรขึ้นมาแล้ว ก็รู้ได้เอง มันวุ่นแล้วก็ทุกข์ ถ้ามันว่างก็พ้นทุกข์ ลองอ่านคำกลอนชนิดที่เราจะพิจารณากันอย่างนี้ นั่นแหละจะเป็น

เสมือนหนึ่งว่าเราได้เข้ามาเดินอยู่ในร่องรอยของพระอริยเจ้า ไม่มีทางอื่นที่จะเดินแล้ว เพราะเดินมาแล้วมันตกเหว การเดินถูกทางที่มองส่องเข้าไปข้างใน แล้วเราก็รู้ว่าเป็นการดับทุกข์ได้จริงตามสติปัญญาของตัวเองทั้งหมดไม่ว่าใคร แต่ว่าต้องสนใจเท่านั้นเอง

การอ่านผ่านไป ๆ แต่ละบทต้องสนใจกำหนดเอามาเป็นเครื่องทำให้เห็นแจ้ง เรื่องการนำมาทำให้เห็นแจ้งนี้เป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับผู้อ่านกลอน เพราะว่ามันเป็นความรู้แยบคายที่เราจะอธิบายเป็นคำพูดก็ไม่ถูก จะเขียนเป็นตัวหนังสือก็ไม่ได้ เพราะมันเป็นความรู้สึกของใจ เป็นพิเศษอยู่ในตัว ตามที่เคยเล่ามาถึงคำกลอนที่จำได้แต่เด็ก ๆ มันพิเศษอยู่ในตัวเอง แม้เป็นเด็กที่ยังไม่รู้ความหมายของคำกลอนนั้นทั่วถึงเหมือนผู้ใหญ่ แต่ทำไมจึงมีความรู้สึกอะไรอยู่ข้างในได้ จำได้ไม่ลืมเลือนไป

เพราะฉะนั้นเรื่องคำกลอน หรือแม้บทเพลงอะไรที่เขาเขียนกันก็มี แต่ว่ามันก็มีอรรถรสอีกอย่าง ไม่ใช่เป็นเรื่องของโลก ๆ เช่นชมนกชมไม้ที่เขาแต่งกันมาก ๆ นี่ไม่ใช่เป็นเรื่องอย่างนั้น มันเรื่องเข้ามาสอบมารอบรู้เรื่องที่เกิดขึ้นภายในจิตใจอย่างนี้ ทั้งความสงบหรือไม่สงบ ทั้งความวุ่นความว่างหรือว่าความสุขอะไรที่มันเป็นเครื่องหลอกลวง หรือว่ามีความเห็นแจ้งแทงตลอดเข้าไป จนมันกวาดล้างความเป็นมายานั้นเกลี้ยงเกลาออกไป นี่ล้วนแต่มีอยู่ในคำกลอนทั้งนั้น จากเรื่องหยาบ ๆ ไปก็มี และเรื่องละเอียดที่สุดที่จะต้องให้รู้ลักษณะของความเป็นศูนย์ตาด้านในก็มีหลาย ๆ บท ที่ผู้อ่านจะต้องเลือกเอาได้ แล้วแต่สติปัญญาของตัวเองที่จะเอามาพิจารณาให้เห็นแจ้งประจักษ์ชัด ได้รับอรรถรสของกลอนด้วยใจจริง

ความเห็นแจ้งประจักษ์ในธรรมะ มีคุณมีประโยชน์มาก เปรียบเสมือนมันมืดอยู่คือไม่รู้อะไรเลย พอเกิดความรู้ความสว่างขึ้นในใจ แล้วจะบอกถูกไหมว่า ธรรมะมีลักษณะอย่างไร การได้กวาดเอาอะไร ๆ ทิ้งออกไป มันเป็นความรู้สึกของใจจริงชนิดที่จะไปพรรณนามันไม่ถูก เพราะฉะนั้นจึงต้องสนใจให้มาก อย่าอ่านเพียงผ่าน ๆ ไปเท่านั้น ถ้าใครสนใจที่จะจับเอาธรรมะข้อสรุปที่เป็นเนื้อแท้ได้ เป็นความเฉลียวฉลาดของคนอ่าน โดยเฉพาะเป็นคน ๆ ไป ก็ลองไปพิจารณาดูเถอะว่า มันจะได้รับประโยชน์ในด้านจิตใจจริงหรือไม่ **เพราะมันไม่ใช่เรื่องจำเฉย ๆ หรือคิดเอามาเฉย ๆ แต่มันเรื่องให้รู้**

จำก็จำมาให้รู้ คิดก็คิดมาให้รู้ ดูก็ดูให้เห็น มันเป็นเรื่องจริง ไม่ใช่เรื่องเล่น ๆ หลอก ๆ ไม่ใช่เรื่องเขียนเอาตามภาษาได้ ภาษาของจิตใจอย่างนี้ต้องอ่านให้มันทะลุเข้าไป อ่านให้มันทะลุเข้าข้างใน แล้วนั่นแหละอรรถรสของคำกลอนจะมีขึ้นภายในจิตใจ แล้วก็ไม่ลืมเลือนเชื่อนแชไปอื่นเลย มันเป็นอรรถรสที่ซาบซึ้งอย่างบอกไม่ถูก เพราะฉะนั้นถ้าใครได้รับอรรถรสของธรรมะในด้านใน ที่เป็นความสดชื่นหรือเบิกบานอะไรก็สุดแท้ ก็ขอให้นำเอาคำกลอนที่ตนสนใจไปบอกให้เพื่อนฝูงสนใจก็ได้ เป็นการปลุกให้จิตตื่น ให้จิตเบิกบานเป็นการรู้อะไรขึ้นมาจริง ๆ

สมัยโบราณไม่มีหนังสือจะอ่านกันเหมือนสมัยนี้ หนังสือธรรมะสมัยนี้มากมายนักหนา แต่ว่าน่าเสียดายที่คนอ่านทิ้ง ๆ ขว้าง ๆ กันไปเสียหมด จึงขอเตือนว่า ให้ผู้อ่านมีความสนใจที่จะให้เกิดการเห็นแจ้งในการอ่านหนังสือคำกลอน หรือธรรมะอะไรก็สุดแท้ให้ได้รับประโยชน์จริง ๆ เป็นการปลดเปลื้องความทุกข์หรือราคีทั้งหลาย ที่พัวพันอยู่ในจิตใจนั้น ให้มีการสว่างไสวขึ้น เพราะว่าการอ่านใจของตนเองทะลุเข้าไป เป็นการกวาดล้างให้หมดจดบริสุทธิ์ ให้ว่างจากตัวตน มันเป็นเครื่องมือที่ให้รู้แจ้งแทงตลอดได้

ถ้าสนใจที่จะรู้เรื่องนี้กันจริง ๆ ไม่มีความต้องการอะไรมาก ชีวิตประจำวันจะว่างมากกว่าวุ่น มีเรื่องอะไรที่ต้องจัดต้องทำ ก็ทำไปตามธรรมดา และจะทำได้ชนิดที่เป็นธรรมะ คือไม่ใช่ทำเพื่อตัวตนแต่ประการใด มันทำให้จิตใจคล้อยตามธรรมชาติ คือธรรมชาติเดิมของมัน มันไม่ต้องการอะไร เพราะการอยากอะไรมาก ๆ มันเป็นความทุกข์เราลองอ่านดูจิตใจของเราดู เวลาที่มุ่งจะต้องการอะไรมาก ๆ อยากอะไรมาก ๆ มันทุกข์หรือเปล่า เราก็สืบทราบได้ ที่นี้เราก็อ่านกันให้ออกว่า การที่ไปวุ่นวายในเรื่องอดีตอนาคตมันล้วนแต่ฝันเพ้อฝันเพลิน เราก็หยุดเสีย เพราะความฝันทั้งหลายแหล่ดีชั่วสุขทุกข์อะไรมันเป็นเงาลวง ไม่ใช่เป็นเรื่องจริงเลย **เรื่องจริงมันเรื่องว่างจากตัวตนเสียอย่างเดียว** มันก็กวาดทุกข์ทิ้งเกลี้ยงไปหมด ไม่ต้องทุกข์ ไม่ต้องมีทุกข์เพราะมีตัวอยู่ ไม่ต้องทุกข์เพราะมีของของตัว นี่มันพ้นทุกข์เฉพาะหน้าทุกขณะ มันน่าสนใจอย่างนี้จริง ๆ ถ้าไม่สนใจอย่างนี้ยุ่งยากมากมาย ตกนรกเรื่อยไปเพราะการยึดถือ

จิตใจของพระอริยเจ้า จะยืนก็ว่าง นั่งก็ว่าง เดินก็ว่าง นอนก็ว่าง ไม่มีทุกข์เลย มันตรงกันข้ามกับคนธรรมดาสามัญ นอนก็วุ่น ยืน เดิน นั่งก็วุ่น ก็เพราะคิดเรื่อยยึดถือเรื่อย การปฏิบัติเพื่อเป็นการดับทุกข์ในด้านจิตใจ มันได้หัวข้อที่รวบรวมหมด ลัดสั้นที่สุด พ้นทุกข์ได้ทันตาเห็น โดยไม่ต้องไปอ้างอะไรทั้งหมด ไม่ต้องพึ่งอะไรภายนอกทั้งหมด แล้วมันจะน่ารู้น่าศึกษา น่าพิจารณาไหมในเรื่องนี้ ขอให้ผู้ที่สนใจธรรมะรวบรัดตัดเอาธรรมะในขั้นที่จะดับทุกข์ประจำวันกันดีกว่า อย่าต้องไปเสียเวลาเรียนอย่างอื่นกันมากนักเลย เพราะว่าชีวิตนี้ไม่แน่นอน มันจะหมดลมเน่าเข้าโลงไปวันไหนก็ไม่รู้ เพราะฉะนั้นจะต้องดับทุกข์ให้ได้ก่อน อย่างไร ๆ ต้องว่างไว้ก่อน มันจะมีทุกข์แบบไหนมาก็ต้องว่าง หรือมันจะมีความสุขอะไรมาก็ว่าง ไม่ว่าเรื่องอะไรดีชั่วต้องว่างจากตัวเราของเราได้หมดเรื่อยไป

การปฏิบัติอย่างนี้ ตรงทาง พ้นทุกข์โดยที่ไม่มีการแวะเวียน ถ้าว่าปฏิบัติอย่างนี้เรื่อยไปก็พ้นทุกข์เรื่อยไป จนกระทั่งว่าไม่มีการเกิดใหม่อีก เพราะว่าตัวตนมันผอมไปเล็กไป แล้วมันก็หมดกำลังไป ไม่มีการเกิดเป็นตัวเราขึ้นมาใหม่อีก นั่นแหละเป็นที่สุดของการพ้นทุกข์โดยสิ้นเชิงตามรอยของพระ ที่ว่าดับขันธ์ปรินิพพานในครั้งสุดท้ายหรือว่าเรายังไม่ได้ถึงขั้นนั้น ก็ลองดับตัวตนเรื่อยไปก็แล้วกัน ให้จิตว่างจากตัวตนเรื่อยไปที่เดียว อยู่ในทำนองนี้เรื่อยไป และก็เรียกว่าเป็นการเดินตามร่องรอยของพระอริยเจ้าโดยไม่ต้องเป็นห่วงอะไรมาก ไม่ต้องมีอะไรมาก ถ้าทำได้อย่างนี้หนทางพ้นทุกข์ก็ราบรื่นเรื่อยไป เมื่อยังมีกำลังวังชาอย่างนี้ก็รีบพยายามเถิด พยายามให้มีทพพงภายในที่เด็ดขาดไม่พึ่งคนอื่นสิ่งอื่น เรียกว่าเป็นการเข้าถึงธรรมะเป็นทพพงอย่างสูงสุดในชีวิต ไม่มีทพพงอื่นจะประเสริฐกว่า และมีอย่างนี้อย่างเดียวเหมือนกันทุกคน แล้วแต่ว่าใครจะมีสติปัญญาสูงและรู้คุณค่าของธรรมะด้วยใจจริง โดยที่ไม่ต้องไปอ้างอะไรมาแก้ตัว ถ้าขืนอ้างแล้วก็เป็นการหลอกตัวเอง และเป็นการทำให้หลงวนเวียนอยู่ในวัฏฏสงสาร

เพราะฉะนั้นจะต้องพิจารณาให้เห็นแจ้งแทงตลอดเข้าไป แล้วมันจะได้ไม่ลังเลเหมือนปั่นป่วนไปหาเหยื่อวุ่นวายไปมา แล้วก็ตกหล่มจมวัฏฏสงสารเสียมากมาย ในเรื่องนี้มันเป็นข้อปฏิบัติสำหรับตัวจริง ๆ สำหรับที่จะผ่านโลก **มองดูโลกโดยความเป็นของ**

ว่าง แล้วก็ไม่ต้องไปติดเหยื่ออะไรเลย **เหยื่อมีไว้สำหรับหอดหิ้ง ไม่ได้เป็นเจ้าของทั้งหมด** ขอให้ตรงแน่วอยู่อย่างนี้ ว่างจากตัวตนอยู่อย่างเดียว ถ้าจะพังก็พังสิ่งที่มันไม่มีตัวตนนั่นแหละ ถ้าจะมีตัวตนเป็นทิฐิก็ผิดอีก ต้องมีธรรมเป็นทิฐิตามอย่างพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งทรงมีธรรมเป็นทิฐิอยู่ภายใน เราจะเดินตามพระอริยเจ้าก็ต้องมีธรรมะเป็นทิฐิ ธรรมะเป็นทิฐิอันเกษมสูงสุด

คนเราโง่กันทั้งนั้น ไม่รู้จักธรรมะที่เป็นทิฐิสูงสุด ไปเที่ยวพึ่งอื่น ๆ กันเสียหมด ธรรมะทิฐิสูงสุดที่แท้ก็ไม่ต้องไปเที่ยวหาที่ไหนเลย มองเข้าไป ๆ ข้างในตัวในใจ จะพบธรรมะได้ภายในจิตใจของตัวเอง ที่ได้กวาดล้างเอากิเลสราคะธุลีออกไป ส่องไปกวาดไปเรื่อยไป จะไปรู้ไปเห็นเข้าเอง แล้วก็ปล่อยไป วางไปเอง แล้วก็ราบรื่นไปทุกอย่าง ถ้าไปเห็นผิดชักใยพันตัวเองขึ้นมาในขณะไหน รู้ได้ทันทีว่านี่บ่วงของมาร จะต้องตัดมันออกฟอกมันทิ้ง อย่างนี้เป็นข้อปฏิบัติที่พูดตามภาษาใจ ถ้าใครพึ่งถูก ใครรู้ได้ก็หายโง่ไปเอง พ้นทุกข์ไปเอง โดยไม่ต้องสงสัย ถ้าผิดไปจากนี้แล้ว ก็พูดเพ้อกันไป มีเรื่องราวต่าง ๆ นานาวิพากษ์วิจารณ์กันไปจนตาย ก็ไม่พบจุดหลุดรอดของตัวเองเลยแม้แต่วินาทีเดียว

เรื่องนี้มันเรื่องอยู่ตรงหน้าตรงใจ ถ้าใครรู้ **ที่ว่าตรงหน้าตรงใจคือเห็นได้ทุกขณะ** แล้วมันจะน่ารู้ไหม แต่นี้ไปหลงของหลอก ๆ หรืออารมณ์ที่กระทบ ก็เลยไขว้เขวเหหันไป แต่ถ้ามันอยู่ตรง ๆ ของมัน มันมองอะไรมันก็เลิกกัน ไม่หมายดีชั่วตัวตนอะไร นี่เป็นการรู้จักพระอริยเจ้าภายในใจของเราเอง เท่านั้นเอง เพราะฉะนั้นคนที่ยังไม่รู้จักพระข้างในก็ดูเข้าไปให้เห็นเสียนะ เพราะเรื่องข้างนอกมันถูกหลอกทั้งหมด แต่ว่าตามภาษาของจิตใจแล้ว มันมีเรื่องเดียวสิ่งเดียวที่จะมองทะลุ จึงจะเข้าไปรู้ไปเห็นได้ แล้วก็ไม่ยาก ไม่ลำบาก มันจะง่ายกว่าการเรียนข้างนอกเสียอีก เพราะว่าการเรียนข้างในมันง่ายเหลือเกิน จะพูดตามภาษาใจแล้วมันง่าย แต่พูดตามความจำแล้วมันก็เป็นของยาก เพราะการจำเรื่องราวมาปรุงร้อยแปดพันเก้า มันมาแย่งให้รกรุงรังไปหมด หรือว่าเป็นการปรุงแต่งขึ้นมาทับถมไปเสียหมด จิตจึงไม่ว่าง **เมื่อมันวุ่นมันก็ปฏิเสธธรรมะ ว่าธรรมะไม่เห็นดีดับทุกข์ไม่ได้ แต่เนื้อแท้ของธรรมะจริง ๆ มันไม่มีทุกข์ ทุกข์ไม่มีที่ธรรมะ** ทุกข์ที่มันมีอยู่ที่คนโง่คนหลงคนยึดถือ ไม่ว่าขณะไหนถ้ายึดถือ

ขึ้นมามันก็ทุกข์ขณะนั้น ถ้าปล่อยวางได้ก็พ้นทุกข์ขณะเดียวกันนั่นแหละ ถ้าใครฟังถูกก็ได้รับประโยชน์ ถ้าฟังไม่ถูกก็แล้วไป

ที่อยากจะพูดแนะเรื่องการอ่านกลอน เพราะว่ากลอนนี้เป็นภาษาของจิตใจ เป็นเรื่องของการปฏิบัติ การอ่านกลอนเกี่ยวกับภาษาใจอย่างนี้ สำหรับผู้ที่ยังไม่เคยเรียนรู้ภาษาของธรรมะโดยตรง ก็ควรจะอ่านดูว่าคำไหนที่ยังไม่เข้าใจ ถ้าจะไถ่ถามกันบ้างก็ได้

ภาษาใจหรือภาษาธรรมะ หรือภาษากิเลส เหล่านี้ ก็ล้วนแต่ว่าผู้อ่านจะต้องรู้เรื่องและ **เรื่องที่สำคัญ** ที่สุดก็คือเรื่อง **อนิจจัง ทุกขัง อนัตตาของเบญจขันธ์** คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ย่อลงมาก็เรียกว่า **นามรูป** หรือ **กายกับใจ** เหล่านี้ก็ต้องรู้เรื่อง

การอ่านคำกลอนที่มีหลาย ๆ เรื่อง เกี่ยวกับเรื่องกิเลสเรื่องทุกข์ และเรื่องไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตาเหล่านี้ ผู้อ่านจะต้องพินิจพิเคราะห์ให้ดี ในขณะที่อ่านจะอ่านผ่านไปก่อนหลาย ๆ เรื่องก็ได้ แต่ว่าเมื่ออ่านผ่านไปหลายเรื่องหรือหลายบทแล้ว ควรจะทำในใจกำหนดดูว่าเรื่องไหน คำไหนที่ผ่านไปแล้วมันสะดุดความรู้สึกภายในจิตใจของตัวเองอย่างไร แล้วต้องหยุดอ่าน อย่าอ่านข้อความอื่นต่อไป สนใจคำที่เราเข้าใจคำนี้ก่อน ทำการพินิจพิจารณาอยู่ เมื่อพินิจพิจารณาจิตของเราเองจนกระทั่งความรู้สึกในคำกลอนคำนั้นมาเป็นภาพจริงอยู่ในใจของเราได้ ข้อนี้จะทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้แจ้ง หรือจะซาบซึ้งอรรถรสของคำกลอนหรือธรรมะ ที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของตนเองได้ โดยที่ไม่ต้องไปศึกษาหรือเสียเวลามาก

แต่สำหรับว่าการจะนำคำหนึ่งคำใดที่ตนเข้าใจ มาทำในใจอยู่อย่างไม่ลืมทุกอิริยาบถ แม้จะทำอะไรก็ไม่ลืม มันติดแน่นอยู่ในจิต ความที่จะซาบซึ้งธรรมะที่ตรงเข้ามาหาจิตของตัวเองอย่างนี้ มันเป็นทางลัดสั้นที่สุด จึงอยากจะแนะนำผู้ปฏิบัติให้อ่านเก็บความสำคัญของคำกลอนเสียทีเดียว ไม่ต้องไปสนใจกับเรื่องอะไรให้มากเกินไป เรื่องมาก ๆ นั้นเอาไว้อ่านแก้รำคาญหรืออ่านเพื่อบรรเทาความคิดนึกปรุงแต่งก็ได้ แต่โดยเจาะจงแล้วควรนำคำนั้นมาทำในใจให้รู้แจ้งจะดีกว่า เลิกเอาอะไรทั้งหมด

ถ้าเราจะนำคำ ๆ นี้มาเป็นกัมมัฏฐานก็ได้ มันเป็นกัมมัฏฐานที่ย่อที่สุด แม้คำว่า **"ว่าง"** นี้ **เมื่อนำมาทำในใจอยู่บ่อย ๆ จิตก็จะว่างได้** มันว่างจากกิเลสได้ทีเดียว

ถ้าหากทำกัมมัฏฐานอย่างนี้ไว้ประจำใจแล้ว ก็จะอ่านความว่างภายในจิตใจของเราเองออกไปได้ และว่างจากกิเลส ว่างจากทุกข์ได้โดยไม่ยากไม่ลำบากแต่ประการใดเลย แต่ว่าข้อสำคัญก็คือว่า เราจะต้องอ่านทบทวนให้เป็นความรู้ชัดหลายๆ ครั้งก่อน แล้วก็จับใจความสำคัญมาทำในใจอยู่อย่างนี้ แล้วการอ่านกลอนภาษาธรรมะมันจะเกิดประโยชน์ได้ทุกคราวไปหมด ไม่ว่าเราจะอ่านบทไหน จะเป็นบทเดียวหรือคำเดียวก็ได้

การอ่านคำกลอนที่เป็นภาษาของจิตใจนี้ เท่ากับเป็นสื่อที่จะปลุกให้จิตของเรารู้แจ้งเห็นแจ้งขึ้นมา ถ้าทำอย่างนี้ได้ ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งทีเดียว แต่ถ้าเราจะอ่านไปตั้งหลายๆ เรื่อง แล้วก็เลิกกัน อย่างนั้นก็เป็นอันว่า ไม่ได้รู้อรรถรสของคำกลอนเลยแม้แต่นิดเดียว จะเป็นความเข้าใจบ้างก็เลือนลางไปหมด จึงขอให้สังเกตดูว่าคำกลอนที่มีอยู่ในเล่มนี้ **ได้ย้ำมากที่สุดเรื่องกิเลส เรื่องอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา** เรื่องของ**ความว่าง ความสงบ ความสะอาดของจิต** เหล่านี้ เวลาอ่านขอให้สังเกตความรู้สึกของจิตไปด้วย การอ่านไปเฉยๆ จะไม่ได้รับอรรถรสของกลอนด้วยจิตใจของตนเอง แม้จะอ่านไปสักเท่าไรๆ ก็ไม่ได้ความเห็นแจ้งแน่นอน แต่ถ้าอ่านแบบที่แนะวิธีให้ทุกครั้งทุกคราวไม่ว่ากลอนบทไหน เก็บแต่เนื้อแท้ทีเดียว นำมาทำในใจอยู่ตลอดเวลา แล้วภาวะของจิตมันเปลี่ยนได้ เปลี่ยนจากความมืดมัวหม่นหมองมาเป็นความชัดใจ แล้วในขณะที่ชัดใจนั้นถ้าจะพูดง่ายๆ ก็เรียกว่าเป็นการบรรลุธรรมน้อยๆ ก็ได้

แต่ว่าโดยมากอ่านผ่านไปเสีย ไม่ได้สังเกตดูจิตใจของตนเองไปด้วย ในขณะที่อ่านกลอน แม้จะมีความเข้าใจบ้าง ก็เข้าใจชั่วขณะเล็กน้อยเท่านั้นเอง เพราะไม่ได้ย้ำมันจึงไม่เกิดความเห็นแจ้ง **เรื่องความเห็นแจ้ง เป็นสิ่งสำคัญที่สุด** ไม่ว่าเราจะอ่านจะฟังอะไรทั้งหมดที่เป็นภาษาใจ มันจะเป็นเครื่องปลุกจิตให้เห็นแจ้งได้ ถ้าผู้อ่านรู้เรื่องรู้ภาษาของจิตใจของตนเองได้แล้ว เรื่องธรรมะก็ไม่ใช่อยู่ข้างนอก ไม่ใช่อยู่ที่ตัวหนังสือ เพราะว่าบทกลอนอะไรทั้งหมดนี้ก็เป็นสื่อให้เท่านั้นเอง แต่ว่าข้อสำคัญเราจะมีสติปัญญาเพ่งดูอย่างไรให้เกิดความเห็นแจ้งขึ้นภายในจิตใจของเราเองได้ เรียกว่าเป็นการถ่ายทอดธรรมะกันในด้านภาษาใจล้วน นี่ก็ไม่ใช่เรื่องที่จะต้องทำอะไรมากเลย

แต่ที่เราอ่านกันไป ฟังกันไป แล้วก็เป็นอากาศธาตุไปหมด มันไม่ได้เป็นการเห็นแจ้ง เมื่อเห็นแจ้งมันจึงจะรู้ว่าธรรมะมีคุณพิเศษอย่างไร เข้ามาอาบรดจิตใจของเรา

ได้อย่างไร มาดับทุกข์ดับกิเลสได้อย่างไร นี่เป็นข้อสำคัญที่สุด โดยที่เราไม่ต้องไปศึกษาเรียนจากตำรับตำราหัวข้อมากมาย แต่ว่าเราอยากรู้เรื่องมากเกินไปเท่านั้นเอง มันไม่ยอมหยุด ขณะไหนที่เราหยุดลงไปได้ จะหยุดปรุงหยุดคิดหยุดอะไรก็แล้วแต่เถิด แล้วธรรมะนี่ก็เป็นของง่ายที่สุด ที่จะเกิดขึ้นภายในจิตใจของเราเองได้ทุกขณะทุกโอกาสไป ไม่ว่าเราจะยืน เดิน นั่ง นอน และกิเลสจะถอยกำลังไปที่เดียว เหมือนกับเราจุดตะเกียงขึ้นแล้วความมืดก็หายไปเอง โดยไม่ต้องไปขับไล่ความมืด

การจุดตะเกียงในที่นี้ก็คือความเห็นแจ้ง เห็นแจ้งที่เป็นภาษาของจิตใจล้วน ๆ และในขณะนั้นก็จะกวาดอะไรเกลี้ยงไปหมด เป็นจิตใจที่สงบ เป็นจิตใจที่เบิกบานผ่องแผ้ว ถ้ายังทรงไว้นาน ๆ อ่านให้ทะลุ ๆ เข้าไปได้แล้ว ก็จะเป็นการบรรลุมรรคผลได้ตามลำดับ แต่ว่าก็อย่าประมาทเกินไป เพราะสติปัญญาของเราไม่เพียงพอ กิเลสมันก็เลยเกิดง่าย เพราะเที่ยวนึก เที่ยวคิด เที่ยวแส่ เที่ยวส่าย เที่ยวมอง สิ่งไหนดี สิ่งไหนชั่ว หมายดี หมายชั่ว ซึ่งเป็นการยึดถือทั้งนั้น จึงอยากจะให้แหวกช่อง **แหวกช่องมองลงไปที่จิตว่ามันมีอะไรเกิดขึ้นอย่างไร ดับลงไปอย่างไร** นี่แนะให้ทราบในวิธีที่จะให้เห็นแจ้งอย่างเดียวเพราะว่าความเห็นแจ้ง มันเปรียบเสมือนว่าเราจุดไฟขึ้นแล้ว ความมืดก็หายไป ไม่ยากไม่ลำบากแต่ประการใดเลย ขอแนะง่าย ๆ เอาไว้เพียงนี้ก่อน

ที่นี้เกี่ยวกับเรื่องสัมผัส เพราะเรื่องสัมผัสนี้เป็นของสำคัญนัก ถ้าการสัมผัสเป็นการสัมผัสธรรมะแล้ว ธรรมะก็เกิดง่ายที่สุด แต่ถ้าเป็นการสัมผัสกับกิเลส กิเลสก็เกิดง่ายที่สุด เพราะฉะนั้นจะต้องอ่านดูให้ดี ๆ สำหรับจิตที่รับผัสสะ ทางตา ทางหู อยู่เป็นประจำนั้นเป็นสื่อทั้งสองอย่าง สื่อที่จะให้เกิดกิเลสก็ง่ายที่สุด และสื่อที่จะให้เกิดความว่างจากตัวตนก็ง่ายเหมือนกัน แต่ว่ากิเลสมันมีน้ำเป็นตัวง่ายที่สุด เราก็เลยเพ้อไปเพลินไปกับผัสสะชนิดที่ให้ยึดมั่น ถือมั่นในความเป็นตัวเป็นตน เป็นคน เป็นสัตว์ หรือเป็นอะไรก็สุดแท้มันออกไปมีความหมาย ความยึดถือขึ้นมาไม่ว่าขณะจิตไหนหมด พอเผลอสติก็ก่อเรื่องขึ้นมายึดถือเสร็จไปที่เดียว

การอ่านอะไรมันจะดีไปกว่าการอ่านใจ เป็นการอ่านตัวจริงของธรรมะ กิเลสก็เป็นธรรมะเหมือนกัน แต่มันเป็นเรื่องเกิดดับ ที่นี้จิตของเราที่ไม่มีสติปัญญานี่เอง ไปยึด

มั่นถือมั่นเข้าแล้วก็เกิดความร้อนเร่าเศร้าหมองขึ้นมา เพราะความหลงถือ ความหลงถือนี้ถ้าจะอ่านกันให้ละเอียดทุกขณะเราลองสังเกตดูตัวเองให้ดีจึงจะรู้ จึงจะจับได้ว่า ความหลงถือมันมีลักษณะอย่างไร แล้วมันหลงถือขึ้นมาในขณะไหน เรื่องอะไร สิ่งอะไร ผัสสะทางตา ทางหู ก็สุดแท้ เป็นเครื่องอ่านได้ว่า **แวบเดียว ๆ ก็มีความยึดถือขึ้นมาแล้ว** ทันความยึดถือทันรู้สึกขึ้นมามันก็ดับ เพราะว่าสิ่งที่ไปยึดถือขึ้นมามันก็ดับไปแล้ว ถ้าดูความดับเป็น ในลักษณะของการกระทบผัสสะ ไม่ว่าดีชั่วตัวตนอะไรก็สุดแท้เถิด มันจะไปมีความหมายในอะไร ก็เป็นอันว่าดับกันเท่านั้นเอง แล้วจิตก็เลิก หยุด ว่าง สงบ ไม่ไปยึดถือ จะเป็นดีชั่วอะไรก็สักแต่ว่าสมมุติรู้กันเท่านั้นเอง แล้วจิตใจก็คงว่างเป็นปรกติตามเดิม

ภาษาของจิตมันเป็นอย่างนี้ แต่ว่าส่วนมากไม่ได้สังเกตดู จึงไม่รู้จักลักษณะของโมหะว่าเป็นอย่างไร มีความละเอียดอย่างไร เมื่อจับลักษณะของโมหะไม่ได้แล้ว ก็เรียกว่าโมหะทั้งนั้น เพราะว่าโมหะนั้นมันคลุมหมด มันปิดมันบัง จะรู้อะไรขึ้นมานิดหนึ่ง มันก็คลุมหมด ขอให้สังเกตดูโมหะภายในจิตใจของเราเองให้รู้แยบคาย มันแผลอไปแวบเดียว ๆ มากมายหลายขณะ เราก็อ่านมันไม่ออก แล้วก็ถูกหลอกเรื่อยไปอย่างนี้

เพราะฉะนั้นเรื่องการที่จะให้กำหนดก็คือว่า จะให้รู้แจ้งแทงตลอดในลักษณะของโมหะเข้าไป เป็นเครื่องมือที่จะกวาดล้างทำลายกิเลสตัณหาอุปาทานเข้าไปเรื่อย ๆ แม้บางครั้งบางคราวมันอาจจะไปติดตันอยู่ในลักษณะนั้น ลักษณะนี้สุดแท้ ดูมันไป รู้มันไป เฉยมันไป ไม่ต้องไปทำอะไรนัก เพราะว่ามันมีลักษณะที่เกิดดับแท้ ๆ แต่ว่าเรายังดูไม่ละเอียดเราก็จับความมืดโมหะภายในจิตของเราไม่ได้ ข้อนี้ทำให้จิตมีโมหะมากเหลือประมาณแม้แต่การอ่านคำกลอนหรือว่าการเข้าใจในภาษาธรรมะบ้าง นั่นก็ยังไม่ได้ทำลายโมหะแต่ประการใด เพราะว่า**ความเข้าใจนี้มันยังไม่ได้ทำลายโมหะ จะต้องเป็นความเห็นแจ้งด้วยใจจริง** นั่นแหละจึงจะเป็นการทำลายโมหะได้ ขอให้เข้าใจเอาไว้ที่หนึ่งก่อนเพราะว่าประเดี๋ยวมันจะปนกัน **คือเอาความเข้าใจมาเป็นความรู้แจ้งก็ได้**

ความเห็นแจ้งนี้มันชัดใจอยู่ตลอดทีเดียว จนกระทั่งว่าจิตนี้มันไม่ส่ายไม่แส่ไปเอาอะไร ทรงไปได้นาน ๆ เป็นความทรงตัวในความเห็นแจ้งไปได้นาน ๆ แล้วมันจึงมีการเสื่อมไปหรือคลายไปบ้าง ก็ยังมีความรู้สึกที่จะหยั่งเข้าไปรู้ได้ ถ้าทำได้ชำนาญ

อย่างนี้จิตจะแหวกช่องโมหะได้เรื่อยไป แล้วโมหะก็จะจางออกไปเรื่อยไป จนกระทั่งว่าเราจะฟังอะไรก็ได้ แต่ไม่ถือเป็นจริงจัง เพราะฉะนั้นการฟังเฉพาะผัสสะล้วน ๆ ที่เป็นหน้าที่ของโสตวิญญาณที่เป็นพนักงานรับรู้เสียง มันมีลักษณะที่ไม่ต้องเอาอะไรเลย เป็นความรู้สึกเสียงเฉย ๆ ขอให้สังเกตดูว่า **โสตวิญญาณธาตุล้วน ๆ นี่ ยังไม่มีกิเลส** หรือว่า **ทางตาที่เป็นจักขุวิญญาณ หรู้เรื่องของการกระทบรูปรู้จักรูปเท่านั้นเอง แล้วก็ยังก็ยังไม่เกิดกิเลส** แต่ประการใด ทุกทวารคือตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ที่ถูกสัมผัสทั้งหมดเพราะไม่รู้ความจริงก็ยึดมั่นถือมั่นไปทั้งนั้น เพราะฉะนั้นการเรียนรู้ผัสสะทางทวาร เราจะรู้ภาษาของจิตใจ หรือรู้ธรรมะได้ง่ายที่สุด

ในสมัยพระพุทธเจ้า ทำไมผู้ที่เข้ามาฟังธรรมะของพระพุทธเจ้าเพียงแต่ฟังไม่เท่าไรก็ได้บรรลุธรรมแล้ว เหมือนในโสฬสปัญหา แต่ละข้อ ๆ ผู้ฟังก็บรรลุไปเลย ข้อนี้น่าคิดเหมือนกัน ว่าทำไมจิตใจจึงได้แทงทะลุปรุโปร่งในธรรมะของพระพุทธเจ้า และโสฬสปัญหานี้เรานำมาท่องกันแล้วสวดกันเล่า ก็ไม่เคยเห็นแจ้งแทงตลอดสักข้อเดียว เพราะเหตุใดก็เพราะว่าเราไม่ได้นำมาทำในใจแม้สักข้อเดียว แล้วมันจะไปรู้แจ้งได้อย่างไร เพราะกิเลสมันปิดเสียหมด อวิชชาความไม่รู้ มันปกปิด ที่นี้เราไม่สอบดูว่าความไม่รู้ภายในจิตในใจของเราเองมันปกปิดอยู่เท่าไร กี่ชั้น ที่ว่า อวิชชา อวิชชา เพราะว่าเราไม่ได้อ่านตัวจริงเข้ามาในจิตใจของเราเลย เราจะไปเรียนท่องเรียนจำเรียนรู้กัน เป็นการสอนกันตามประสาคำพูด แล้วมันจะไปรู้เรื่องรู้ราวอะไร นี่ต้องให้รู้ภาษาใจ รู้ภาษาใจล้วน ๆ แล้วมันว่างขึ้นมาทีเดียว

เรื่องนี้น่าสนใจ เพราะว่าเราไม่ได้รู้สึกตัวเองว่า ความโง่เขลางมงายของเราเองมันปกปิดอยู่กี่ร้อยชั้น กี่พันชั้น แม้ว่าเราจะอ่านหนังสือคำกลอน หรือหนังสือธรรมะที่เป็นคำซ้ำซากอะไรเข้า เราก็เบื่อแล้ว ชอบเปลี่ยนเรื่องใหม่เรื่อย แล้วอย่างนี้มันจะได้ความรู้แจ้งมาจากไหน เพราะฉะนั้นคำพูดอะไรที่เป็นคำสรุป เช่นความว่าง ความสงบ ความสะอาดของจิตที่เป็นคำรวบยอดนี่ คนเราผ่านไปหมดทั้งนั้นเลย ทั้ง ๆ ที่คำ ๆ นี้เป็นภาษาของจิตล้วน ๆ จะรู้เมื่อไรก็ได้ เดี๋ยวนี้ก็ได้ แล้วอย่างนี้มันจะน่ารู้ไหม แล้วเราจะ

ไปรู้อะไรกัน นี่เป็นคนโง่แกมหยิ่งด้วยกันทั้งนั้น เพราะว่าจะอวดรู้อวดฉลาดเสียเรื่อย ก็เลยงมงายเรื่อยไป ภาษาของจิตที่ตรงเข้ามาหาตัวเอง มันไม่ได้ย้ำซ้ำซาก กลับไปย้ำซ้ำซากอยู่ในเรื่องยึดถือ เรื่องของกิเลส แล้วอย่างนี้ก็คิดดูเถิดว่าเราจะแก้ปัญหาของชีวิตกันอย่างไรดี

ขอให้ลองพิจารณากันดู ไม่ว่าจะเป็นการพูดธรรมะขณะไหน หรือจะฟังอะไรกันก็แล้วแต่ จะเอาอะไรกัน จะรู้อะไรกัน แล้วจะสำเหนียกธรรมะในลักษณะอย่างไร ที่ว่าเป็นโยนิโสมนสิการ ทำในใจให้แยบคาย จะทำให้แยบคายนั้นมันมีลักษณะอย่างไร จะต้องทำให้รู้กันจริง ๆ ไม่ใช่ฟังกันประเดี๋ยวประด๋าว พอเลิกแล้วก็แล้วไป ดับหมดเกิดแต่กิเลส ถ้าว่าฟังกันแบบนี้ ไม่ว่าการฟังการอ่านมันไม่คุ้มกับเวลาที่เสียไป ทั้งผู้พูดผู้ฟังก็ไม่ค่อยจะรู้เรื่องกันได้ หรือบางทีผู้พูดก็พูดไปตามความจริงเพื่อจะให้ผู้ฟังเข้าใจ แต่ว่าผู้ฟังก็เข้าใจบ้างไม่เข้าใจบ้าง

ในการฟังในการพูดธรรมะ ในการอ่านกลอนจะต้องซ้ำซากอยู่อย่างไร ทำไมเราไปซ้ำซากเรื่องอื่น ๆ กันได้ ภาษาใจหรือภาษาธรรมะนี่เราฟังกันซ้ำซากไม่ได้ เพราะเหตุใด ก็เพราะจิตใจมันพร่ามันเพลินไปหมดนั่นเอง มันไม่ชอบเอาอย่างเดียว มันชอบมาก ๆ **เรียกว่าโลภมากก็ลาภหายหมด** แล้วอย่างนี้มันจะน่าคิดดูไหม จิตใจของเราเองนี่มันยังไม่รู้แจ้งเห็นจริงขึ้นมาจริง ๆ เพราะเหตุอะไร เพราะเราเพลินไปกับอะไร แล้วเรารู้สึกตัวหรือเปล่า ทุกอิริยาบถที่ยืน เดิน นั่ง นอน เผลอเพลินไปกับอะไร รู้หรือเปล่า ดูตัวเองเรื่องนี้กันบ้างไหม หรือเห็นว่ายากก็เลยไม่ต้องทำ ถ้าอย่างนั้นก็โง่ไปจนตาย แต่ถ้าเห็นว่ายากก็ยิ่งจะต้องพยายามจนสุดความสามารถ ไม่ใช่เรื่องที่จะทำกันชั่วครั้งชั่วคราว ทำชั่วครั้งชั่วคราวก็ว่ารู้หมดแล้ว เหมือนกับการอ่านหนังสือหรืออ่านคำกลอนอ่านทีเดียวรู้หมดแล้ว ไม่ต้องอ่านอีกแล้ว นั่นสำหรับคนที่กิเลสหนาปัญญาหยาบที่แท้คำ ๆ เดียวหรือข้อความอะไรที่เปรียบเหมือนเป็นสื่อให้ใจรู้ กลับไม่ได้เอามาย้ำอวดดีไปเสียแล้วว่าอ่านทีเดียวรู้หมดแล้ว นี่โง่แกมหยิ่งเป็นแบบนี้เอง แล้วก็ไม่รู้อะไร แล้วก็ฟังไปใหม่อีกซ้ำ ๆ ซาก ๆ อยู่อย่างนั้น ก็โง่แกมหยิ่งอยู่แบบนั้นเรื่อยไป มันเป็นอย่างนี้

เพราะฉะนั้นการฟังที่มีโยนิโสมนสิการ จึงเป็นการซ้ำซากของการฟัง เป็นภาษาใจแล้วมันฟังไม่เบื่อ ถ้าคนที่เบื่อคำพูดของภาษาธรรมะภาษาใจแล้ว คนนั้นก็ไม่รู้ธรรมะ

ถ้าคนไหนที่ฟังอะไรได้เป็นการย้ำซ้ำซาก คนนั้นจะรู้ธรรมะได้ง่ายที่สุด แต่ถ้าไม่ชอบในเรื่องภาษาใจแล้ว ภาษากิเลสซ้ำซากมากที่สุดเลย ได้ยินกันก็กล้องทั้งนั้น จำอะไรได้ก็ไม่ลืมเลย เรื่องชั่วช้าลามกสกปรกยึดถือตัวตนจำแม่นที่สุด เพราะฉะนั้นมันจึงเป็นการกันกิเลสมันกั้นไว้ไม่ให้ทะลุไม่ให้เห็นแจ้ง **การเห็นแจ้งแทงตลอดนี่มันต้องซ้ำซาก จนให้จิตมีความรู้สึกที่จะแทงตลอดตัวเองเข้าข้างใน** ไม่ใช่ออกข้างนอก ที่นี้มันไม่ยอมหยุด มันก็แทงตลอดไม่ได้ มันหยุดประเดี๋ยว ๆ มันก็ไปอีกแล้ว เที่ยวว่อนไปอีกแล้ว เที่ยวปรุงไปอีกแล้ว ไม่อยู่นิ่ง ถ้าอยู่นิ่งแล้วมันแทงตลอดได้ลึกเข้าไปที่เดียว

การทำกัมมัฏฐานก็เหมือนกัน ท่องไปอะไรไป ประเดี๋ยวจิตก็ท่องเที่ยวไปอีกแล้วไม่ได้อยู่ เพราะจิตที่ไม่ได้ถูกควบคุมเอาไว้ มันยังไม่รู้เรื่องราวไม่รู้ไม่ชี้อยู่ในตัวของมันเองนี่มากมายนัก มันอยากจะรู้เรื่องข้างนอกทั้งนั้น จึงเหมือนกับหลอกตัวเองที่ต้องกลับเข้ามา ต้องหยุดต้องดู เพราะฉะนั้นจึงขอแนะว่า การอ่านหนังสือที่เป็นภาษาธรรมะ หรือเป็นภาษาคำกลอนหรือภาษาใจเหล่านี้ ต้องซ้ำ ๆ จนกระทั่งว่าเอาคำ ๆ นั้นมาติดอยู่ในใจ ถ้าทำอย่างนี้ได้สติปัญญามันจะแตกฉาน เหมือนกับภาษาคำกลอนที่เคยมีผู้อ่านได้เอามาเล่าให้ฟังหลายคนแล้วในเรื่องคำกลอนบทสั้น ๆ ว่า **"ไม่มีหมายใจว่างอย่างเป็นเอง"** ทำให้จิตของผู้อ่านกลอนในบทนี้ พบเข้ากับจิตว่างได้อย่างถูกต้องไปในตนเอง และรู้จักว่าความหมายเป็นอย่างไร หมายอะไรดีชั่วขนมาเท่าไรมันไม่ว่าง มันวุ่น เพราะฉะนั้นคำกลอนบทสั้น ๆ ก็อย่าผ่านไปเสีย

คำกลอนสั้น ๆ บางทีอาจจะดีกว่ากลอนบทยาว ๆ เสียด้วยซ้ำไป เพราะว่าคำกลอนบทยาว ๆ นี่ยังต้องเลือก ว่าเราจะเอาตอนไหน คำไหน เพราะว่าคำสั้นที่สุดนั่นแหละจะเป็นประโยชน์ที่สุด เพราะที่สั้น ๆ นี่มันได้รวบรวมเข้ามา ความรู้มันไม่พร่าไป มันรวมรู้เข้าสู่จุดหมายที่จะแทงตลอดตัวเองได้โดยไม่ยากเลย แต่ว่าต้องอ่านบ่อย ๆ จนกระทั่งมาอ่านใจอยู่เนื่องนิจในเรื่องความว่างนี้ แล้วมันจะเป็นการตัดรอนความยึดมั่นถือมั่น ไม่ให้ก่อรูปก่อเรื่องขึ้น เพราะว่ามันจะก่ออะไรขึ้นมันก็ว่าง แล้วมันตัดเรื่อย ตัดความปรุง ความคิดความยึดถือให้สั้นลงไป ให้น้อยลงไป ให้เบาบางลงไปที่สุด แล้ว **ลักษณะของจิตจะเป็นไปตามธรรมชาติโดยไม่ยากเลย จิตจะว่างจากกิเลส ว่างจากตัวตนได้เรื่อยไปที่เดียว**

ที่นี้กิเลสจะก่อเกิดตัวตนขึ้นมาก็รู้ได้ง่าย พอก่อเรื่องอะไรขึ้นก็รู้ พอรู้ก็ดับได้ง่ายที่สุด ถ้าเราฉลาดเราก็จะต้องสนใจที่จะเข้าถึงแก่น เพราะว่าเปลือก กระพี้ หรือกิ่งก้านใบดอกของต้นไม้ทั้งต้น มันมากมายเหลือประมาณ แก่นของมันมีอยู่ข้างในนิดเดียว ก็คือจิตนี่เอง จิตว่าง สงบ สะอาด อะไรเหล่านี้ เป็นเครื่องกวาดทิ้งหมด แล้วมันจะน่าสนใจไหมว่า คำพูดอะไรที่พูดออกมานี่ ต้องพบเข้ากับสิ่งนี้เรื่อยที่เดียว "ว่าง" "อย่าไปเอาเรื่องอื่นเลย ว่างดีกว่า" อย่าไปยึดเรื่องดีชั่วตัวตน เลิกเสียให้หมด มันเป็นเหมือนความฝัน สมมุติทั้งนั้น ไม่มีอะไรจริง สุข ทุกข์ก็เป็นความฝัน ไม่มีอะไรจริง มีความว่างเป็นความจริง แทงตลอดหมด พระพุทธเจ้าตรัสไว้อย่างนี้อย่างเดียวแท้ ๆ

เพราะฉะนั้นก็ต้องการจะชี้ให้ผู้ปฏิบัติเข้าถึงแก่นใน เพราะว่าไหน ๆ เราก็ได้เข้ามาปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์ เราจะไปหอบเปลือกไหวหรือ ชีวิตนี้มันนิดเดียว จะให้พบเข้ากับจิตว่างอย่างเดียวนี้ จึงต้องเขียน ต้องอ่าน ต้องพูดอะไรมากมายก่ายกอง เพื่อให้เป็นเครื่องจูงใจ ถ้าผู้อ่านหรือผู้ฟังอ่านใจตนเองได้ ตลอดเวลาในชีวิตประจำวันก็เป็นการเดินตามรอยของพระอริยเจ้าเรื่อยไป ชีวิตประจำวันไม่ได้อะไรทั้งหมด ถ้าสมมุติว่าได้ ก็ได้จิตว่างเท่านั้นเอง ที่ไม่ได้เพราะว่าไม่เอา **เพราะไม่เอานี่เองจิตก็ว่าง** ถ้าไปเอาแล้วมันวุ่น ถ้าไปมีตัวเราของเรา ตัวกูของกูแล้วจะยิ่งแย่ เพราะฉะนั้นเลิกหมดดีชั่วตัวตน ตัวเราตัวเขากวาดทิ้งไปหมด ไม่ต้องการอะไรเลย ถ้าต้องการอะไรแล้วมันยึดถือ มันรก มันนรก พอกวาดทิ้งออกไปแล้ว มันว่าง มันเตียน มันหยุด นี่มันเรื่องอย่างนี้

ที่เราอบรมข้อปฏิบัติมาแล้ว ก็ขอให้มารวมจุดกันที่ อย่าเที่ยวตุหรัดตุเหร่เร่ร่อนไปเลย ถ้าขืนเร่ร่อนไปแล้ว มันจะตกหล่มจมเหวตายหมด ให้มันหยุดเป็นการบรรลุธรรมน้อย ๆ ไปก่อนก็ได้ บรรลุถึงความว่างภายในจิตใจของเราเองตลอดเวลาที่มีชีวิตอยู่เดี๋ยวนี้แล้วไม่มีอะไรจะประเสริฐกว่า ไม่มีอะไรจะดีกว่า เป็นจุดเด่นที่สุดในชีวิตของคนเรา ถ้าคนไหนไม่รู้จักความว่าง ไม่เข้าถึงความว่าง ไม่รู้จักความว่างเสียเอง ก็เป็นสัตว์โง่ที่สุด หลงที่สุด จมลึกอยู่ในความมืดที่สุด เพราะฉะนั้นก็หวังว่าผู้ฟังก็ดี หรือผู้อ่านหนังสือธรรมะใด ๆ ก็ดี **ขอให้มีความรู้แจ้งธรรมชาติสว่าง สะอาด สงบ** โดยทั่วกันเทอญ. △ △

รู้จักใช้อินทรีย์

เรามีกาย ใช้การ งานได้คล่อง มีเท้าสอง เดินไป ในวิถี
มือซ้ายขวา ทำการ งานมากมี ทำหน้าที่ อยู่ด้วยกัน ทั้งนั้นไป
เป็นสร–รยนต์ ชอบกลอยู่ น่าคิดดู ให้มาก อย่าหลงใหล
เราต้องใช้ อินทรีย์ ภายนอกใน ที่มีไว้ ตามทำนอง เป็นของกลาง
เพราะเหตุนั้น เราท่าน หมั่นรำลึก ทำการฝึก ใช้อินทรีย์ มีแบบอย่าง
อย่าหลงเงา งวยงง จงปล่อยวาง สิ่งต่างต่าง แค่อาศัย ใช่ตัวตน

ถ้าทำงาน ตามหน้าที่ มีผลมาก
ละความอยาก ทุกข์น้อย ค่อยเห็นผล
ถ้าทำงาน ตามตัณหา พาร้อนรน
มีทุกข์ทน วุ่นวาย ในโลกีย์

เพราะฉะนั้น ต้องหันหน้า มาพึ่งพระ ท่านชนะ ทุกข์ภัย ไกลหมู่ผี
ท่านมีจิต สะอาด ปราศราคี ทำหน้าที่ ชี้โทษ โปรดประชา
ให้ชาวโลก อาบรด ธรรมสดชื่น ปลุกให้ตื่น รู้รสธรรม อันล้ำค่า
ให้ชาวชน ประพฤติธรรม ทางสัมมา มีดวงตา เห็นธรรม ประจำใจ
พระท่านใช้ อินทรีย์ มีสันโดษ ทำประโยชน์ โปรดประชา น่าเลื่อมใส
เป็นแบบอย่าง ผู้สงบ อบรมใจ พระท่านใช้ เวลา ฆ่าหมู่มาร

เพราะเหตุนั้น คนเรา ควรเอาอย่าง
เดินตามทาง พระสงฆ์ ปรงสังขาร
รู้จักใช้ อินทรีย์ มีประมาณ
ตามเหตุการณ์ ปรากฏ ปลดปล่อยไป

มองเห็นสิ่ง ทั้งหลาย ล้วนปรวนแปร ไม่เที่ยงแท้ หมั่นปลง อย่าหลงใหล
ไม่หลงรัก หนักหน่วง เป็นห่วงใย เพียงอาศัย ใช้การ อ่านความจริง
เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น จิตชื่นบาน ดับสังขาร ทั้งหลาย ใจหยุดนิ่ง
ไม่กังวล สิ่งใด ไม่อ้างอิง ประสบสิ่ง ผ่องใส ใจว่างเอย. △

แลดูเด่นเปรียบเช่นกับดวงจันทร์

เมื่อหยุดคิด จิตสบาย ไม่เร่าร้อน
ไม่พะวง หลงกาม ตามพัวพัน
อยู่คนเดียว แสนสบาย ไม่เกี่ยวข้อง
อยู่โดดเดี่ยว ไม่เกี่ยว กับผู้ใด
ทุกเวลา ได้ดู แต่ความจริง เห็นทุกสิ่ง ไม่แน่ ล้วนแปรผัน
มันเกิดดับ อยู่ร่ำไป ว่องไวครัน ทุกสิ่งมัน เป็นเอง ใช่เราใคร
คอยระวัง แต่กิเลส มันก่อเรื่อง ให้หมดเปลือง ความดี เที่ยวไถล
หลงนั่นนิด นี่หน่อย ต้องปล่อยไป งานของใจ มีประจำ อยู่ตามเคย
เพราะเหตุมี อนุสัย ละมันยาก เป็นวิบาก ของขันธ์ ไม่อยู่เฉย
ทุกสิ่งล้วน ดับไป ไม่เหลือเลย ได้ชมเชย แต่พระธรรม งามประเทือง
เพราะพระธรรม ความจริง สิ่งที่พ้น อยู่เบื้องบน โลกไป ไม่มีเรื่อง
ละสังโยชน์ ออกได้ ไม่ช้าเลือง ไม่มีเครื่อง ผูกพัน ในอันใด
แลดูเด่น เปรียบเช่น กับดวงจันทร์ ส่องโลกนั้น ให้สว่าง กระจ่างใส
ทั้งคนสัตว์ แลเห็น ได้ทั่วไป ต่างอยากได้ ดวงจันทร์ เป็นขวัญตา
ก็เช่นเดียว กับโลก คือหมู่สัตว์ อยากรู้ชัด โลกอุดร ชะแง้หา
หวังเชยชม พระธรรม ล้ำโลกา ทุกเวลา พักผ่อน สังวรใจ
กว่าจะพ้น จากฝ่ายต่ำ ทีละน้อย ได้เลื่อนลอย พ้นโลก ที่กว้างใหญ่
เข้าสู่โลก อุดร งามวิไล เหมือนกับได้ ดวงจันทร์ นั้นมาชม
เพราะฉะนั้น เราท่าน ให้รำลึก ตามคิดนึก ถึงพระธรรม ที่งามสม
หมั่นฝึกหัด กายใจ ไม่ให้จม อยู่ในหล่ม ของโลก ที่กันดาร
ให้จิตชุ่ม แช่อยู่ กับพระธรรม มีประจำ จูงใจ ให้กล้าหาญ
คอยต่อสู้ กับสัตรู ฆ่าหมู่มาร ให้แหลกลาญ ด้วยบัญญา บารมี
มีสัจจะ ความจริง ไว้ต่อสู้ กับพวกหมู่ ตัณหา ให้ล่าหนี
เพื่อหลุดพ้น กลมาร ผ่านโลกีย์ ตามวิถี โคตรภู รู้นิพพาน
เป็นจุดหมาย ปลายทาง ของหมู่สัตว์ ให้แจ้งชัด ตามพระองค์ ทรงบรรหาร
ที่ท่านชี้ ทางไว้ ได้ประทาน ทรงโปรดปราน ปุถุชน ทั่วไปเอย. △

เพราะมีตัวมัวยุ่งปรุงไม่จบ

มีสติ รู้เท่า เครื่องกระทบ
ความเห็นแจ้ง ธรรมดา ให้น่าเบื่อ
รู้กายจิต คิดสงบ ภพดับไป
ความเยือกเย็น เห็นธรรม สิ่งล้ำเลิศ
เพียรเพ่งดู ภายใน ให้แยบยล
เพราะมีตัว มัวยุ่ง ปรุงไม่จบ
เที่ยวหลงดี หลงชั่ว มัวเมามาย
เพราะหลงผิด คิดว่าตัว มัวเที่ยวมุ่ง
มันอยากได้ ทุกสิ่ง วิ่งหามา
มันคอยหลอก บอกให้ เอานั่นนี่
มันยุแหย่ แส่หา มาอ้างอิง

สังขารหยุด นึกคิด จิตสงบ
ได้มองพบ ของจริง สิ่งภายใน
ไม่หลงเหยื่อ อามิส จิตไม่ไหว
มีจิตใจ อิสระ ละกังวล
เป็นการเปิด ดวงตา หาเหตุผล
ละตัวตน ดับไป ได้ทำลาย
ต้องหลงคบ กับบาปบุญ วุ่นไม่หาย
เป็นสักกาย โดยตรง หลงมายา
มันคอยปรุง อยู่ร่ำไป ให้ไขว่หา
เพราะตัณหา เผาใจ ให้ร้อนจริง
ความโลภนี้ ละยาก กว่าทุกสิ่ง
อยากได้สิ่ง วิ่งพล่าน พุ่งซ่านไป

ไม่ยอมหยุด อยากได้ ใจดิ้นรน
เพื่อตัวตน ขนกัน ออกหวั่นไหว
ปรุงดีชั่ว ยั่วให้ยุ่ง พุ่งภายใน
หลงก่อไฟ เผาจิต สนิทเลย

นอกจากพระ แล้วไฉน ใครจะรู้
พระให้ละ มลทิน ความชินเคย
มาบัดนี้ รู้สึกได้ คลายวิตก
ไม่เป็นอยู่ อย่างปูหอย ถอยราคา
เมื่อรู้เท่า บ่อยบ่อย คอยปล่อยวาง
มุ่งก้าวหน้า พยายาม ข้ามโลกไป
เดินทางกลาง อย่างนี้ มีความรู้
เมื่อมีความ รู้เท่า ไม่วุ่นวาย

เหมือนปลาอยู่ ในน้ำ มันทำเฉย
นิจจาเอ๋ย พวกเรา เหมือนเหล่าปลา
ได้เพียรยก จิตข้าม กามตัณหา
พิจารณา ละกาม ไม่ตามใจ
จิตใจว่าง รู้ขันธ์ ไม่หวั่นไหว
เดินทางใน มัชฌิมา หาแยบคาย
เพียรเพ่งดู ละอยากได้ ไม่แส่ส่าย
จิตเบื่อหน่าย คายเหยื่อทิ้ง ทุกสิ่งเอย. □

ขันธ์ห้า ใช่ตัวเรา เขาที่ไหน

เห็นไม่เที่ยง ตามกฎ กำหนดปลง
ไม่เห็นสิ่ง ปรวนแปร แก้กันยุ่ง
ไม่มีความ ผาสุก ทุกเดือนปี

เชิญตื่นเถิด ฟังธรรม คำสั่งสอน
หมั่นควบคุม รอบรู้ ดูเหตุการณ์
ได้รู้ความ ตื้นลึก ผึกเปลื้องปลด
เห็นสิ่งใด ไม่หลง จงปล่อยวาง

เมื่อเห็นตรง ตามจริง ยิ่งสงบ
เห็นไม่เที่ยง ตามจริง ทุกสิ่งไป
เพราะความทุกข์ สัตว์บุคคล ตนหลงสร้าง
ให้รู้ทุกข์ ของกายใจ ได้พากเพียร

การเรียนรู้ ดูของจริง ยิ่งสนุก
มีความรู้ ดูไป ใช้วิธี
พระธรรมนี้ มีจริง สิ่งประเสริฐ
สงัดเงียบ เรียบร้อย ไม่ดิ้นรน
สงบเงียบ เฉียบแหลม แจ่มกระจ่าง
สงบอยู่ รู้ว่าง ทั้งใจกาย

เมื่อรู้ความ ตามจริง ยิ่งสงบ
ไม่ยึดถือ สิ่งใด ใจวังเวง
ความเปลี่ยนแปลง ดีชั่ว อย่ามัวหลง
เห็นตามตรง กายใจ สุขไม่มี
ความคิดปรุง ซ้ำซาก อยากเลี่ยงผี
ทุกข์เต็มที่ หลงอยู่ กับหมู่มาร
อย่ามัวนอน อยู่ในกรง หลงอาหาร
ทุกสิ่งผ่าน ตรวจดู รู้แนวทาง
ให้หมดจด ไปทุกที่ มีความว่าง
เห็นเป็นกลาง ทุกสิ่ง จริงชัดใจ
พอกระทบ รู้ทัน ไม่หวั่นไหว
ทั้งนอกใน เกิดดับ กลับวนเวียน
สิ่งต่างต่าง ล้วนแต่ ผันแปรเปลี่ยน
เป็นบทเรียน อยู่ทุกอย่าง ทั้งชั่วดี
เห็นความทุกข์ อยู่ทั้งนั้น ได้ผันหนี
ทั้งชั่วดี ดับไป ใช่ตัวตน
หยุดดูเฉย เกิดปัญญา หาเหตุผล
เพียรคิดค้น ฆ่ามาร ให้วอดวาย
จิตใจว่าง สลัดทิ้ง สิ่งทั้งหลาย
มีแต่ฝ่าย สงบเย็น และเป็นเอง
ดับชาติภพ ภายใน ให้ตรงเผง
ได้เพียรเพ่ง รู้จริง ทุกสิ่งไป

ความเห็นธรรม แจ้งชัด อนัตตา
เห็นขันธ์ห้า ใช่ตัวเรา เขาที่ไหน
ล้วนเป็นสิ่ง ธรรมชาติ ธาตุนอกใน
จิตผ่องใส สะอาด ปราศทุกข์เอย. △

ปล่อยวางอย่ากังวล

ผู้ปฏิ- บัติในธรรม
ไม่คิด โกรธผู้ใด
ไม่มี กลมายา
รักษา ใจให้ตรง
หมั่นตรวจ ความรู้สึก
กายใจ และวาจา
ไม่เบียน ตนและท่าน
ประโยชน์ สองอย่าขาด
หมั่นดู รู้ทั่วไป
ปล่อยวาง อย่ากังวล
กิเลส มันสอพลอ
ให้หลง อยู่ในเขต
ปรุงใจ ให้เวียนวน
มีความ อยากทะยาน
ของจริง มันบีดไว้
หมั่นค้น มันให้พบ
ทำลาย มันเสียเถิด
จะพ้น จากทุกข์ได้
ใครมี บุญฝ่ายนี้
ทุกเวลา อย่าได้เว้น
เหตุดี ผลก็ดี
ทำดี ฝ่ายกุศล
มีปัญ- ญารู้แจ้ง
รู้ให้ ทั่วใจกาย
ความเย็นฉ่ำ มีภายใน
ไม่รักใคร่ จนใหลหลง
เที่ยวไขว่คว้า พางวยงง
ให้มั่นคง ทุกเวลา
ความคิดนึก รู้สึกมา
ต้องรักษา ให้สะอาด
ทำกิจการ ด้วยฉลาด
ต้องสามารถ รู้เหตุผล
ทั้งนอกใน ใช่ตัวตน
จะได้พ้น จากกิเลส
มันหลอกล่อ คอยก่อเหตุ
นรกเปรต เดียรัจฉาน
เพราะหลงกล เหล่าสังขาร
มันก่อการ ไม่รู้จบ
แส่ส่ายไป ไม่สงบ
อย่าหลงคบ เอามันไว้
เป็นบ่อเกิด บุญภายใน
มีจิตใจ สงบเย็น
เป็นสิ่งที่ ควรบำเพ็ญ
รู้ชัดเจน ทั้งเหตุผล
เหตุชั่วมี ความร้อนรน
ความมืดมน ค่อยสร่างหาย
รู้เหตุแห่ง ทุกข์ทั้งหลาย
ทุกข์มากมาย เพราะตัณหา

อย่าหลง กายใจนัก จงทราบหลัก อนัตตา
กายใจ เป็นธรรมดา อย่าหลงว่า เป็นตัวตน
พิเคราะห์ ให้ซาบซึ้ง จิตใจจึง ไม่มืดมน
มีธรรม งามโสภณ เป็นสิ่งพ้น จากทุกข์เอย. □

ทั้งหญิงชายล้วนสมมุติสัตว์บุคคล

เห็นนกน้อย ลอยคว้าง กลางอากาศ มีดาดาษ ทั่วไป ในเวหา
นกใหญ่น้อย คล้อยบิน ตามลมพา บ้างจับต้น พุดซา พูดจอแจ
เปรียบเหมือนจิต ของพระ อรหัตต์ ที่ท่านตัด อนุสัย ไกลกระแส
ไม่เกี่ยวข้อง รูปนาม ความปรวนแปร เหมือนนกแผ่ ปีกหาง กลางอัมพร
ความวิเวก คือจิต ที่หลุดพ้น ไม่กังวล สิ่งใด ได้ไล่ถอน
นกที่จับ กิ่งไม้ ให้อาวรณ์ ต้องม้วยมรณ์ เกิดตาย ในโลกา
เพราะจิตของ สรรพสัตว์ ยังเกี่ยวข้อง อยู่ในกอง รูปนาม กามตัณหา
อยากได้เหยื่อ ร่ำไป ไม่สร่างซา แสวงหา เลยงกาย วุ่นวายไป
ความเพลิดเพลิน เจริญใจ เมื่อได้เหยื่อ ไม่รู้เบื่อ หลงกัน ออกหวั่นไหว
หลงอยู่กับ การกิน จนสิ้นใจ ไม่ยอมไกล จากมัน ทั้งวันคืน

มนุษย์เรา เมามาก ยิ่งกว่าสัตว์
หลงสมบัติ น้อยใหญ่ ไม่รู้ตื่น
เที่ยวหลงอยู่ ในโลก ไม่ยั่งยืน
ต้องสะอื้น โศกเศร้า ทุกข์เผาใจ

เมื่อถึงคราว รูปนาม ต้องแตกดับ ตนต้องรับ ความทุกข์ ไม่สุกใส
เพราะไม่รู้ แจ้งชัด ไม่หัดใจ มัวหลงใหล รูปนาม ความเป็นตัว
ที่แท้มัน ไม่ใช่ ของใครดอก ถูกมันหลอก นอกใน ให้น่าหวั่ว
หลงภายนอก หลอกว่าจริง ยิ่งเมามัว ไม่เกรงกลัว ทุกข์ภัย ในอบาย
ในบัดนี้ มีความรู้ ถูกต้องแล้ว ไม่สอดแคล้ว เห็นจริง สิ่งทั้งหลาย
เห็นรูปนาม มีความ แก่เจ็บตาย **ทั้งหญิงชาย ล้วนสมมุติ สัตว์บุคคล**
เพิกสมมุติ ทอดทิ้ง สิ่งเหล่านั้น ไม่ยึดมั่น ในสิ่งใด ไม่หวังผล
ล้วนเป็นสิ่ง ธรรมชาติ ปราศตัวตน พุทธะยล ความจริง ทุกสิ่งเอย. □

ทั้งชั่วดีมีพิษ

ประเดี๋ยวรัก ประเดี๋ยวโกรธ เพ่งโทษเขา โทษของเรา ไม่ดู ให้รู้เห็น
มัวเพ่งโทษ ของเขา ทุกเช้าเย็น ก่อภัยเวร ให้ตัว มัวงมงาย
การเพ่งโทษ ควรเพ่ง เล็งดูจิต ทั้งชั่วดี มีพิษ อย่ามักง่าย
เพ่งโทษเขา ใจเรา ไม่สบาย รู้แยบคาย ในจิต หมั่นคิดปลง
อยู่ในโลก เอาโลก เป็นบทเรียน จงพากเพียร ละกาม ตามพระสงฆ์
มองเห็นโลก นอกใน ใจหมั่นปลง ออกจากกรง ชั่วดี มีมายา
เชิญพี่น้อง ชาวพุทธ จงหยุดดู ให้รอบรู้ แจ้งชัด ตัดกังขา
เป็นการละ อนุสัย ใช้ปัญญา กำจัด อวิชชา ให้สิ้นไป
พอสร้างโง่ สร้างหลง ก็ตรงทาง **เป็นความว่าง ลอยล่อง จิตผ่องใส**
จิตสงบ ภพหาย สบายใจ ยามดับไป รู้จิต ผิดไม่มี
อันความว่าง ภายใน ใช่คิดเอา สภาพความ ว่างเปล่า ใช่แสงสี
รู้อะไร ไม่มีใคร รู้ชั่วดี รู้อย่างนี้ จิตใจ สบายบาน
เขารู้เอง เห็นเอง ตามเพลงเขา ล้วนเป็นความ ว่างเปล่า ไร้แก่นสาร
ไม่มีสิ่ง ยั่วใจ ให้ต้องการ เพราะมีญาณ รู้แจ้ง ในภายใน

ชีวิตมี อาศัย ไปวันวัน
ชั่วดีนั้น ไม่เผ้า เอาใจใส่
จะทุกข์สุข มีจน เป็นอย่างไร
ที่สุดไม่ มีจริง ทุกสิ่งอัน

มีแต่ขันธ์ เปล่าเปล่า ไร้เจ้าของ ใจไม่ข้อง เพราะเห็น เบญจขันธ์
มันว่างเปล่า อยู่ใน ตัวของมัน **ไม่มีความ สำคัญ ว่าฉันเอย.**

ยิ่งพูดพึ่ง กันไป ยิ่งไขว้เขว เที่ยวหันเห เฉไฉ ไม่สอบสวน
การพูดพึ่ง หวังแง่ แก้สำนวน จะสมควร พูดพึ่ง กันอย่างไร
จิเข้ามา หาตัว กลับมัวแส่ คอยหาแง่ แก้ตัว มัวไถล
เพราะโมหะ ครอบคลุม ห่อหุ้มใจ จะคิดอ่าน กันอย่างไร ว่าไปเอย. □

ปฏิบัติเพื่อให้ใจสะอาด

ปฏิบัติ เพื่อให้ ใจสะอาด
เพราะตัณหา มีมายา มาเผาลน
ต้องมีความ พยายาม ทำหน้าที่
มีที่พึ่ง ของตัว ไม่มัวคอย

ได้กระทำ ตามรอย ยุคลบาท
ผู้ประเสริฐ เลิศโลก ในธาตรี
เดินตามทาง มัชฌิมา ว่าโดยย่อ
ไม่คิดนึก สิ่งใด ใจไม่วุ่น

ต้องคอยกวาด กิเลส รู้เหตุผล
ทุกข์เหลือทน วุ่นวาย ใจเลื่อนลอย
สติมี ติดต่อ ไม่ท้อถอย
ความมักน้อย เห็นประโยชน์ โทษไม่มี

ของจอมปราชญ์ พระพุทธ– ชินสีห์
ประชาชี ได้สักการ์ บูชาคุณ
ไม่ปรุงต่อ หยุดเที่ยว ในเกลียวหมุน
อันเป็นบุญ ภายใน ใจเบิกบาน

เห็นไม่เที่ยง อย่างเดียว ไม่เที่ยวแส่
ไม่ไปแก้ รู้เท่า เหล่าสังขาร
ตามแต่เรื่อง เกิดดับ กับอาการ
เห็นด้วยญาณ ปล่อยวาง จิตว่างเอย. △

จิตรู้ทั่วในจิต

ความรู้สึก ผิดถูก ไม่ผูกไว้
จิตรู้แจ้ง ด้วยวิชชา ไม่แปรปรวน

ความรู้เห็น ต่างต่าง ปล่อยวางหมด
จิตรู้จิต อยู่ร่ำไป สบายเที่ยว

ความสุขทุกข์ มีปรากฏ ล้วนเกิดดับ
จิตรู้แจ้ง ธรรมชาติ ตามกฎเกณฑ์

ความรู้ธรรม ความสงบ ไม่พุ่งซ่าน
จิตที่นิ่ง มีความรู้ อยู่ภายใน

ความรู้เห็น ทุกสิ่ง ไม่ใช่ตน
จิตรู้แจ้ง ความจริง ไม่มีตัว

จิตไม่ไหว เพราะสงบ อย่างครบถ้วน
จิตนิ่งล้วน บริสุทธิ์ เป็นจุดเดียว

จิตรู้รส พระธรรม ไม่เกาะเกี่ยว
จิตไม่เที่ยว หลงกาม มีความเย็น

จิตระงับ คิดรู้ และความเห็น
จิตไม่เอน แอบอิง สิ่งทั่วไป

จิตพ้นการ ปรุงแต่ง ไม่แก้ไข
จิตแจ่มใส รู้พระธรรม ไม่มืดมัว

จิตหลุดพ้น ออกไป จากดีชั่ว
จิตรู้ทั่ว ในจิต ไม่ติดเอย. △

ทุกสิ่งเป็นของกลางล้วนว่างเปล่า

การเกิดมา เป็นคน คิดค้นดู มีความรู้ หลายอย่าง ต่างแปรผัน
ทั้งเกิดขึ้น ดับไป วุ่นวายครัน เรื่องของขันธ์ เปลี่ยนมา ทุกนาที
ต้องให้รู้ ความจริง สิ่งปรากฏ เหมือนกันหมด เทวา ทุกราศี
มีแต่ความ วุ่นวิ่ง เป็นสิงคลี จึงต้องมี ปริยัติ ตัดสินความ

ปฏิบัติ ตัดทางตรง ไม่หลงใหล
เพื่อกำจัด ทุกข์ภัย เชื้อไฟสาม
ประสบผล ปฏิเวธ ดีเรกงาม
ออกจากกาม ตามพระพุทธ ยุติธรรม

ไม่เดินตาม ทางผิด คิดเหลวไหล รู้กายใจ ให้ทั่ว ไม่มัวคลำ
เดินตามแนว มรรคะ ละบาปกรรม หมั่นกระทำ ความดี ทวีคูณ
ทั้งได้รู้ ความจริง อริยสัจจ์ เห็นจริงชัด ทุกสิ่ง ปฏิกูล
ไม่หลงรัก กายใจ ให้อาดูร รู้จักมูล ความหลง เป็นกรงมาร
ความหลงมี มากมาย หลายชนิด ครอบงำจิต ให้ปรุง คิดพุ้งซ่าน
ทำให้จิต หม่นหมอง ข้องรำคาญ เหล่าสังขาร หลอนหลอก ทั้งนอกใน
มีสติ รอบรู้ ในเหตุผล จะหลุดพ้น จากทุกข์ ทั้งปวงได้
อบรมจิต ถูกวิธี มีวินัย ไม่เที่ยวไป หลงงม จมหล่มเลน
จิตมีความ รอบรู้ ดูหมดจด ได้กำหนด รูปนาม ตามที่เห็น
ไม่เกี่ยวเกาะ สิ่งใด ใจเยือกเย็น ดวงจิตเด่น เป็นเสรี ไม่มีตัว

เห็นทุกสิ่ง เป็นของกลาง ล้วนว่างเปล่า
หมดเรื่องราว รู้เห็น เป็นดีชั่ว
มีแต่ความ แจ่มใส ไม่หมองมัว
ได้รู้ทั่ว ความจริง สิ่งไม่ตาย

มีชีวิต เป็นอยู่ ได้รู้เรื่อง ได้ปลดเปลื้อง ทุกข์โทษ ประโยชน์หลาย
มีแต่ความ ว่างเปล่า เบาสบาย รู้ใจกาย ใช่ตน พ้นทุกข์เอย. △

ความเป็นกลาง

มันลวงล่อ ก่อทำ ความรำคาญ
ต้องปลดเปลื้อง เรื่องคิด จิตสงบ
สงบดู รู้ความ ไปตามเคย
ของเป็นเอง เพียงแต่รู้ ได้ดูเล่น
ไม่เพลิดเพลิน รู้ความ ไปตามเพลง
ในส่วนดี เอาไว้ ใช้ตรองตรึก
ได้รู้เท่า สังขาร ด้านจิตใจ
การสัมผัส ของรูปนาม ตามที่รู้
มันสัมผัส กันเอง เป็นธรรมดา

ในวันนี้ ได้ดู หมู่สังขาร
ให้คิดพล่าน อยู่ร่ำไป ไม่วายเลย
ได้รู้ครบ ตัวสังขาร ด้านที่เฉย
สังขารเอ๋ย รู้เห็น ก็เป็นเอง
ไม่ตามเห็น จริงจัง ทั้งไม่เพ่ง
ความมืดมน อลเวง ดับหายไป
เอาไว้ฝึก หนามบ่งหนาม ตามแก้ไข
ไม่หลงใหล ชั่วดี มีมายา
ล้วนของคู่ รู้ระงับ ดับตัณหา
ไปหลงคว้า ยึดเข้า ต้องเศร้าใจ

เพราะสังขาร มารยา คอยหาเรื่อง
เที่ยวโกรธเคือง หลงบัง ให้คลั่งใหญ่
รู้จักปล่อย ค่อยว่าง ทุกข์จางไป
หายจากไฟ เผาลน กลโลกีย์

ต้องมีความ เป็นกลาง วางเป็นหลัก
ความเป็นกลาง ว่างอยู่ รู้ท่วงที
ความเป็นกลาง ตัดกระแส แห่งสังขาร
คือรู้เท่า สังขาร ม่านปิดบัง
ความเป็นกลาง รู้แจ้ง แห่งสมมุติ
ความเป็นกลาง ระหว่างธรรม ตามที่เพียร
ความเป็นกลาง ระหว่างรู้ ดูไม่แปลก
ความเป็นกลาง ระหว่างรู้ ดูหมดคน
ความเป็นกลาง ว่างเปล่า หมดเหล่าทุกข์
ความเป็นกลาง ระหว่างธรรม ไม่ตามอิง

ไม่เที่ยวรัก เที่ยวชัง หวังนั่นนี่
ไม่ให้มี ความหลง ปลงรักชัง
รู้อาการ เปลี่ยนแปลง แจ้งทุกขัง
ออกจากผั่ง โลกีย์ ที่วนเวียน
เพิกถอนหลุด ออกได้ ไม่แปรเปลี่ยน
ที่ได้เรียน แยกย้าย ไม่ใช่ตน
โลกถูกแยก ออกจากกัน ขั้นเหตุผล
ไม่ตามค้น เพราะรู้ชัด ตามสัจจริง
ทั้งความสุข รู้เท่า ไม่เข้าสิง
ธรรมเป็นสิ่ง หลุดพ้น กลโลกเอย.

ความรู้

เข้ารบรับ กับศัตรู หมู่มายา
มีสติ เป็นแนวหน้า ไม่ล่าถอย
เป็นกองหน้า กล้าหาญ การน้อมนำ
ได้ต่อสู้ รู้ทัน หมั่นสู้รบ
ต้องฝ่าฟัน ศัตรู ดูทวาร
เพราะมันผ่าน ด้านใน ฝ่ายข้าศึก
ทหารเรา ต่อสู้ หมู่ไพรี
ในวันนี้ ที่ต่อสู้ รู้ชนะ
ทหารเรา รู้เท่า เหล่ามายา
เรายกย่อง กองหน้า พาทหาร
พอได้ผ่อน ร้อนคลาย หายพ้วพัน
ได้ดูไป ใช้นึ่ง เป็นสิ่งแก้
มันเกิดดับ ตามประตู รู้แนวทาง
เพราะความรู้ เท่าทัน เครื่องกระทบ
ความรู้เท่า รูปนาม ตามความจริง
ความไม่เที่ยง เปลี่ยนแปลง เป็นทุกข์ยิ่ง
หมั่นเพียรเพ่ง ค้นคว้า หาแยบยล
รู้ทุกสิ่ง ไม่ใช่คน จนมันดับ
ต้องยิงมัน ทุกที ที่ทวาร

เห็นเกิดขึ้น ดับไป ได้ปล่อยวาง
จิตใจว่าง สงบ ประสบสันติ์
ไม่ยึดถือ สิ่งใด ไม่พัวพัน
ปล่อยวางขันธ์ ทั้งปวง ล่วงทุกข์เอย. △

ได้ต่อสู้ หมู่มาร ทหารหน้า
ทุกเวลา มีความรู้ อยู่ประจำ
ความรู้คอย ตรวจตรา ดูน่าขำ
คอยกระทำ ความชนะ ละหมู่มาร
ตามขนบ ทำนอง ของทหาร
หมั่นทำการ ค้นคว้า หาวิธี
เห็นด้านลึก ของศัตรู พวกหมู่ผี
รู้ชั่วดี เหตุผล กลมายา
เดินตามพระ สละไป ไม่ไขว่คว้า
ที่ผ่านหน้า ทุกประตู รู้เท่าทัน
เข้าจัดการ หยุดพัก สำนักมั่น
รู้เชิงชั้น ความจริง สิ่งเป็นกลาง
รู้หลายแง่ เท็จจริง สิ่งต่างต่าง
คอยปล่อยวาง เมื่อรู้ตัว ไม่มัวอิง
จิตสงบ ไม่หวั่นไหว ใจหยุดนิ่ง
เห็นทุกสิ่ง เป็นมายา พาเวียนวน
รู้ความจริง ด้วยปัญญา หาเหตุผล
รู้เล่ห์กล ตรวจดู พวกหมู่มาร
ผ่อนรำงับ ความยุ่ง ไม่พุ้งซ่าน
หมั่นวิจารณ์ ความจริง สิ่งสำคัญ

รู้ทุกสิ่งหายไปไม่ใช่ตัว

ได้เพ่งดู รู้ความ ตามอุบาย เห็นความทุกข์ ลุกไหม้ น่าใจหาย
ได้ตรวจดู รู้ประจักษ์ หลักที่ฝึก เพราะเหตุนาย อวิชชา พาเวียนวน
มีเกิดดับ กำกับมา น่าคิดค้น รู้ต้นลึก รูปนาม ตามเหตุผล
มีเล่ห์กล สืบต่อ ก่อชั่วดี

เมื่อรู้เท่า วางเฉย เลยสงบ
รู้ได้ครบ ความเป็นกลาง หว่างวิถี
ทราบในเรื่อง อุเบกขา รู้ท่าที
ได้หน่ายหนี รู้ความ ไม่ตามไป

เพราะสัญญา พารู้ ไม่อยู่นิ่ง สังขารวิ่ง ตามกระทบ รบกันใหญ่
เที่ยวซุกซน ขนเหยื่อกาม ลุกลามไป สงบใจ ต่อสู้ รู้วิธี
ดับสังขาร มารร้าย ใจรอบรู้ สงบอยู่ รู้ชัด หมั่นขัดสี
เห็นทุกสิ่ง ดับไป ไม่ใยดี รู้วิธี ปล่อยวาง ไม่กังวล
รู้ชัดใจ ไม่ใฝ่ฝัน หมั่นคิดปลง ตัดทางตรง ไม่หลงใหล ใช้เหตุผล
รู้กำเนิด เกิดสังขาร อ่านแยบยล เพื่อหลุดพ้น ทุกข์ภัย ไกลราคา
การรอบรู้ เกิดดับ ระงับยิ่ง เห็นของจริง รู้ทัน ละตัณหา
เห็นเกิดดับ ปัจจุบัน ขันธ์มายา เพียรศึกษา เพ่งดู ให้รู้จริง

เมื่อรู้ความ แจ้งชัด ตัดกระแส
มารยอมแพ้ ทันที หายผีสิง
เห็นทุกข์ชัด ด้วยญาณ หมดการอิง
รู้ทุกสิ่ง หายไป ไม่ใช่ตัว

เห็นพระธรรม ตามมอง กองสังขาร ความต้องการ ดับหมด ปลดดีชั่ว
มีพระธรรม คุ้มครอง ไม่หมองมัว ไม่เกลียดกลัว สิ่งทั้งปวง ละห่วงใย
มีแต่สิ่ง ธรรมชาติ ประหลาดนัก อันเป็นหลัก ประจักษ์ชัด ตัดสงสัย
พระธรรมนี้ มีจริง สิ่งภายใน จิตผ่องใส บริสุทธิ์ หยุดดูเอย. ■

สงบนิ่งดีกว่า

อยู่ในถ้ำ ยามเย็น ช่างเย็นเฉียบ มีความเงียบ ตามทำนอง ของภูผา
มีความเย็น เป็นรส กฎธรรมดา ใครเข้ามา ผ่อนพัก มักสบาย
เพราะจิตใจ ไม่ร้อนรน หายหม่นหมอง ตามทำนอง ที่ตัณหา มาสร่างหาย
ให้พวกเรา ก้าวหน้า หาแยบคาย เข้าอยู่ฝ่าย สงบ พบของจริง

เพราะความอยาก ฟากทุกข์ ปลุกให้ร้อน
ให้อาทร ร้อนลุก ความทุกข์สิง
มีความอยาก มากไป กลายเป็นลิง
สงบนิ่ง ดีกว่า อย่าเพลิดเพลิน

มาพึงเสียง ฝ่ายนี้ กันดีกว่า ให้หายบ้า งงงวย หายขวยเขิน
พระธรรมนี้ มีแท้ แน่เหลือเกิน เป็นสิ่งเดิน จากโลกีย์ มิกลับมา
มาค้นหา สิ่งนี้ เถิดพี่น้อง **อย่ามัวจอง ของเปล่า เมาตัณหา**
ต้องเหน็ดเหนื่อย กันไป ไม่เข้ายา จงค้นคว้า แต่ของจริง ทุกสิ่งไป

เรามีเรือน หรือโลก เป็นที่อยู่ ต้องรอบรู้ ความจริง สิ่งผ่องใส
หมั่นฆ่าฟัน ศัตรู ดูภายใน ได้แก้ไข ฆ่ามาร ด้านตัวตน
เราเที่ยวมา ในโลก นับไม่ถ้วน เหมือนติดตรวน อยู่หลายชั้น ขั้นเหตุผล
มาเที่ยวนี้ ดีนัก จักผ่อนปรน ได้ตามค้น ฆ่ามัน ให้บรรลัย

เพราะความหลง กรงโลกา พาให้เกิด มีกำเนิด สัตว์บุคคล ทนทุกข์ใหญ่
ต้องหาธรรม ความดี หนีกองไฟ เป็นสิ่งให้ รู้เห็น เป็นธรรมดา

เพราะความเย็น เป็นด้าน ความสงบ
น่าเสพคบ อบรมจิต คิดศึกษา
ธรรมปรากฏ หมดอยาก ฟากกามา
ดับตัณหา สิ้นไป ใจว่างเอย. △

ขันธ์ทั้งห้าล้วนเป็นทุกข์

นามทั้งสี่ แปรปรวน ล้วนมายา
จงหมั่น พินิจดู รู้ไตรลักษณ์
หมั่นปล่อยวาง จางคลาย ไม่หมายเชย
เพราะการมี ตัวตน ต้องทนทุกข์
ให้เที่ยวส่าย ตามอารมณ์ หล่มภวา
ทำไมหนอ มันจึงก่อ เกิดความอยาก
จงเพียรละ ความอยาก ออกจากใจ

เพราะความเกิด กำเนิดกาม ตามติดต่อ
จึงงวยงง หลงว่าตัว มัวประวิง
เพราะความหลง แรงร้าย ฝ่ายมีตัว
ต้องรู้เท่า ด้วยปัญญา ฆ่าตัวตน
การรู้หลัก ไตรสิกขา เป็นอาวุธ
ต้องรอบรู้ กลอุบาย หลายประการ
เพราะความเพลิน ในสังขาร การปรุงแต่ง
ได้รู้เท่า ดูเล่น เห็นมันมี
ต้องดูซ้ำ ตามทำนอง ของเกิดดับ
เห็นเกิดเอง ดับเอง เพ่งทบทวน
มันเกิดขึ้น ดับไป ให้รู้สึก
ดับความร้อน ผ่อนคลาย ได้เพ่งเล็ง
หมั่นเพียรเพ่ง พินิจ รู้ติดต่อ
จิตหยุดดู รู้ชัด สลัดทิ้ง
การกำจัด ตัวตน ต้องค้นหา
เห็นกองทุกข์ แจ้งชัด กำจัดภัย

รูปนี้มี โรคร้าย ฝ่ายทุกขา
ขันธ์ทั้งห้า ล้วนเป็นทุกข์ ไม่สุขเลย
แจ้งประจักษ์ เบญจขันธ์ อันเปิดเผย
จิตวางเฉย รู้ขันธ์ ด้วยปัญญา
มันคอยปลุก เดินตาม กามตัณหา
ปรารถนา มีเป็น เล่นกับไฟ
มีทุกข์ยาก เหลือล้น ทนไม่ไหว
ไม่หลงใหล ของเปล่า เผ้าอ้างอิง
เป็นของล่อ จิตใจ ให้เที่ยววิ่ง
หลงใหลสิ่ง ไม่ใช่ตัว มัวกังวล
ไม่รู้ทั่ว รูปนาม ตามเหตุผล
ทำลายกล ตัณหา เสนามาร
สำหรับขุด สำหรับฆ่า อย่างกล้าหาญ
ได้รอนราน ตัณหา ที่ราวี
มันเสียดแทง จิตใจ ดังไฟจี้
กลวิธี หลายอย่าง ข้างแปรปรวน
เพื่อจะจับ เล่ห์กล ค้นสอบสวน
หมั่นใคร่ครวญ รู้เท็จจริง สิ่งเป็นเอง
ไม่คิดนึก ปล่อยได้ สบายเขลง
รอบรู้เพลง รูปนาม เห็นความจริง
ดับอยากได้ ทุกข้อ สงบนิ่ง
รู้ทุกสิ่ง เป็นมายา ไม่อาลัย
ตามมรรคา อริยะ ชนะได้
ดับทุกข์ใจ ได้จริง ทุกสิ่งเอย. △

จิตสงบ

จิตสงบ ทุกเวลา มีค่าหลาย
เพราะความเงียบ สงัดนี้ มีแยบคาย
จิตไม่ส่าย เห็นธรรม ตามเห็นจริง
ธรรมเป็นสิ่ง มีอยู่ น่าดูนัก
เห็นประจักษ์ ชัดใจ ทุกข์ไม่สิง
เมื่อจิต สงบอยู่ รู้ความจริง
ไม่หลงสิ่ง มายา รู้อาการ
ความสดชื่น ตื่นตัว ทั่วไปหมด
ได้รู้กฎ ความจริง สิ่งสังขาร
เห็นธรรมแท้ ไม่แปรหาย ได้พยาน
พวกหมู่มาร โลกีย์ มีมายา
จิตสงบ สดชื่น ราบรื่นหมด
เห็นปรากฏ ความจริง ทุกสิ่งสาร์
เพราะชีวิต เป็นเสรี มีปัญญา
ดับตัณหา เสื่อมคลาย ไม่หมายอิง
มองเห็นโลก ไม่เที่ยง ล้วนเป็นทุกข์
ไม่มีสุข เสื่อมสลาย ไปทุกสิ่ง
ฉันคอยดู อยู่ทุกวัน หมั่นรู้จริง
พอจิตนิ่ง เห็นความร้อน ที่จรมา
พอรู้เท่า ความร้อน ก็ผ่อนหาย
ไม่กล้ำกราย เพราะฉัน หมั่นรักษา
ตามทวาร ผ่านรู้ อยู่ไปมา
ได้รู้ท่า ทางมัน ทุกชั้นไป
ฉันคอยพบ รบสู้ หมู่กิเลส
ที่เป็นเหตุ ทำใจ ให้หวั่นไหว
ได้รู้เท่า ด้วยปัญญา พาว่องไว
เอาไว้ใช้ ต่อสู้ หมู่ไพรี
เวลาเผลอ ไฟลาม ตามติดพุ้ง
ฉันคอยมุ่ง รู้เท่า พวกเหล่าผี
ได้ผึกใจ ใช้ปัญญา หาวิธี
เพื่อพ้นดี พ้นชั่ว ตัวรักชัง
อันดีชั่ว ยั่วใจ ฝ่ายข้างโลก
ได้มีโชค รู้เท่า หายเมาคลั่ง
ล้วนเป็นของ อาศัย ไม่รักชัง
อนิจจัง ทั้งสิ้น ไม่ยืนดี
ได้เกิดมา อาศัย อยู่ในโลก
อันเป็นโอฆ โลกา บ่าช้าผี
สังวรใจ ต่อสู้ รู้วิธี
ขณะมี ความรู้เท่า ว่างเปล่าไป
ได้หมั่นฝึก ตัวเอง ให้เร่งรีบ
ทุกข์มันบีบ อยู่ทุกวัน หมั่นแก้ไข
หลงภายนอก หลอกว่าตัว มัวหลงไป
ทุกข์เผาใจ ดีชั่ว มัวกังวล
เมื่อรู้เท่า สิ่งทั้งหลาย ได้ปล่อยวาง
เห็นความว่าง ด้วยปัญญา หาเหตุผล
เพราะที่สุด ก็ดับไป ไม่ใช่ตน
ทั้งเหตุผล ว่างเปล่า ใช่เราใคร
มีแต่ธรรม ปลุกใจ ให้ชุ่มชื่น
เป็นผู้ตื่น รู้ทัน ไม่หวั่นไหว
มีทพึง คือพระธรรม อันอำไพ
ดับทุกข์ได้ แท้จริง ทุกสิ่งเอย. □

ปีใหม่-โลกใหม่

ในดิถี ปีใหม่ ให้รู้สึก ในด้านลึก โลกเก่า เหงาตัณหา
ความเปลี่ยนแปลง ตลอดกาล ด้านมารยา เป็นที่มา โลกเก่า เหล่าโลกีย์
ล้วนเป็นสิ่ง ซ้ำซาก ฟากฝ่ายทุกข์ ไม่มีสุข คืนวัน ต้องผันหนี
ชะแง้หา โลกใหม่ ใช้วิธี ตามหน้าที่ ชาวพุทธ รุดบัญญา
ในโลกเก่า เราเบื่อ เจือความร้อน จึงไล่ถอน ออกไป ไกลตัณหา
อันโลกเก่า เร่าร้อน ไม่ผ่อนซา สู้ออกมา โลกใหม่ ไม่ได้เลย

เพราะโลกใหม่ ฝ่ายสงบ พบความว่าง
สิ่งต่างต่าง มีให้ดู อยู่เปิดเผย
สิ่งใหม่ใหม่ มีไว้ ให้ชมเชย
หอมระเหย ทุกสิ่ง ยิ่งน่าชม

ล้วนเป็นสิ่ง มีระเบียบ อย่างเรียบร้อย ไม่ต้องคอย ปรุงแต่ง แกล้งประสม
อันโลกใหม่ ไม่ทะยาน ด้านอารมณ์ แต่ผู้ชม สุขเย็น มันเป็นเอง
ในโลกเก่า เจ่าจับ หลับไม่ลุก โลกใหม่ปลุก ขึ้นดู รู้ตรงเผง
ในโลกเก่า เศร้าสะอื้น ทั้งครื้นเครง ในโลกใหม่ ใสเหน่ง ทั้งคืนวัน

ในโลกเก่า เผ้าคว้า หาแต่เหยื่อ
โลกใหม่เบื่อ ทุกชนิด ยิ่งคิดขัน
ในโลกเก่า เผ้างวยงง หลงตามกัน
โลกใหม่นั้น ตามสบาย ไม่ช้าเลือง

ในโลกเก่า ความอยาก มากเต็มที่ โลกใหม่มี ความพอ ไม่ก่อเรื่อง
ในโลกเก่า เผ้าแต่ปรุง ยุ่งทั้งเมือง โลกใหม่เปลื้อง ความยุ่ง ไม่รุงรัง
ในโลกเก่า เพลิดเพลิน เดินหงุดหงุด โลกใหม่หยุด เย็นจริง หมดสิ่งหวัง
ในโลกเก่า หมุนเวียน เปลี่ยนประดัง โลกใหม่นั่ง หยุดนิ่ง ไม่วุ่นวาย
เพราะฉะนั้น ใครใคร ได้ผ่านโลก มาพบโลก อีกโลก ไม่เสียหลาย
สมหน้าที่ ชาวพุทธ หยุดสบาย ขอให้ท่าน ทั้งหลาย ได้พบเอย. △

อย่าตามความอยาก

จะนั่งนอน สอนใจ ใช้ความคิด ทำลายความ เห็นผิด ปลิดตัณหา
ความอยากนี้ สุดที่ จะพรรณนา ผู้ศึกษา จงรู้ อย่าดูดาย

ความอยากมี มากมาย หลายชนิด
ครอบงำจิต พิษร้อน บ่ห่อนหาย
ให้จิตใจ ดิ้นรน กระวนกระวาย
เพราะงมงาย ไม่รู้เท่า เหล่ามายา

หลงเดินตาม ความอยาก ลำบากแท้ จิตส่ายแส่ หลงกาม ทรามหนักหนา
จึงมีนาม ปุถุชน คนพาลา มีไฟผ้า บังใจ ให้มืดมน

มีอวิชชา ผ้าปิด สนิทแน่น
คอยแต่แล่น ตามเหล่า อกุศล
มิได้มี สำนึก รู้สึกตน
จึงเวียนวน อยู่ในภพ ไม่จบจริง

น่าอนาถ ด้วยสัตว์ หลงความสุข จึงกอดทุกข์ แน่นหนา ตัณหาสิง
เผลอสติ รู้หาย ใจเป็นลิง เที่ยวว่อนวิ่ง ฟุ้งซ่าน รำคาญใจ
โอ้มนุษย์ ปุถุชน ทุกข์ล้นเหลือ ไม่ยอมเชื่อ ด้วยจิต คิดสงสัย
เพราะหลงกาม ความอยาก ไม่จากไกล เพลิดเพลินใน กามคุณ เครื่องหมุนเวียน

หลงเหยื่อล่อ พอใจ ใช้ชีวิต
ยอมเป็นศิษย์ ตัณหา น่าคลื่นเหียน
ทั้งบาปบุญ หมุนไป คล้ายกงเกวียน
ต้องวนเวียน เกิดตาย ในรูปนาม

ชีวิตมี สั้นสั้น พลันแตกดับ มัวหลงหลับ เพลินอยู่ ดูน่าขาม
จงรีบทำ ประโยชน์ โปรดรู้ความ ว่ารูปนาม ไม่เที่ยง ทุกสิ่งอัน

จงรู้กาย รู้จิต ปลิดความหมาย
จงเบื่อหน่าย ชาติภพ ประสบสันติ์
ไม่มีใคร เกิดตาย สบายครัน
สภาพขันธ์ เกิด-ดับ ล่วงลับไป

เมื่อใจรู้ อย่างนี้ คงมีผล ไม่ดิ้นรน รู้ขันธ์ ไม่หวั่นไหว
จิตสงบ ทันที ไม่มีอะไร ขันธ์ดับไป เพราะรู้ทุกข์ ถูกทำนอง
ความรู้จริง เห็นจริง ทิ้งสังขาร อาการขันธ์ ปรากฏ หมดเจ้าของ
มีพระธรรม บริสุทธิ์ ดุจธาตุทอง งามเรืองรอง ผ่องใส ภายในเอย □

จำพรรษา

เสียงระฆัง ย่ำค่ำ ดังตามวัด
เป็นอาณัติ สัญญา น่าเลื่อมใส
ท่านพระสงฆ์ ลงโบสถ์ สวดมนต์ไป
ตามที่ได้ เข้าพรรษา ตั้งหน้าเรียน

แต่พวกเรา เข้าพรรษา อยู่ในถ้ำ ประพฤติธรรม ทุกวัน ไม่หันเหียน
ทุกคนเข้า ประจำ ทำความเพียร ไม่วนเวียน หลงใหล ใช้ปัญญา
เพื่อระงับ จิตใจ ให้สงบ เพราะเคารพ ต่อวินัย ไตรสิกขา
ต่างคนเฝ้า พยายาม ตามมรรคา หมั่นรักษา ประตู ดูทวาร

มีสติ สังวร ด้วยความรู้
ได้ต่อสู้ กับกิเลส ที่เผาผลาญ
คือความโลภ โกรธหลง เป็นตัวการ
ต้องสังหาร มันด้วยศีล ให้สิ้นไป

ในขั้นกลาง ต้องมี สมาธิ ขั้นปลายผลิ ใช้ปัญญา เป็นส่วนใหญ่
ให้รู้จริง เห็นจริง ทั้งนอกใน รู้อะไร ใจเห็น เป็นธรรมดา
ความรู้เห็น รูปนาม เป็นกองทุกข์
ไม่หลงสุข เป็นตัวตน พ้นตัณหา
เพราะรู้ความ ตามหลัก อนัตตา
มีวิชชา รู้ขันธ์ ได้บั่นรอน

เพื่อทำลาย ตัวตน ในด้านลึก เป็นการฝึก รอบรู้ ตามครูสอน
ได้รู้ธรรม ความจริง สิ่งถาวร อันมีซ่อน อยู่ภายใน ได้โผล่มา

เพราะสิ่งอื่น มันปิด อยู่หลายชั้น ธรรมสิ่งนั้น เลยจม เพราะความหนา
ด้วยกิเลส อาสวะ อวิชชา อันเป็นผ้า บังใจ ให้มืดมน
ส่วนสิ่งที่ บริสุทธิ์ อันผุดผ่อง
ไม่มีช่อง โผล่ได้ ไม่เห็นหน
หลงรูปเงาะ เปลือกนอก หลอกว่าตน
จึงไม่ยล ภายใน ฝ่ายสังข์ทอง

หรือเหมือนกับ พระอภัย หนีผีเสื้อ ไม่หลงเหยื่อ นางยักษ์ รักสิ่งของ
พระอภัย เปรียบเหมือนจิต ไม่คิดปอง ไม่คะนอง หลงกาม ตามอาลัย
แม้นางยักษ์ จะปรนเปรอ บำเรอเลิง เผ้าหลีกเลี่ยง คิดหนี ไปจนได้
เพื่อหลุดพ้น จากอำนาจ ขาดห่วงใย รีบหนีไป โลกอุดร อมรเมือง

เพียงเปรียบเล่น ให้เห็น ข้อปฏิบัติ ต้องฝึกหัด ละกาม ความปลดเปลื้อง
ไม่หลงเรื่อง นางยักษ์ รักโกรธเคือง เพราะรู้เรื่อง ไม่ใช่ตน กลของมาร

เบญจขันธ์ ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ล้วน
หมั้นไต่ส่วน ให้กระจ่าง อย่างกล้าหาญ
เพียงแต่รู้ รูปนาม ตามอาการ
เห็นด้วยญาณ รู้จริง ทุกสิ่งไป

หลีกทางสอง มองเห็น มัชฌิมะ
พระพุทธะ รู้ขันธ์ ไม่หวั่นไหว
ขอนอบน้อม พระธรรม อันอำไพ
สิ่งผ่องใส บริสุทธิ์ วิมุตติเอย. □

ขณะอย่าได้ผ่านท่านไปเลย

ขณะคิด นิดหน่อย คอยปล่อยวาง จิตใจว่าง อย่างนี้ เป็นดีแน่
ความคิดนึก ดับไป ไม่เหลียวแล รู้จิตแท้ จิตว่าง แนวทางตรง
รู้นอกไป จากนี้ ผิดที่นัก รู้ชังรัก หนักใจ ไม่ประสงค์
รู้จิตไม่ เกี่ยวเกาะ โดยเจาะจง รู้แจ้งตรง จิตว่าง อย่างยิ่งเอย. □

เสียงพระธรรม

เสียงพระธรรม นำไป ในแนวทาง
เสียงพระธรรม ตามกระซิบ รีบศึกษา
เสียงพระธรรม บอกอุบาย ทำลายตัว
เสียงพระธรรม บอกไว้ ไม่ยึดถือ
ล้วนไม่ใช่ ตัวเรา จงเข้าใจ
เสียงพระธรรม ดังก้อง ร้องให้หยุด
เสียงพระธรรม วิงวอน สอนความจริง
เสียงพระธรรม ให้ระงับ ดับโลภะ
เสียงพระธรรม ชี้แจง แจ้งเหตุการณ์
เสียงพระธรรม พร่ำสอน วอนบังคับ
เสียงพระธรรม ไม่หมายปอง กองอัคคี
เสียงพระธรรม มีอำนาจ ประหลาดนัก
เสียงพระธรรม มีฤทธิ์ ปลิดทุกข์ใจ

เสียงพระธรรม แจ่มใส จิตใจว่าง
ให้ปล่อยวาง เบญจขันธ์ ไม่พันพัว
สิ่งมายา ค้นดู รู้ดีชั่ว
ไม่ให้มัว ยึดขันธ์ ทุกชั้นไป
เอาเงาคือ รูปนาม ตามหลงใหล
เห็นหรือไม่ ของเปล่า เผ้าอ้างอิง
ให้รีบรุด ออกจากไฟ ไปทุกสิ่ง
ให้เราทิ้ง โลกไป ได้นิพพาน
ทั้งโทสะ โมหะ ควรประหาร
ไม่ให้พล่าน อยากได้ ไม่ยินดี
ให้เพียรดับ ขับมาร สังหารผี
ให้หน่ายหนี ดีชั่ว เกรงกลัวภัย
เห็นประจักษ์ ชัดยิ่ง สิ่งสดใส
ให้ดับไฟ คายพิษ จิตว่างเอย. □

บุญนั้นอยู่ที่ไหนจงได้คิด

วันนี้เรา มีแขก แปลกแปลกหน้า
เที่ยวหาเหยื่อ เพลิดเพลิน เจริญใจ
พิเคราะห์ดู รู้สึก นึกสลด
มีผู้คน มากมาย ให้ประวิง
เที่ยวลงเรือ ขึ้นบก กันเกลื่อนกล่น
บ้างเดินดิน ปีนเขา มัวเมาไป
ความรู้สึก นึกสนุก ปลุกให้กล้า
ความคะนอง ของจิต คิดเมามัว

เขาขึ้นมา เที่ยวกัน เสียงหวั่นไหว
วุ่นวายไป ตามกัน น่าขันจริง
เห็นปรากฏ เป็นมายา ทุกทุกสิ่ง
ถูกตัณหา มันสิง เที่ยววิ่งไป
บ้างขึ้นบน ภูผา หาหน่อไม้
จะเหนื่อยยาก เท่าไร ไม่คิดกลัว
บ้างพูดจา ปราศรัย บ้างยิ้มหัว
ไม่รู้ตัว เพลิดเพลิน เดินตามกัน

ไม่อยู่วัด จำศีล ภาวนา
เสียเวลา ทำกิจ ประจำวัน
เพราะอยู่วัด นานไป ให้นึกเบื่อ
ไม่เบื่อกาม อยากได้ ไม่ละอาย
เมื่อดูไป ในหมู่ ผู้ปฏิบัติ
พวกประสก สีกา ก็ดีใจ
บุญนั้น อยู่ที่ไหน จงได้คิด
ต้องละโลภ โกรธหลง ให้เป็นจุณ
จะพบบุญ ที่แท้ ไม่วิ่งวุ่น
มีประจำ จิตใจ ทั้งหญิงชาย
เพราะคนที่ มีธรรม งามนักหนา
มีสติ รอบรู้ อยู่ประจำ
มีขันติ ระงับใจ ได้ปลดเปลื้อง
มีสัจจะ บังคับใจ ไม่ลำพอง
อันเป็นบุญ ภายใน ใจสะอาด
เพราะทุกสิ่ง ต้องมี ความสมดุลย์
เพราะฉะนั้น การบุญทาน ในด้านนี้
จงฟังเสียง บทธรรม ความวังเวง
ใครได้ยิน บทเพลง บรรเลงแล้ว
ทั้งได้เห็น ความจริง สิ่งสำคัญ
เที่ยวหลงหา เหยื่อล่อใจ ให้ขยัน
เที่ยวหาเรื่อง พัวพัน กันวุ่นวาย
ต้องลงเรือ ขึ้นบก เที่ยวขวนขวาย
จึงเที่ยวส่าย หามัน ทุกวันไป
ที่อยู่วัด กันมา น่าเลื่อมใส
เที่ยวกราบไหว้ บูชา หาบ่อบุญ
ทั้งถูกผิด รู้ทัน อย่าหันหุน
เพื่อออกจาก เกลียวหมุน ไม่วุ่นวาย
เป็นบ่อบุญ สมตาม ความมุ่งหมาย
ที่เป็นฝ่าย สาธุชน ยลพระธรรม
ทั้งกายา จิตใจ ให้เย็นฉ่ำ
ประกอบกรรม ความดี มีธรรมครอง
ไม่มีเรื่อง วุ่นวาย ไม่มัวหมอง
ตามทำนอง ของผู้ รู้จักบุญ
เป็นธรรมชาติ หยุดได้ ไม่วิ่งวุ่น
มันเป็นคุณ ยิ่งใหญ่ ในตัวเอง
เป็นสิ่งมี ภายใน ให้เพียรเพ่ง
เป็นบทเพลง แจ่มใส ชื่นใจครัน
จะผ่องแผ้ว รู้จริง ทุกสิ่งสรรพ์
เป็นมงขวัญ ภายใน ใจว่างเอย. □

รูปผี

รูปเอ๋ย รูปผี
และขี้ขัน ขลัน ส่งกลิ่นไอ
ตบแต่งหน้า ทาแป้งหอม ย้อมผิวพรรณ
คอยเสริมสวย รูปร่าง อวดอ้างเอา
ขี้ตาม ขี้หู ขี้มูกไหล
มีขี้ไคล ท่วมหัว หลงมัวเมา
เนื้อหนังมัน ปิดบัง ข้างในเน่า
เป็นตัวเรา ของเรา หรือเจ้าเอย. □

การปฏิบัติเพื่อพ้นบุญพ้นบาป

การปฏิบัติ ต้องรู้ ดูของหมุน
ทั้งบาปบุญ วุ่นวาย คล้ายจักรผัน
มันสืบต่อ ก่อความ ตามพัวพัน
หมุนเวียนกัน ไม่รู้จบ ภพโลกีย์

รู้รูปนาม ตามมอง ดูกองทุกข์ ทั้งความสุข เห็นชัด สลัดหนี
เพราะหลงตาม กามคุณ บุญบาปมี ความยินดี พอใจ ในกามา
จงละความ กำหนัด ขจัดออก ด้วยการฟอก ขุดค้น กลตัณหา
สละกาม ตามโอวาท พระศาสดา ในธรรมา- ริยสัจจ์ ชัดความจริง
กำหนดรู้ กายใจ ให้แจ้งชัด
อันเป็น "ทุกขสัจจ์" ชัดทุกสิ่ง
"สมุทัย" ข้อสอง กองเหตุอิง
ทุกข์มันสิง เพราะความอยาก ให้มากความ

ข้อที่สาม "นิโรธ" ดับโทษหมด ธรรมปรากฏ ได้สละ ละเสียนหนาม
ดับความอยาก เครื่องเผาใจ ดังไฟลาม ละรูปนาม ตัวตน กลมายา
ข้อที่สี่ "องค์มรรค" มีหลักเกณฑ์ ความรู้เห็น รูปนาม ตามศึกษา
เห็นทุกข์แจ้ง ชัดใจ ด้วยปัญญา มีดวงตา เห็นธรรม รู้ความจริง
เมื่อรู้แจ้ง อริยสัจจ์ ชัดโดยย่อ ไม่ปรุงต่อ ตัดสังโยชน์ โทษไม่สิง
ถึงสรณะ ภายใน ไม่อ้างอิง ไม่พึ่งสิ่ง อื่นใด ไม่ใยดี
เพราะเหตุรู้ จักพระ ละพยศ เพื่อเปลื้องปลด โทษร้าย ได้ขัดสี
รู้เหตุผล พ้นภัย ใช้วิธี ปล่อยวางมี ไว้เสมอ อย่าเผลอเพลิน
ได้เดินตาม ทางพระ ชนะทุกข์ ไม่หวังสุข ในขันธ์ ทั้งสรรเสริญ
ผู้ประพฤติ ตามธรรม ความเจริญ เย็นเหลือเกิน เดินทาง อย่างสบาย
ทั้งบุญบาป พ้นไป ได้ไถ่ถอน ไม่อาทร ร้อนจิต คิดมุ่งหมาย
ไม่มีเรื่อง อะไร ไม่วุ่นวาย **ถึงจุดปลาย ไม่ต้องวุ่น บุญบาปเอย.**

ออกพรรษา

ถ้าใครอ่าน เรื่องเล่า ที่เราเขียน
คงจะเวียน ศีรษะ เสียสมอง
เราได้เขียน ไปตาม ความไตร่ตรอง
เป็นทำนอง กลอนบ้า ไม่น่าฟัง
ทั้งเป็นคำ ซ้ำซาก น่าเบื่อหู
ของท่านหมู่ ปราชญ์กวี วิชาขลัง
เพราะเราขาด การศึกษา โง่มาบัง
แต่เราหวัง ต่อไป ในการเรียน
และการเขียน ของเรา ไม่ลูกกฎ
ไม่รู้บท ของกลอน ตอนที่เปลี่ยน
จึงมีคำ ซ้ำซาก และวนเวียน
เราได้เพียร เขียนไป ใช้เวลา
ได้บันทึก ความโง่ ไว้โชว์เพื่อน
เป็นเครื่องเตือน ใจกัน ในปัญหา
เขียนไปตาม ความเดา เขลาปัญญา
ตามประสา ชาวดง อยู่พงไพร
ในบางวัน เบื่อหน่าย ไม่อยากเขียน
ทำความเพียร ดีกว่า เป็นไหนไหน
ไม่ต้องใช้ ความนึก เที่ยวตรึกไป
มีรู้ไว้ อย่างเดียว ไม่เกี่ยวพัน
แต่บางวัน ก็ขยัน ในการเขียน
มันคอยเปลี่ยน อยู่ร่ำไป ให้น่าขัน
ต้องรอบรู้ ความจริง สิ่งสำคัญ
เป็นการหมั่น ฝึกทำดี มีวิชชา
เป็นเหตุเกิด ปัญญา อย่าลืกลับ
รู้จักจับ เงื่อนไข ในปัญหา
มันเกิดดับ เปลี่ยนไป ไม่สร่างซา
ยิ่งดูน่า เพลิดเพลิน เจริญธรรม
เพราะได้กำ–หนดรู้ ไว้เสมอ
บางครั้งเผลอ ออกไป ให้น่าขำ
มีเรื่องราว ยาวไป ในความจำ
ต้องแนะนำ ตัวเอง ให้ปล่อยวาง
ค่อยมีความ สงบ ไม่เร่าร้อน
จะนั่งนอน ตามสบาย ไปทุกอย่าง
ทั้งความทุกข์ บรรเทา ค่อยเบาบาง
ใจเป็นกลาง สดใส ให้เบิกบาน
ต้องขอจบ บทกลอน เรื่องสอนตัว
ทั้งดีชั่ว มีมา ไม่ว่าขาน
ขอกราบท่าน พระครู ผู้อาจารย์
ที่สอนการ แต่งกลอน สุนทรธรรม
ให้ได้รับ ความรู้ ในกฎเกณฑ์
แนะให้เห็น บทกลอน อักษรสำ
เราได้เพียร เขียนตาม คำแนะนำ
และจดจำ เอาไว้ ใช้ปัญญา
ในโอกาส ครั้งนี้ ที่ได้เขียน
ขอน้อมเศียร เคารพ จบหัตถา
ไหว้พระพุทธ จอมปราชญ์ ศาสดา
ในกาลออก พรรษา ศกนี้เอย. ■

สว่างด้วยวิชชา

สังขาร การก่อเกิด
สืบต่อ ก่อเกิดตาย
น่าเบื่อ เสียเหลือเกิน
หมั่นรู้ อยู่สงบ
สติ ต้องตั้งมั่น
หมั่นดู รู้อาการ
มันเกิด แล้วก็ดับ
จงค้น ดูภายใน
กำจัด ความเห็นผิด
รู้ว่า ใช่ตัวตน
เมื่อรู้ แจ้งด้วยญาณ
สว่าง ด้วยวิชชา
เห็นสภาพ เบญจขันธ์
เป็นสิ่ง ใช่เราใคร
มีแต่ สิ่งธรรมดา
ตลอด จนนิพพาน
ล้วนเป็น อนัตตา
ธรรมนี้ ไม่กลับกลาย
คือธรรม อันผ่องผุด
เป็นธรรม นำความสว่าง

มีกำเนิด ทุกข์มากมาย
ให้วุ่นวาย ไม่รู้จบ
อย่าเพลิดเพลิน จงสู้รบ
ไม่หลงคบ พวกสังขาร
รู้เท่าทัน ไม่พุ่งซ่าน
เมื่อมันผ่าน อย่าหลงใหล
คอยไหวรับ อยู่ร่ำไป
ให้แจ้งใจ ในเหตุผล
ที่ปกปิด จิตมืดมน
ไม่หลงกล อวิชชา
มีอาการ เหมือนไฟฟ้า
มืดวงตา เกิดภายใน
ที่แปรผัน ล้วนดับไป
ล้วนแต่ไม่ มีแก่นสาร
ทั่วดินฟ้า ทุกสถาน
ที่สุดการ ความเกิดตาย
สภาวะ สิ่งทั้งหลาย
เป็นจุดหมาย สุดสายกลาง
มีวิมุติ จุดปลายทาง
จิตใจว่าง ผ่องใสเอย. △

ไม่มีหัวข้อธรรม

จิตยอมหยุด รวมจุดหมาย ไม่ส่ายแส่ สงบแน่ นิ่งดู หมู่สังขาร
ความจำหมาย เกิดดับ กับวิญญาณ คิดพุ่งซ่าน สับสน กลมายา
จิตรู้จิต ผ่องใส ไม่มืดมัว ไม่มีหัว ข้อธรรม ให้คลำหา
ทั้งสมมุติ บัญญัติ อนัตตา มีวิชชา วิมุติ สุดทุกข์เอย. △

ของจริงสิ่งล้ำเลิศ

ในทุกข์ อริยสัจจ์
ความเกิด แก่ตายนี้
หลงยึด จึงโศกเศร้า
หลงรัก หลงโกรธกัน
ให้เห็น กายและใจ
เห็นจริง ไปตามกฎ
เกิดขึ้น แล้วดับไป
ความจริง กองทุกขา
กำหนด รู้กายใจ
เห็นทุกข์ สุขแสดง
ข้อสอง สมุทัย
อวิชชา ความมืดมน
ไม่รู้ จึงมีอยาก
ตัณหา แหละชักพา
เพลิดเพลิน ไม่หยุดหย่อน
อยากได้ ให้สมหวัง
ความอยาก ในกามคุณ
ละกาม ห้ามจิตใจ
มีความ เสียสละ
เห็นจริง ด้วยปัญญา
รู้จัก เหตุกองทุกข์
เผาลน คนทั่วไป
ข้อสาม คือนิโรธ
ดับไฟ ในชาติภพ

จงทราบอรรถ แจ้งคดี
เป็นสิ่งมี ในกองขันธ์
ไม่รู้เท่า เพ้อรำพัน
ทุกข์ทั้งนั้น หมั่นกำหนด
รู้ทั่วไป ได้เปลื้องปลด
ทุกข์ทั้งหมด เป็นธรรมดา
ทั้งนอกใน ทุกสิ่งนา
หมั่นตรวจตรา ให้รู้แจ้ง
เกิดดับไป ล้วนเปลี่ยนแปลง
ท่านแถลง ในส่วนผล
เป็นเหตุให้ เกิดทุกข์ทน
เป็นเหตุต้น เกิดตัณหา
ให้ลำบาก หมุนเวียนมา
ให้เกิดผ้า มาปิดบัง
ต้องเร่าร้อน เพราะรักชัง
เที่ยวหลงคลั่ง ตามมันไป
จิตหมกมุ่น ขุ่นไม่ใส
อย่าหลงใหล ในตัณหา
เอาชนะ ละราคา
เป็นทุกข์แท้ ปรวนแปรไป
มันลามลุก เป็นเปลวไฟ
ทั้งใกล้ไกล ไม่รู้จบ
ดับทุกข์โทษ เครื่องกระทบ
คือสงบ ดับความอยาก

สละคืน และปล่อยวาง
พ้นทุกข์ ไม่ลำบาก
ท่านแสดง ให้รู้ผล
เป็นจริง สิ่งถาวร
มีไฟ ต้องมีน้ำ
รู้ทัน เมื่อมันไหว
รู้เท่า ไม่ปรุงต่อ
รู้ทั่ว ให้เจนจบ
ข้อสี่ นั้นคือมรรค
เห็นชัด อย่างแจ่มแจ้ง
สัมมา–ทิฏฐิชอบ
เห็นจริง ใช่หญิงชาย
สัมมา– สังกัปปะ
ละกาม ความพัวพัน
สัมมา– วาจานี้
ไม่กล่าว คำหลอนหลอก
สัมมา– กัมมันตะ
กายทำ สิ่งใดใด
สัมมา– อาชีวะ
มีชีวิต ที่เป็นโสด
สัมมา– วายามะ
ไม่หลง ตามติดสุข
สัมมา– สตินั้น
รู้กาย ใจแจ่มแจ้ง
สัมมา– สมาธิ
ตั้งมั่น ไม่พรั่นพรึง

หมดทุกอย่าง ให้จรจาก
ถึงฝั่งฟาก โลกอุดร
ความหลุดพ้น ที่แน่นอน
ดับความร้อน ได้ทั่วไป
ของประจำ ไว้ดับไฟ
ให้จิตใจ มีสงบ
ดับทุกข์ย่อ ในชาติภพ
จึงจะพบ และรู้แจ้ง
จงทราบหลัก ตามแถลง
ไม่ปรุงแต่ง สิ่งทั้งหลาย
รู้รอบคอบ ในใจกาย
มีแต่ฝ่าย กองธาตุขันธ์
ดำริละ ทุกข์โทษทัณฑ์
ไม่ยึดมั่น หมั่นซักฟอก
กล่าวพาที ไม่กลับกลอก
ไม่พูดบอก เรื่องเหลวไหล
ทำการละ ทุกข์โทษภัย
ประกอบให้ ทำประโยชน์
เลี้ยงชีพละ ทุกข์และโทษ
ย่อมรุ่งโรจน์ ออกจากทุกข์
เพียรเพื่อละ ความร้อนลุก
หมั่นคิดปลุก ให้เข้มแข็ง
ระลึกมั่น ไม่ระแวง
ปล่อยวางไป ไม่รำพึง
มีปีติ อย่างซาบซึ้ง
รวมเป็นหนึ่ง อย่างแน่วแน่

มรรคแปด นี้ฝ่ายเหตุ ทางพิเศษ พ้นทุกข์แท้
เห็นจริง สิ่งปรวนแปร สว่างแล หายมืดมน
รวมสี่ อริยสัจจ์ ให้ทราบชัด ในเหตุผล
รู้ทั่ว ใช่ตัวตน จะได้พ้น จากกองไฟ
เหตุนั้น ท่านทั้งหลาย รู้แยบคาย ปล่อยวางไป
ให้รู้ กายและใจ ที่มีใน อริยสัจจ์
เป็นของ จริงน่าค้น มีเหตุผล ให้เห็นชัด
ของจริง ใช่คนสัตว์ จงทราบอรรถ มีแต่ธรรม
ของจริง สิ่งล้ำเลิศ อันประเสริฐ มีประจำ
พ้นทุกข์ พ้นจากกรรม ทางหลุดพ้น กลมารเอย.

ป่าร้างว่างทุกสิ่ง

อนิจจา ป่าร้าง ล้วนว่างเปล่า ในเขตเขา เงียบสงัด ไม่จัดสรร
แสนวิเวก วังเวง ทุกคืนวัน เพราะป่านั้น สงบดี ไม่มีภัย
การอยู่ป่า สันโดษดี ที่มักน้อย ไม่ต้องคอย ปรุงแต่ง และอยากได้
ความเป็นอยู่ ง่ายจริง ทุกสิ่งไป ไม่ต้องการ อะไร ให้เหลือเฟือ
มีโอกาส หยุดนั่ง ตั้งสติ คอยดำริ สอนใจ ได้ทุกเมื่อ
เพราะกายใจ เปรียบได้ กับลำเรือ อาศัยเพื่อ ข้ามพ้น จากวนวัง
ทุกสิ่งล้วน น่าเบื่อ เพราะเจือทุกข์ ทั้งความสุข เสื่อมสิ้น หมดสิ่งหวัง
เห็นปรากฏ ปลดเปลื้อง เครื่องรุงรัง ทั้งรักชัง ปล่อยไป ใจเป็นกลาง
เดินทางกลาง อย่างยิ่ง สิ่งประเสริฐ เป็นการเปิด ตามอง ส่องสว่าง
ทำลายสิ่ง มัวมืด ให้จืดจาง สิ่งต่างต่าง ล้วนดับ ล่วงลับไป

ล้วนแต่เป็น ป่าร้าง ว่างทุกสิ่ง
ใช่ชายหญิง ตัวเรา เขาที่ไหน
เป็นความว่าง อย่างยิ่ง ทั้งกายใจ
ทั้งนอกใน ล้วนว่าง เป็นกลางเอย. △

มรรคาดับทุกข์

เคยรุ่งเรือง เฟื่องฟู แต่ก่อนกาล
ไม่มีผู้ ปกครอง ในท้องถิ่น
สถานที่ ดีจริง ทุกสิ่งไป

เมื่อได้ดู ความจริง ยิ่งประจักษ์
ขันธ์ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ทั่วโลกา
เรามาอยู่ เป็นผู้รั้ง ได้สร้างสม
เพราะมีความ สันโดษ ประโยชน์จริง

เพราะเหตุเรา ลองพราก ออกจากหมู่
ไม่เกี่ยวข้อง กับสิ่งใด ใจเบิกบาน
ทั้งได้เพียร เรียนระงับ ดับสังขาร
หมั่นทรมาน จิตใจ ให้อดทน

ประจำวัน นั้นเรา เฝ้าดูทุกข์
ได้เห็นทุกข์ กายใจ สุขไม่มี
เพราะความเกิด เอากำเนิด เป็นทุกข์ยิ่ง
คอยละเหตุ ความต้องการ ด้านภายใน

ต้องเจริญ องค์มรรค หลักความเห็น
เห็นเหตุเกิด กองทุกข์ ถูกวิธี
ความรู้เท่า เข้ากำกับ ดับได้หมด
รวมเป็นอริย–สัจจ์สี่ อันมีมา

อนิจจา บ่าเขาหลวง ธรรมสถาน
มาอาภัพ อัประมาณ เสียนานไกล
มาหมดสิ้น ผู้นำ จะทำไฉน
ขาดแต่ไม่ มีผู้ทำ ทางสัมมา

เห็นไตรลักษณ์ นอกใน ได้ศึกษา
เป็นมายา เสื่อมสลาย ไม่หมายอิง
เพื่ออบรม จิตใจ สงบนิ่ง
ไม่เที่ยวว่ิ่ง หยุดได้ ไม่รำคาญ

เป็นการอยู่ โดดเดี่ยว ไม่เที่ยวพล่าน
ไม่ต้องการ สิ่งใด ไม่กังวล
ที่เดือดพล่าน อยู่ภายใน ได้ผึกฝน
อ่านใจตน สงบไว้ ทุกข์ไม่มี

จะนั่งลุก ยืนเดิน ไม่เพลินผี
ไม่ยินดี ยินร้าย ในสิ่งใด
ได้รู้จริง เห็นชัด ตัดสงสัย
คิดแก้ไข ปล่อยวาง ทั้งชั่วดี

หมั่นเลือกเฟ้น ปฏิบัติ ได้ขัดสี
ทำหน้าที่ วิจารณ์ ขันธ์มารยา
เห็นปรากฏ ตามนิโรธ ปลดตัณหา
เป็นมรรคา ดับทุกข์ได้ ทั่วไปเอย.

วิมุติ

วิเอ๋ยวิมุติ
ไม่ยึดถือ ตัวตน กลมายา
ความเห็นแจ้ง รู้จริง สิ่งประเสริฐ
มีวิมุติ หลุดรอด ยอดธรรมใด

บริสุทธิ์ หลุดพ้น กลตัณหา
มีวิชชา ตาญาณ มองด้านใน
เป็นการเกิด ธรรมจักษุ ลุถึงได้
เป็นที่พึ่ง ภายใน ผ่องใสเอย. △

ให้รู้จักหลักกรรมตามท่านชี้

คนงมงาย โง่เขลา ถูกเขาหลอก
เที่ยวหลงพึ่ง เวทมนต์ จนน่าชัง
บ้างเชื่อหมอ ดูเดา โชคดีชั่ว
บ้างหวังถูก ล็อตเตอรี่ มีมากมาย
บ้างเจ็บไข้ ไม่กินยา หาแม่มด
บ้างเสกเป่า คาถา สารพัน
บ้างของหาย หาหมอดู อยากรู้จัก
เสียค่าหมอ ต่อเติม เพิ่มทวี
บ้างเชื่อภูมิ เจ้าที่ ว่าท่านโกรธ
แล้วบนบาน บอกกล่าว เล่าพิไร
บ้างดูฤกษ์ ดีร้าย เที่ยวหมายมาด
ความเชื่อถือ งมงาย ร้ายจริงเทียว
พวกชาวบ้าน เขานิยม กันดื่นไป
ทั้งผู้เฒ่า ผู้แก่ ก็ชมเชย
พวกชาววัด ควรช่วย คิดสะสาง
ให้รู้จัก กรรมดีชั่ว เป็นตัวการ
การมีหลัก ของกรรม ขั้นต่ำนี้
มีความรู้ กฎกรรม ความแปรเปลี่ยน
ให้รู้จัก หลักกรรม ตามท่านชี้
เพื่อให้รู้ เหตุผล ค้นคิดตาม
เชื่อในหลัก การกระทำ ของตัวเอง
รักษาใจ ไม่ให้มัว คิดพัวพัน
ไม่หลงพึ่ง สิ่งอื่น เป็นสรณะ
คือพระรัต- นตรัย แก้วมณี
ให้หลงของ ภายนอก ศักดิ์สิทธิ์ขลัง
บ้างหลงคลั่ง ดูหมอ รอวันตาย
หลงเมามัว ว่าเป็นจริง สิ่งทั้งหลาย
หมอทำนาย ในเรื่องรวย เล่นหวยกัน
ให้อาบรด น้ำมนต์ จนหมดขัน
ว่าเคราะห์นั้น มีอยู่ ทั้งชั่วดี
ตัวคนลัก ของไป ให้จากที่
ว่าของมี คนริบ หยิบเอาไป
มาทำโทษ ตัวเอง ต้องแก้ไข
คิดในใจ วุ่นวาย ไปฝ่ายเดียว
เพราะความขลาด ของคน ไม่เฉลียว
ติดในเกลียว ความโง่ ไม่โผล่เลย
พวกชาววัด ก็มีได้ อย่างเปิดเผย
เพราะความเคย หลงมา แต่โบราณ
ยกหลักกรรม นำอ้าง วางมูลฐาน
ทีบันดาล สัตว์คน ให้วนเวียน
ตามคัมภีร์ มีอยู่ รู้เล่าเรียน
หมั่นพากเพียร พินิจดู ให้รู้ความ
รู้ชั่วดี ถูกผิด คิดไถ่ถาม
ไม่อ้างนาม พระเป็นเจ้า เผ้าหลอกกัน
ไม่ไปเพ่ง เชื่อพระเจ้า ในสวรรค์
เรื่องนอกนั้น ปล่อยไป ไม่ใยดี
ผู้ถึงพระ ธรรมพุทธ วิสุทธศรี
หมดธุลี ภายใน ใสโสภณ

ผู้ถึงพระ ภายใน ผ่องใสแท้ ไม่ปรวนแปร ประเสริฐ อย่างเลิศล้น
อยู่เหนือสุข เหนือทุกข์ ไม่ร้อนรน ใครหยุดยล จะได้เห็น ตามเป็นจริง
เพราะเหตุนั้น ท่านทั้งหลาย ที่หมายถึง จงซาบซึ้ง ในพระคุณ การุญยิ่ง
ไม่พึงสิ่ง อื่นไป ไม่หลงอิง รู้ทุกสิ่ง ภายนอก ของหลอกลวง
การถึงพระ ภายใน ให้ประหลาด มีอำนาจ มากล้น ผลใหญ่หลวง
ได้หลุดพ้น จากทุกข์ ร้อนทั้งปวง ผู้มีดวง หทัย ผ่องใสเอย. △

เข้าพรรษา

การอยู่จำ พรรษา เพื่อฝึกฝน ไม่กังวล กับสิ่งใด ไม่ใฝ่หา
เพื่อรู้แจ้ง ความจริง สิ่งมายา ที่มีมา ปรากฏ ทุกบทไป
และได้เห็น ความจริง ของธรรมชาติ เป็นสิ่งปราศ จากทุกข์ มีสุขใส
เห็นตามแนว ของมรรค ประจักษ์ใจ ทั้งนอกใน ธรรมชาติ ปราศตัวตน
สิ่งในโลก ล้วนแต่ ความว่างเปล่า ทั้งเรื่องราว ดับไป ไม่เห็นหน
มีแต่ธรรม ความจริง สิ่งโสภณ เป็นสิ่งพ้น จากทุกข์ ทุกเวลา
ในด้านธรรม ความนึง ยิ่งสดชื่น ทุกวันคืน รู้ใจ ไกลตัณหา
มีแต่ความ แจ่มใส ฝ่ายบัญญา เห็นอนิจจา ทั่วไป ไม่ยืนยง
เห็นทุกสิ่ง ว่างเปล่า จากเจ้าของ ไม่หมายปอง รู้ทั่ว ไม่มัวหลง
เมื่อเห็นจริง แสนวิเศษ ดับเหตุลง ออกจากกรง รูปนาม พ้นความเวียน

เมื่อจิตนึ่ง เห็นสิ่งว่าง อย่างทั่วถึง
ไม่คะนึง หลงตาม ความแปรเปลี่ยน
เห็นเกิดดับ ตามกฎ เป็นบทเรียน
มีความเพียร ปล่อยวาง ทุกอย่างไป

เพราะการเข้า พรรษา มีเหตุผล หายมืดมน รู้ชัด ตัดสงสัย
เข้าพรรษา อย่างนี้ มีกำไร รู้ภายใน ความจริง ไม่วิ่งวน
เมื่อพ้นไป จากการเข้า และการออก ไม่มีคอก คุมขัง ไม่หวังผล
อยู่เหนือสุข เหนือทุกข์ ไม่ร้อนรน หมดตัวตน พ้นภัย ใจว่างเอย. △

รู้เท็จจริง เพิกทิ้งไป

ผู้แรกเริ่ม เจริญ วิปัสสนา
คิดค้นคว้า ภายใน ไว้เสมอ

ให้เฉียบแหลม แจ่มใส ไม่เผอเรอ
ไม่หลงเพ้อ ยึดกายใจ หมายว่าตัว

ปฏิบัติ ขัดเกลา รู้เท่าจิต
รู้ถูกผิด แก้ไข ให้พ้นชั่ว

หมั่นระวัง รักษา อย่าเมามัว
ไม่พันพัว กับสิ่งใด ใช้ปัญญา

เพราะเป็นขั้น การทำ ละความผิด
ประกอบกิจ คิดค้น กลตัณหา

เหมือนเดินทาง ในทะเล อยู่เอกา
ต้องฟันฝ่า อุปสรรค ทุกข์มากมาย

การที่จิต ติดข้อง ต้องหมั่นปลง
ไม่ให้หลง อยากได้เหยื่อ เพื่อแส่ส่าย

ยังยึดถือ ในสิ่งใด ใจงมงาย
คิดวุ่นวาย หมายเอา ต้องเศร้าใจ

ต้องรอบรู้ สังขาร มันเปลี่ยนแปลง
หยุดปรุงแต่ง จะรู้ชัด ตัดสงสัย

เป็นผู้รู้ เห็นจริง เพิกทิ้งไป
เป็นเหตุให้ พ้นทุกข์ภัย ไม่หลงทาง

มีสติ ปล่อยไป ไม่เกี่ยวข้อง
เครื่องเศร้าหมอง ดับไป จิตใจว่าง

ไม่เพลิดเพลิน หลงใหล ใจเป็นกลาง
รู้ปล่อยวาง สังขาร เหล่ามารยา

การปฏิบัติ กำจัดทุกข์ ถูกวิธี
ไม่ติดดี ติดชั่ว มัวไขว่คว้า

รู้จักปล่อย ทุกวิธี ที่มีมา
เห็นธรรมดา ชัดใจ ไม่กังวล

ผู้ประพฤติ ธรรมวินัย ให้พ้นโลก
ได้ข้ามโอฆ กันดาร ผ่านเหตุผล

เหมือนเรือน้อย ลอยคว้าง ข้ามฝั่งชล
ได้ขนบน บกทิ้ง ทุกสิ่งไป

เพราะเหตุนั้น การเดินทาง ต้องฉลาด
จะสามารถ ดับทุกข์ ได้ทุกสมัย

มีสติ สดชื่น ตื่นภายใน
ไม่หลงใหล ใฝ่ฝัน หมั่นปล่อยวาง

ความรู้จริง แจ้งชัด สลัดทิ้ง
ไม่อ้างอิง ยึดสิ่งใด จิตใจว่าง

ดับทุกข์โทษ นอกใน ให้เบาบาง
ธรรมส่องแสง สว่าง ว่างเปล่าเอย.

จิต เดือดดาลขุ่นข้น ทนทุกข์ มากนา
วุ่น วิ่งส่ายหาสุข หลอกให้
จิต สงบปลอบปลุก ตนตื่น แจ้งธรรม
ว่าง จากตัวตนไซร้ ชัดแจ้งอมตธรรม. ■

ความว่าง

ทุกสิ่งเป็น ธรรมนิยม ให้ชมเชย
เพราะความว่าง มีคุณ ค่าพิเศษ
ไม่ติดต่อ ก่อความ ห้ามจิตใจ
เพราะความว่าง เป็นสิ่ง ที่สดชื่น
หมดเรื่องราว เปล่าว่าง อย่างชัดเจน
ถ้าผู้ใด ได้พบ กับความว่าง
เห็นความจริง ทุกสิ่งว่าง ทั้งโลกา
เพราะความว่าง อย่างยิ่ง สิ่งนั้น
ไม่ใช่รูป ไม่ใช่นาม อย่าตามเอา
เพราะความว่าง อย่างยิ่ง เห็นได้ชัด
เขาเป็นของ เขาเอง เพ่งดูไป
เพราะความว่าง สว่างทั่ว อย่ามัวหลง
รู้จักเหตุ ทั่วไป ไม่มืดมน
เพราะความว่าง สิ่งนี้ มีปรากฏ
เห็นความว่าง ชัดใจ ไม่อ้างอิง
รู้สึกว่า ป่าเขา เผ้าเปิดเผย
ได้คุ้นเคย กับความว่าง ทุกอย่างไป
รู้จักเหตุ หยุดนิ่ง ไม่วิ่งไขว่
หยุดอยู่ใน ความว่าง อย่างเยือกเย็น
ระรวยริน ภายใน เมื่อได้เห็น
ล้วนแต่เป็น สภาพธรรม ประจำมา
จะจืดจาง จากผิด ละมิจฉา
มีปัญญา รู้ทั่ว ไม่มัวเมา
รู้เท่าขันธ์ ตามจริง สิ่งว่างเปล่า
มันเป็นเงา หลอกเล่น อย่าเต้นไป
ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่เรา เขาที่ไหน
ให้แจ้งใน ความจริง สิ่งใช่ตน
หมั่นคิดปลง ดูไป ใช้เหตุผล
เพื่อหลุดพ้น ยลความว่าง อย่างแท้จริง
ว่างเปล่าหมด ทั่วไป ในทุกสิ่ง
เห็นทุกสิ่ง ดับไป ใจว่างเอย. △

โลกว่างอย่างยิ่งล้วน มายา
เชิญท่านเบิดดวงตา ผ่องแผ้ว
เห็นแจ้งนิโรธา ดับโลก สิ้นเฮย
นิพพานธรรมยิ่งแก้ว ส่องแจ้งอมตธรรม
สุจริตประกอบพร้อม ไตรท-วารแฮ
ผู้เกิดญาณทัศนะ รอบรู้
ชัดแจ้งสภาวะ อมต-ธรรมเฮย
องค์พุทธประกอบกู้ ช่วยชี้แนวทาง.

วันอุโบสถ

ประพฤติธรรม ในวัน อุโบสถ กาลกำหนด ตามบัญญัติ ท่านจัดสรร
เพื่อมีการ ประชุม หารือกัน วันสำคัญ มีมา เป็นตราชู
เพื่อให้เหล่า ชาวพุทธ ได้หยุดพัก ค้นหาหลัก สิ่งสำคัญ อันมีอยู่
ให้มีความ สามัคคี ดีพอดู เพื่อรอบรู้ ทำกิจ ละผิดไป

จัดเป็นวัน สำคัญ อันพิเศษ ประกอบเหตุ ส่วนกุศล ผลสุกใส
ได้ค้นหา ความจริง สิ่งกายใจ ตามเงื่อนไข องค์สี่ ที่มีมา
คือมีการ พังธรรม ตามกำหนด สองมีบท ไต่ถาม ตามบัญหา
ให้รู้แจ้ง แก่ใจ ในมรรคา สามเวลา สงบจิต กิจบำเพ็ญ
ข้อที่สี่ เพ่งพินิจ ให้จิตแจ้ง ความเปลี่ยนแปลง รูปนาม ตามรู้เห็น
ความรู้เท่า รูปนาม ความมีเป็น รู้ชัดเจน กายใจ มิใช่ตัว
เห็นทุกสิ่ง เสื่อมไป ไม่หมายมั่น รู้เท่าทัน ปล่อยวาง ทั้งดีชั่ว
อุโบสถ จัดเป็น เช่นดอกบัว ความรู้ตัว เลิกละ สละกาม

เพราะเหตุนั้น อุโบสถ ใครเข้าถือ จงฝึกปรือ ให้รู้จริง เว้นสิ่งห้าม
ไม่เพลิดเพลิน หลงใหล ในรูปนาม พยายาม อบรม พรหมจรรย์
ให้ผุดผ่อง คลองธรรม บริสุทธิ์ เพิกสมมุติ ออกไป ไม่ใฝ่ฝัน
สมเป็นผู้ พระพฤติพรต งดงามครัน ตามรอยท่าน อริยะ สละกาม
ประสบผล อาบรด ความสดชื่น เป็นผู้ตื่น พ้นไป จากไฟสาม
สภาพธรรม ประกฏ หมดรูปนาม **จิตมีความ สะอาด ปราศทุกข์เอย.**

เชิญชวนรีบด่วนค้น หาธรรม เถิดนา
เพื่อออกจากเรือนจำ โลกร้อน
อย่ามัวเที่ยวหลงลำ ยึดสิ่ง ใดนา
กิเลสมารยอกย้อน คิดค้นทำลาย. ■

ไตรสิกขาฆ่ากิเลส

ไตรสิกขา ฆ่ากิเลส วิเศษนัก
ศีล กำจัด โลภะ ละอารมณ์
สมาธิ กำจัด ตัดโทสะ
สงบรู้ ความจริง ทุกสิ่งอัน
มีปัญญา ฆ่าโมหะ ละความหลง
ละสังโยชน์ ตามขั้น ทุกชั้นไป
ความเกี่ยวเกาะ เพราะสังโยชน์เป็นโทษหนัก
หมั่นอุตส่าห์ พยายาม ทำความเพียร
เมื่อปัญญา แก่กล้า โมหาดับ
แสนวิเวก วังเวง เพลงบรรยาย
หมั่นพากเพียร เรียนรู้ เบญจขันธ์
ดำเนินตาม คำสอน พระทศพล
กว่าจะลุ ถึงฝั่ง ฟากข้างโน้น
ชนะมาร ภายใน ใช้ปัญญา

เจริญมรรค หลักกลาง อย่างเหมาะสม
ไม่นิยม ในกาม ความพัวพัน
เสียสละ อามิส ไม่คิดฝัน
รู้เท่าขันธ์ เป็นเอง ทุกเพลงไป
กำหนดปลง ละกาม อนุสัย
จิตผ่องใส หลุดพ้น ไม่วนเวียน
ให้จมปลัก อยู่ในทุกข์ สุขแปรเปลี่ยน
ตัดสังโยชน์ ให้เตียน ไม่เกิดตาย
สว่างวับ ดูเหมือน ดังเดือนฉาย
สิ่งทั้งหลาย ดับไป ใช่ตัวตน
จะเกิดความ อัศจรรย์ ผ่านมรรคผล
ไม่กังวล กับรูปนาม ความมายา
ต้องฆ่าโจร กิเลส ละตัณหา
อนัตตา ปรากฏ หมดอาลัย

เห็นสภาพ ความจริง ยิ่งพินิจ
จิตรู้จิต แจ้งชัด ตัดสงสัย
เห็นรูปนาม เป็นทุกข์ ลุกเป็นไฟ
ไม่มีใคร ไม่มีตัว อย่าพัวพัน

ทุกสิ่งล้วน ดับไป ไม่มีเหลือ
ล้วนเป็นสิ่ง ดับหมด ตามกฎมัน
เมื่อรู้เห็น แจ้งประจักษ์ ไม่รักโกรธ
เห็นโลกมี ความว่าง อย่างวังเวง

ทั้งลำเรือ รูปนาม เบญจขันธ์
ความสำคัญ คือให้เห็น ของเป็นเอง
ทั้งทุกข์โทษ ดับหาย สบายเขลง
จบบทเพลง ของขันธ์ เท่านั้นเอย. ■

ในโลกมีแต่ของเปล่า

งานสำคัญ ที่ต้องทำ ประจำอยู่ ต้องรอบรู้ ทุกข์ขันธ์ หมั่นสะสาง
ดูทุกข์ไว้ ร่ำไป ให้จืดจาง ได้ปล่อยวาง ทุกเวลา ฆ่าหมู่มาร
อันการได้ ปฏิบัติ ตัดไถ่ถอน จะนั่งนอน หมั่นรู้ หมู่สังขาร
รอบรู้ด้วย ปัญญา ปรีชาญาณ เห็นเหตุการณ์ ตามจริง ทุกสิ่งไป
เมื่อเห็นผิด จิตมัวหมอง ต้องฝึกฝน จงคิดค้น ขันธ์ห้า อย่าหลงใหล
ทำลายความ เห็นผิด ไม่ติดใจ เกิดดับไป รู้เท่าทัน ด้วยปัญญา
เห็นโลกเปลี่ยน แปลงไป ได้ความรู้ พินิจดู เบญจขันธ์ หมั่นศึกษา
ได้ปลดเปลื้อง ตัวตน กลมายา ไม่ไขว่คว้า ของเปล่า รู้เท่าทัน
มีสัมมา– ทิฏฐิ ความเห็นชอบ รู้รอบคอบ เท็จจริง ทุกสิ่งสรรพ์
รู้กายจิต ใช่ตัว ไม่พัวพัน ทุกสิ่งอัน เสื่อมไป เป็นธรรมดา
เมื่อเห็นถูก ตามทำนอง ไม่ปองแก้ มันผันแปร เปลี่ยนไป ไม่ไขว่คว้า
ปล่อยตามเรื่อง ของมัน ทั้งนั้นนา มันเกิดมา ดับไป ในทันที
เป็นความว่าง เปล่าไป ไร้มลทิน **ที่สุดสิ้น โลกา บ่าช้าผี**
จิตใจว่าง เปล่าไป ไร้ราคี **วิสุทธิ ดับไม่เหลือ สิ้นเชื้อไฟ**
เมื่อรอบรู้ เหตุผล กลสังขาร เห็นด้วยญาณ รู้ชัด ตัดสงสัย
ทำลายความ เห็นผิด ปิดบังใจ ละอนุสัย อาสวะ อวิชชา
เป็นการดับ เชื้อไฟ ไกลกิเลส มีความรู้ พิเศษ อย่างแจ่มจ้า
การสอดส่อง มองภายใน ไกลราคา เชิญเมธา หยุดดู ให้รู้เอย. △

แก่สติปัญญา

ความเอ๋ยความแก่ ได้คิดแก้ ความหลง ปลงสังขาร
แก่สติ ปัญญา ฆ่าหมู่มาร เพียรเผาผลาญ ตัณหา รักษาใจ
คนแก่แต่ ร่างกาย ใจโง่เขลา แก่มัวเมา รูปนาม ความหลงใหล
แก่กิเลส เป็นทุกข์ ลุกเป็นไฟ แก่อย่างไหน คิดดู ให้รู้เอย. △

อาศัยขันธ์เป็นเรือเพื่อรู้ความ

ขันธ์ห้าเปรียบ เหมือนเรือ เพื่ออาศัย ใช้ข้ามไป สู่ฝั่ง ดังประสงค์
เหมือนเรือรั่ว เดินทะเล ตัดทางตรง แล่นเรียบลง มัชฌิมา ไม่อาลัย
เพราะเรือรั่ว ต้องวิดน้ำ ความลำบาก มีทุกข์มาก เพราะลำเรือ เหลือแก้ไข
ต้องรีบแจว รีบจ้ำ อย่าร่ำไร อบรมให้ ปัญญา มาเจริญ
ถ้าเรือเบา แม้จะรั่ว รู้ทั่วถึง ได้ซาบซึ้ง สิ่งผ่องใส ไม่ห่างเหิน
เรือที่เพียบ หนักแปล้ แม้จะเดิน ยากเหลือเกิน มักจะจม ด้วยมงาย
ต้องผ่าผัน คลื่นลม พายุพัด และกำจัด ความอยาก ให้จากหาย
จึงจะพ้น จากไฟ ในอบาย ทั้งทำลาย เครื่องข้อง ความหมองมน
พยายาม ข้ามเถิด สหายฉัน จงพากัน ใช้ปัญญา หาเหตุผล
ให้รู้แน่ ว่ากายใจ ไม่ใช่ตน ได้หลุดพ้น จากทุกข์ ที่ลุกลาม
การเกิดมา เป็นคน ผลตรงนี้ คือผลที่ พ้นไป จากไฟสาม
อาศัยขันธ์ เป็นเรือ เพื่อรู้ความ ปล่อยไปตาม ธรรมดา ไม่อาลัย
อาศัยเรือ ดูแล แค่ผ่อนพัก ไม่หลงรัก รู้แน่ ไม่แก้ไข
เพราะรู้เห็น ความจริง เสื่อมสิ้นไป สบายใจ นั่งนอน ไม่ร้อนรน
ทั้งความนึก ตรึกไป ไม่ดีชั่ว ได้รู้ทั่ว เพียรละ อกุศล
เพื่อรู้แจ้ง ธรรมชาติ ปราศตัวตน ใครหยุดยล จะเห็น เช่นกล่าวเอย.

ความสงบ

สงบรู้ อารมณ์ ยิ่งคมเฉียบ สงบเงียบ รู้จิต กิจประสงค์
สงบรู้ ขันธ์ห้า อย่างวยงง สงบปลง ภาระ ชนะมาร
สงบรู้ เท็จจริง สิ่งทั้งปวง สงบหมาย ทำลายบ่วง ห้วงสงสาร
สงบรู้ ธรรมะ พระนิพพาน **สงบการ เวียนว่าย เกิดตายเอย.**

หลงขันธ์ห้ากอดก้อน กองไฟ
นามรูปเกิดดับไป แน่เน้อ
ขันธ์ห้าสิ่งปรุงใจ มิใช่ ตนเฮย
อย่าลุ่มหลงบ่นเพ้อ สงบรู้ปล่อยวาง. △

หลงของเปล่า เมาอารมณ์ ชมร่างกาย

อยู่ในถ้ำ พบความเย็น อย่างราบรื่น ปลุกให้ตื่น ทุกเวลา น่าเลื่อมใส
ทั้งกลางวัน กลางคืน น่าชื่นใจ ไม่มีเรื่อง อะไร มาพัวพัน
ทุกเวลา รอบรู้ หมู่กิเลส มันก่อเหตุ ปรุงใจ คิดใฝ่ฝัน
มีเรื่องราว ดีชั่ว มาพัวพัน เรื่องของขันธ์ ผันแปร ไม่แน่นอน

รู้ความจริง ในส่วนนี้ ที่ได้ฝึก ความรู้สึก จิตใจ ได้ไถ่ถอน
เห็นของจริง สิ่งกายใจ ไม่ถาวร ดับความร้อน ได้บ้าง สร่างจากเมา
ได้ทำกิจ เพื่อละโทษ โฉดเศร้าหมอง ประโยชน์สอง ทำไป ใช่เราเขา
การซื่อตรง ต่อหน้าที่ ดีไม่เบา ได้ขัดเกลา กิเลสไป ใจเบิกบาน

การมีความ เป็นอยู่ อย่างอิสระ เดินตามพระ หยุดนิ่ง ไม่วิ่งพล่าน
มองเห็นสิ่ง ธรรมชาติ ธาตุบันดาล ทรมาน เวียนในวง กรงเกิดตาย
เที่ยวหมุนเวียน เปลี่ยนรับ กับกองทุกข์ ความร้อนลุก เผาใจ ให้แส่ส่าย
หลงของเปล่า เมาอารมณ์ ชมร่างกาย จึงเวียนว่าย อยู่ไม่ขาด อนาถจริง

หมั่นเพ่งดู รู้ชัด ตัดความหลง เห็นถูกตรง จิตว่าง สว่างยิ่ง
มันเกิดดับ กลับกลาย อย่าไปอิง สละทิ้ง มันไป ไม่กังวล
มีแต่สิ่ง เกิดดับ กับที่ว่าง **สิ่งต่างต่าง ดับไป ไม่เห็นหน**
พระธรรมมี ภายใน ใสโสภณ **เป็นสิ่งพ้น จากทุกข์ สุขทั้งมวล**

ธรรมส่วนนี้ มีภายใน ไม่เกลือกกลั้ว พ้นดีชั่ว สละไป ไม่สอบสวน
พระธรรมนี้ มีแท้ ไม่แปรปรวน ขอเชิญชวน ชาวพุทธ หยุดดูเอย.

ความ ดับทุกสิ่งล้วน อนิจจา
ว่าง เปล่าทั่วโลกา เลิกร้าง
จิต สว่างเพิ่มบัญญา สอดส่อง ธรรมแฮ
ว่าง จากตัวตนอ้าง ชัดแจ้งอนัตตา. □

หมั่นละและสะสาง

ผู้ที่ มีกิเลส
หลงทำ กรรมเหลวไหล
ความร้อน ไม่รู้สึก
หลงของ ต้องวิ่งเต้น
เหมือนเด็ก ได้ขนม
มัวเมา เขลาบัญญา
เลี้ยงกาย ไปฝ่ายเดียว
หลงกิน ไม่รู้เบื่อ
ได้เท่า ไรไม่พอ
จึงมี ความทุกข์มาก
หมั่นรู้ สิ่งที่เห็น
เห็นจริง แจ้งแก่ใจ
รู้เหตุ ของความทุกข์
รู้ใจ และกายา
ที่จิต ไม่ร้อนรน
ละกาม อย่าบำเรอ
หมั่นละ และสะสาง
จะเห็น ความสดใส

กี่เพราะเหตุ ไม่รู้ใจ
อยู่ร่ำไป เพราะไม่เห็น
เพราะไปนึก ว่ามันเย็น
หลงเพลินเล่น เป็นโมหา
เผ้าชื่นชม ไม่เดียงสา
มัวหลงคว้า หาแต่เหยื่อ
ติดในเกลียว อยู่ทุกเมื่อ
เพราะหลงเชื่อ ในความอยาก
มันคอยล่อ ให้เหนื่อยยาก
อยู่ในฟาก ทุกข์ร่ำไป
ให้ชัดเจน ทั้งกายใจ
ไม่หลงใหล ในตัณหา
ไม่หลงสุข ที่มีมา
เป็นธรรมดา อยู่เสมอ
เพราะรู้กล ไม่มีเผลอ
อย่าได้เพ้อ ตามมันไป
รู้แนวทาง กายและใจ
ที่อยู่ใน ดวงจิตเอย.

สัตว์หลงกินเหยื่อก้อน เปลวไฟ
หลงรสเหยื่อยวนใจ ยั่วเย้า
ยิ่งอยากยิ่งหลงใหล ติดเหยื่อ โลกแฮ
สัตว์โง่โผวิ่งเข้า กอดก้อนกองไฟ. △

อินทรียสังวร

เอาชนะ อินทรีย์ ที่กระทบ
ทั้งนอกใน ตรวจใจ ให้รู้ทั่ว
ทั้งตาหู จมูกลิ้น กายใจนา
เพราะมันเป็น บ่อเกิด ของกิเลส
ในรูปเสียง กลิ่นรส ปลดจากใจ
เมื่ออินทรีย์ ภายใน ไม่เศร้าหมอง
ปรกติ กายใจ ไกลธุลี
เพราะการมี ศีลใน ใจสะอาด
ความสว่าง กระจ่างแจ้ง แสงวิชชา
รู้สึกว่า บ่าน้ำ เป็นที่หลบ
ให้รู้ครบ ทุกประการ ที่ผ่านมา
อย่าเมามัว จงประจักษ์ รู้รักษา
สังวรมา ด้วยดี มีวินัย
เมื่อรู้เหตุ ดับมัน ไม่หวั่นไหว
ชอบชังไม่ ครอบงำ ปล่อยตามที่
จิตไม่ข้อง สิ่งใด ได้ขัดสี
คือการมี ศีลใน ฝ่ายบัญญา
เป็นธรรมชาติ ของจิต ละมิจฉา
ดับตัณหา สิ้นสุด หลุดพ้นเอย. △

ผู้ทุศีลเพิ่มเชื้อ
มีโลภละโมบมาก
เชื้อโสโครกซ้ำซาก
ทุจจริตเผาไหม้
ผู้มีศีลกลิ่นย้อน
ประพฤติธรรมนิยม
มีสติอบรม
กิเลสมารพ่ายแพ้
จิตมีกลิ่นเน่าเน้อ
จิตเร่าร้อนเศร้าหมอง
กิเลสเครื่องหมักดอง
ทุกสิ่งมายั่วเย้า
ความอยาก
อยากได้
ดุจบ่อ อากูล
จิตให้ร้อนรน
ทวนลม
ยิ่งแท้
จิตยิ่ง สงบเฮย
แก่ผู้มีศีล
หยุดมอง
คลุกเคล้า
อาสวะ
เพิ่มเชื้ออากูล. △

ผ่องใสไกลกิเลส

จิตสงบ ผ่องใส ไกลกิเลส รู้พิเศษ นอกใน ไกลตัณหา
เห็นความว่าง อย่างยิ่ง สิ่งมายา ไม่ค้นคว้า สิ่งใด ไม่ต้องการ
ความเห็นจริง ทุกสิ่ง ใช่ตัวตน รู้เหตุผล สลัดทิ้ง สิ่งสังขาร
ความสว่าง เห็นแจ้ง ปรากฏการณ์ เห็นด้วยญาณ แจ้งชัด กำจัดภัย
มีแต่ความ สดใส ไม่ยึดถือ ธรรมะคือ ความว่าง สว่างไสว
ธรรมสิ่งนี้ มีประจำ ในภายใน ดับเชื้อไฟ เย็นสนิท จิตเป็นธรรม
เป็นสภาพ ผ่องใส ไม่ปรวนแปร ไม่มีแก่ สมมุติหมาย ฝ่ายสูงต่ำ
ไม่หมุนเวียน หยุดอ้าง สร้างบาปกรรม ไม่หลงคล้ำ สิ่งภายนอก ของหลอกลวง
เพียรเพ่งดู ภายใน ให้กระจ่าง แสงสว่าง อย่างยิ่ง สิ่งใหญ่หลวง
ความรู้แจ้ง สลัดทิ้ง สิ่งทั้งปวง ผู้มีดวง หทัย ผ่องใสเอย. □

เห็นธรรม

สงบรู้ จิตว่าง กระจ่างแจ้ง ธรรมส่องแสง ภายใน ไกลตัณหา
ความรู้จริง สิ่งประเสริฐ เปิดดวงตา มีวิชชา เห็นจริง ทุกสิ่งอัน
ได้รู้ความ ตามจริง สิ่งพิเศษ ดับกิเลส นอกใน ไม่ใฝ่ฝัน
รู้แจ่มแจ้ง ในความจริง สิ่งสำคัญ **ที่สุดนั้น สิ้นโมหะ อวิชชา**
รู้ความจริง สิ่งทั้งหลาย ให้ทั่วถึง จิตซาบซึ้ง ผ่องใส ไกลตัณหา
ไม่ยึดถือ สิ่งใด ในโลกา มีดวงตา เห็นธรรม ประจำเอย. □

เห็นว่างเปล่า ใช่ตัวตน พ้นธุลี

ผู้เห็นแจ้ง ธรรมชาติ ปราศตัวตน รู้เหตุผล เท็จจริง สิ่งทั้งหลาย
เพียรเพ่งดู ภายใน ให้แยบคาย เพื่อทำลาย ความทุกข์ ถูกวิธี
มีแต่ความ ปล่อยไป ไม่คิดแก้ สบายแท้ ความเป็นกลาง อย่างผ่องศรี
เห็นว่างเปล่า ใช่ตัวตน พ้นธุลี ทั้งชั่วดี เลิกละ สละไป
เมื่อหยุดหมุน ไม่วุ่นวิ่ง ไม่เกี่ยวข้อง ไม่หมายปอง สิ่งใด ใจสดใส
สงบนิ่ง ปล่อยวาง ทั้งนอกใน จิตผ่องใส สะอาด ปราศทุกข์เอย. □

การทำกัมมัฏฐาน

การทำ กัมมัฏฐาน
แยกธาตุ อย่าให้ปน
กายเปล่า ใช่เราใคร
เรามัว เที่ยวหลงคลำ
เห็นกาย ว่าสวยงาม
เง่าโง่ พุทโธ่เอ๋ย
ค่ำเช้า เผ้าปรับปรุง
กระทำ เป็นอาจิณ
น่าเบื่อ เสียเหลือเกิน
ได้เห็น ความเป็นไป
ล้วนสิ่ง ของเปื่อยเน่า
พิเคราะห์ ดูให้ดี
จะเกิด ธรรมสังเวช
ไม่ต้อง ไปเที่ยวหา
ผีมี อยู่ที่เรา
เรามัว หลงชมมัน
การทำ กัมมัฏฐาน
ให้เห็น ทั่วกายี
ผู้ทำ กัมมัฏฐาน
อย่าหลง ตามข่าวลือ
ต้องยึด เรื่องนิมิต
ผู้ที่ เจริญฌาน
ไม่หลง ครูอาจารย์
ตรวจดู ในกายใจ
รู้อาการ กายของตน
จะเห็นผล ของพระธรรม
เห็นหรือไม่ ให้น่าขำ
รักร่างกาย หมายชมเชย
ไม่รู้ความ จริงเปิดเผย
มัวหลงงม ชมก้อนดิน
ต้องหาหุง ให้มันกิน
กว่าจะสิ้น ลมหายใจ
ไม่น่าเพลิน สิ่งอันใด
ของร่างกาย คล้ายซากผี
ร่างกายเรา ที่ไหนมี
ให้เห็นลง ปลงปัญญา
น่าทุเรศ เป็นหนักหนา
ผีป่าช้า ที่ตายกัน
เห็นไหมเล่า ให้น่าขัน
อยู่ทุกวัน ทุกเดือนปี
มีพยาน รู้อย่างนี้
เป็นซากผี ไม่ยึดถือ
จงทราบสาร หมั่นฝึกปรือ
ว่าการทำ กัมมัฏฐาน
ให้หลงติด ในสังขาร
จงรู้หลัก รักษาใจ
ปาฏิหาริย์ ของผู้ใด
จะเห็นธรรม อันแท้จริง

อย่าหลง สิ่งภายนอก
ทำใจ ให้นิ่งนึ่ง
ดูใจ ให้เห็นใจ
ใจนิ่ง นั้นวังเวง
รู้เท่า เหล่าสังขาร
ไม่มัว หลงชมเชย
สังขาร นั้นเกิด–ดับ
สับสน เป็นกลไก
รู้ใจ ไม่เกี่ยวเกาะ
จะมี ความสว่าง
ใจนั้น จะเบิ่งโล่ง
เห็นแจ้ง ในกายใจ
ไม่มี เราหรือเขา
ขันธ์เป็น อนัตตา
การทำ กัมมัฏฐาน
รู้เห็น ความสำคัญ
ไม่ต้อง เที่ยวไต่ถาม
จงหมั่น รู้กายใจ
จะลูกหลอก ให้เที่ยวว่ิง
จะเห็นสิ่ง ที่เป็นเอง
อยู่ร่ำไป อย่ากลัวเกรง
ไม่หวั่นไหว ใจวางเฉย
มีมาผ่าน ดับไปเลย
สิ่งกีดขวาง ปล่อยวางไป
มีสลับ อยู่ภายใน
จงรู้ไว้ ใจเป็นกลาง
รู้เฉพาะ ที่ต้นทาง
แจ่มกระจ่าง อย่างผ่องใส
ความรู้โพลง ขึ้นภายใน
เป็นสภาพ ธรรมดา
ล้วนว่างเปล่า ทั่วโลกา
เห็นปรากฏ ทุกสิ่งอัน
จะเกิดญาณ รู้แจ้งขันธ์
ทั้งเท็จจริง ทุกสิ่งไป
จะรู้ความ จริงภายใน
ขันธ์ว่างเปล่า ใช่เราเอย. △

บวชทำไม

ผู้ที่ มีจิตใจ
ประพฤติ พรหมจรรย์เฉียบ
ไม่พูด เพ้อเจ้อพล่าม
กำหนด รู้ภายใน
ความคิด ทั้งดีชั่ว
สังขาร มันยุยง
ไม่หวั่นไหว สงบเงียบ
ไม่กังวล กับสิ่งใด
รักษาความ สงบใจ
มีคุณแท้ แก้ความหลง
จงรู้ทั่ว หมั่นคิดปลง
ให้เชื่อฟัง ขังตัวเอง

ความคิด ดีชั่วนั้น
ปล่อยไป สบายเขลง
เลิกรู้ เรื่องเหลวไหล
เห็นชัด สัจจธรรม
อันเป็น ความสงบ
ใจคิด รู้สิ่งใด
ความรู้ เกิด-ดับไป
จิตใจ ให้ชื่นบาน
ไม่มี ความดิ้นรน
มีแต่ สภาพสิ่ง
เป็นสัจจ-ธรรมล้วน
ทรงตัว เองของมัน
ไม่มี เรื่องดีชั่ว
ไม่ใช่ สัตว์หญิงชาย
ไม่ใช่ บุญและบาป
สิ่งแท้ ไม่แปรผัน
ผู้ที่ ปฏิบัติ
เห็นพระ ในภายใน
ไม่เที่ยว หลงกราบไหว้
พระมี ที่ใจนั้น
การบวช เพื่ออะไร
จงรู้ ในส่วนคุณ
การป-ฏิบัติธรรม
รู้แจ้ง ในรูปนาม

เรื่องของขันธ์ มีตามเพลง
ความวางเฉย มีประจำ
สบายใจ และเย็นฉ่ำ
สภาพจริง สิ่งภายใน
มีอยู่ครบ อย่างแจ่มใส
เห็นแจ้งชัด ตามอาการ
ไม่ยึดไว้ หายรำคาญ
ดูมันเล่น เห็นความจริง
ได้เห็นผล ใจหยุดนิ่ง
ความเป็นกลาง ปล่อยวางขันธ์
อยู่ตามส่วน ทุกสิ่งสรรพ์
รู้ภายใน ไม่วุ่นวาย
ไม่เกลียดกลัว สิ่งทั้งหลาย
ทั้งสุขทุกข์ ทุกสิ่งอัน
จงโปรดทราบ ความสำคัญ
อันเป็นธรรม ใช่ตัวใคร
จะเห็นชัด ไม่สงสัย
มีจริงจริง เป็นมิ่งขวัญ
พระที่ไหน ใจหลงผัน
เป็นองค์พระ ละบาปบุญ
จงรู้ไว้ อย่าเคลื่องคลาน
เพื่อกระทำ ความดีงาม
เป็นเครื่องนำ ออกจากกาม
ไม่เที่ยงแท้ ทุกสิ่งอัน

เป็นทุกข์ สุขไม่มี อย่ายินดี ยึดถือขันธ์
เกิดขึ้น ดับไปพลัน เป็นอนัตต์ ใช่สัตว์คน
เมื่อใจ รู้ปล่อดโปร่ง ความรู้โพลง หายมืดมน
รู้ชัด ในเหตุผล ปล่อยวางไป ใจเบิกบาน
มีรู้ อยู่เฉพาะ ไม่เกี่ยวเกาะ ทุกอาการ
เห็นชัด แจ้งด้วยญาณ **ปล่อยความรู้ ที่ดูขันธ์**
สิ้นเรื่อง เปลื้องความทุกข์ ทั้งความสุข ไม่ใฝ่ฝัน
ไม่มี ความพัวพัน ในสิ่งใด ไม่งมงาย
ชีวิต มีในโลก ความเศร้าโศก นั้นเสื่อมหาย
มีความ เบาสบาย ได้อบรม พรหมจรรย์
การบวช เพื่อสิ่งนี้ จงยินดี อบรมกัน
ให้เห็น ความสำคัญ ประโยชน์ตน ทุกคนไป
อย่าเที่ยว หลงเมาบุญ พากันวุ่น หาปัจจัย
ทำทาน มีงานใหญ่ หาใช่กิจ พรหมจรรย์
หน้าที่ ของการบวช เพื่อจะตรวจ รู้กองขันธ์
เป็นกิจ อันสำคัญ เพราะเป็นงาน ด้านจิตใจ
ไม่ควร เที่ยวหาเรื่อง ให้หมดเปลือง เวลาไป
เสียกิจ ผิดวินัย ของการบวช จงตรวจดู
ให้เห็น ในเหตุผล สิ่งที่ตน ควรจะรู้
ไม่ทราบ ไต่ถามครู เพราะมีผู้ รู้มากมาย
เรียนกัน เป็นตู้ตู้ มีความรู้ อย่างมากหลาย
พังเทศน์ อยู่ไม่วาย กว่าจะตาย หลายร้อยกัณฑ์
ไม่ทำ งานภายใน พูดกันไป ส่งเสียงลั่น
พูดเพื่อ จะแข่งขัน เอาชนะ อวดความดี

ปากพูด ถึงความว่าง ใจกระด้าง ไม่เข้าที
เพราะใจ บังเกิดมี ปฏิฆะ เข้าปะปน

ความชอบ และความชัง จงระวัง รู้เหตุผล
เพี่ยรละ อกุศล ที่เล่นกล อยู่ภายใน
กิเลส มันสำคัญ มันคอยปั่น ให้จิตใจ
เกิดมี ความหวั่นไหว อยากจะได้ วัตถุกาม
ผู้ที่ ปฏิบัติ จงฝึกหัด ให้รู้ความ
อย่าได้ หลงเดินตาม ในทางผิด พินิจดู
จงเดิน ในมรรคา มัชฌิมา มีเป็นครู
ทางออก นั้นมีอยู่ ท่านผู้รู้ ได้เปิดเผย
ขอเชิญ ท่านทั้งหลาย จงขวนขวาย อย่าอยู่เฉย
ฝึกใจ ให้ลุ้นเลย ตามแนวทาง มัชฌิมา

ในมรรค มีองค์แปด เหมือนนายแพทย์ ประกอบยา
มีรส อันโอชา ยิ่งกว่ายา ชนิดใด
ยานี้ มีผู้กิน จะหายสิ้น โรคภายใน
มีคุณ อันยิ่งใหญ่ จงพากัน หมั่นกินยา
คือมรรค แปดประการ ท่านผู้อ่าน จงศึกษา
ให้รู้ สรรพคุณยา จงประกอบ รับประทาน
จะได้ หายจากโรค ความทุกข์โศก ที่เผาผลาญ
อันมี ในสันดาน ของเราท่าน ทั่วกันไป
เราเขียน ตามความคิด ถ้ามีผิด ช่วยแก้ไข
เพราะเรา ไม่เข้าใจ การเรียงความ ตามตำรา
เขียนเล่น ในยามว่าง อยู่บนห้าง ถ้ำภูผา
เราได้ ใช้เวลา ดูโลกเล่น เย็นสบาย

ทั้งได้ ประกอบกิจ
เวลา ก่อนจะตาย
เรามี ไมตรีจิต
ได้เห็น ความสำคัญ
ไม่ใช่ เพื่ออวดรู้
เราพูด ไปตามเพลง
ผู้อ่าน วานคิดดู
เราท่าน ได้เกิดมา
ไม่เพื่อ ต้องการลาภ
ยศศักดิ์ ไม่หมายอิง
ไม่เพื่อ ทรัพย์สมบัติ
เพียงเพื่อ อาศัยมัน
ไม่หวัง ในชาตินี้หน้า
ความเกิด เป็นทุกข์ใหญ่
ไม่หวัง เพื่อสิ่งอื่น
เพื่อละ อวิชชา
ขอให้ ท่านทั้งหลาย
รู้แจ้ง ในสังขาร
ให้ชีวิต หายงมงาย
ได้รู้รส พรหมจรรย์
เพื่อญาติมิตร ร่วมโลกกัน
ความรอดพ้น ของตนเอง
หรือเป็นผู้ ที่ครัดเคร่ง
ที่ได้ผ่าน การศึกษา
ให้รอบรู้ เฉียดท่านขา
เพื่อศึกษา หาความจริง
เที่ยวทำบาป ด้วยเย่อหยิ่ง
สรรเสริญสุข ทุกสิ่งอัน
เราเห็นชัด อยู่ด้วยกัน
ต้องทอดทิ้ง ทุกสิ่งไป
เกิดเมืองฟ้า สุราลัย
เราพอใจ การศึกษา
เพราะไม่ตื่น ตามตัณหา
ที่มีอยู่ ในสันดาน
จงมุ่งหมาย ต่อนิพพาน
ว่าไม่เที่ยง เป็นทุกข์เอย. △

นิจจาเอ๋ย ดับหมด

สิ่งทั้งหลาย ทั่วไป ในโลกนี้
เกิดเท่าไร ดับหมด กฎความจริง
ทั้งสุขทุกข์ ชั่วดี มีสับสน
เห็นปรากฏ เกิดดับ แปรกลับกลาย
เหมือนคลื่นซัด เข้าฝั่ง วันยังค่ำ
ตลอดวัน ตลอดคืน คลื่นวิ่งวน
เปลี่ยนไป ในวิถี คล้ายผีสิง
สิ่งทุกสิ่ง ล้วนดับ ยับมลาย
รู้เหตุผล เท็จจริง สิ่งทั้งหลาย
ล้วนทำลาย เสื่อมไป ไม่คงทน
มีแต่น้ำ ที่กระเซ็น เป็นฝอยฝน
ไม่ติดตน ติดฝั่ง ค้างอยู่เลย

ล้วนดับหมด ตามกฎ ของธรรมชาติ นึกอนาถ จึงใคร่ ได้เฉลย
ให้เห็นจริง ทุกสิ่ง ไม่เฉยเมย นิจจาเอ๋ย ดับหมด ตามกฎเกณฑ์
ไม่มีอะไร คงอยู่ได้ ในโลกนี้ ทั้งสิ่งที่ แลเห็น และไม่เห็น
ต่อให้เที่ยว ค้นหา เลือดตากระเด็น ไม่มีสิ่ง เหลือเร้น เห็นยั่งยืน
เมื่อเห็นความ ดับได้ ใจสว่าง รู้โปร่งว่าง เบาดี ไม่มีผืน
รู้อะไร เห็นอะไร ใจกลมกลืน ไม่ต้องขืน ไม่ต้องข่ม อารมณ์ใด
มีสติ รู้ตัว อยู่ทั่วพร้อม สิ่งแวดล้อม หอมหวน ล้วนสดใส
เพราะจิตมี ความเห็น เด่นภายใน สิ่งใดใด เปล่าไป ไม่ชั่วดี

ใจรอบรู้ ความจริง ไม่เกี่ยวเกาะ
รู้เฉพาะ ภายใน ใช่แสงสี
ไม่ยึดถือ สิ่งใด ไกลอัคคี
ไม่ยินดี ยินร้าย พ้นภัยเอย. □

ชาวนาธรรมชาติ

น่าสงสาร ชาวนา นิจจาเอ๋ย ฝนไม่เชย เพราะแล้ง ทุกแห่งหน
ต่างไม่ได้ ทำนา เข้าตาจน ไม่ได้ผล งอกเงย เหมือนเคยมี
หมดฤดู ไถหว่าน การทำนา ต้องก้มหน้า อดทน จนเหลือที่
เพราะมันเป็น อนิจจัง ทั้งเดือนปี อันโลกนี้ ผันแปร ไม่แน่นอน

แต่หมู่เรา ชาวนา ศึกษาธรรม
ทุกเช้าค่ำ ฝึกใจ หมั่นไถ่ถอน
ละความชั่ว อกุศล ค้นตัดรอน
ดับทุกข์ร้อน ผ่อนคลาย สบายใจ

การไถหว่าน เพียรเพ่ง พินิจดู ประพฤติอยู่ ทุกกาล ทุกสมัย
ทั้งมีผล เก็บเกี่ยว ได้ร่ำไป ไม่ต้องพึ่ง สิ่งใด ในการทำ
ทั้งแอกผาล ไถประฏัก เชือกชักวัว มีในตัว พร้อมพรั่ง ช่างน่าขำ
เมื่อวัวดื้อ ถือประฏัก ชักเชือกนำ ให้เดินไป ตามคำ พระมุนี

ถ้ามันเดิน ผิดทาง ต้องวางหลัก
คอยฉุดชัก มันไป ในวิถี
ให้เดินใน สายกลาง วางชั่วดี
มีวิธี ฝึกง่าย ไม่ดื้นรน

เวลามัน เฉื่อยชา ไม่ขยัน ต้องหวดมัน ด้วยไม้ ใช้เหตุผล
แต่ถ้ามัน เหนื่อยอ่อน ต้องผ่อนปรน ให้คิดค้น รู้ความ กระทำไป
การทำนา ต้องมีวัว ไว้ใช้งาน ต้องจัดการ ดูแล คอยแก้ไข
ให้อาหาร ตามควร ทุกส่วนไป จะใช้ได้ ผลดี วิธีทำ

อาหารเลี้ยง ร่างกาย ไม่ติดรส
กินอาหาร ผักสด รสเย็นฉ่ำ
เหมือนเป็นยา แก้ไข ใช้ประจำ
เลี้ยงชีพนำ ก้าวหน้า ไม่ราอ

อาหารด้าน จิตนี้ มีพิเศษ ละกิเลส ดับทุกข์ สุขจริงหนอ
วัวค่อยรู้ แยบคาย ไม่บ้าบอ บอกว่าพอ หยุดได้ ในทันที
เราใช้งาน ตามควร ทุกส่วนไป ไม่ให้เหี่ยว ไถล นอกหน้าที่
ได้ฝึกหัด ให้กระทำ คุณความดี เพื่อเกิดมี กำลัง เดินทางไป

มันจะคอย รู้งาน ชำนาญเอง
ไม่ต้องเร่ง ขู่เข็น และขับไล่
เพราะความชั่ว ความดี รู้ที่ใจ
งดเว้นได้ ทันใด ได้ฝึกทำ

การทำนา อย่างนี้ มีผลมาก ละความอยาก จากใจ ไม่ใฝ่ต่ำ
เพียรฝึกฝน กายใจ เป็นประจำ ความเย็นฉ่ำ ภายใน ไกลเหยื่อกาม
ดับทุกข์ได้ ทันใจ ไม่เกาะเกี่ยว ไม่ต้องเหี่ยว ดิ้นรน ขนหาบหาม
หมั่นเพียรเพ่ง พินิจ ฝ่ายรูปนาม ได้รู้ความ เที่จจริง ทุกสิ่งอัน

ประพฤติตาม หน้าที่ มีระเบียบ
หมั่นลับมีด ให้คมเฉียบ คอยห้ำหั่น
ตัดถางหญ้า ป่ารก ถกถอนมัน
ขุดโค่นพื้น ถากถาง ให้ว่างไป

ได้ตั้งหน้า พยายาม ตามคำสอน ของพระพุทธ ชินวร ผู้เป็นใหญ่
ไม่มีความ ท้อถอย คอยพึ่งใคร เรามี กำลังใจ พึ่งตัวเอง
การก้าวหน้า ของเรา เผ้าคิดค้น เพื่อรู้กล มายา มาข่มเหง
ได้ต่อสู้ กับมัน ไปตามเพลง ไม่ให้เสีย นักเลง ที่เกิดมา
เพราะเราเป็น ชาวนา คนสามัญ ต้องผ่าพื้น ละกิเลส เหล่าตัณหา
ค่อยมีความ เย็นใจ ทุกเวลา ในภูผา ถ้ำทอง กองรูปนาม
อันเป็นถิ่น ดินแดน ของธรรมชาติ มีดาดาษ ทั่วไป ในโลกสาม
แต่บางแห่ง ท่านก็แต่ง เป็นอาราม ดูงดงาม เป็นที่อยู่ หมู่มุนี
มีพระอยู่ ไม่น้อย นับร้อยพัน ในกองขันธ์ กายใจ สองสิ่งนี้
เป็นวิหาร พระธรรม ประจำมี ส่องอินทรีย์ ภายใน ใสโสภณ
มีพระพุทธ งดงาม อร่ามเรือง ท่านปลดเปลื้อง เบญจขันธ์ บรรลุผล
ล้วนแต่ท่าน เหล่าพระ อริยชน เพราะหลุดพ้น จากโลก โอฆโลกา
เป็นบุญเขต ของโลก ทุกสมัย มีพระคุณ ยิ่งใหญ่ เลิศล้ำค่า
ไม่มีสิ่ง ใดเปรียบ เทียบได้นา พระพุทธา นุคุณ อันรุ่งเรือง

ท่านเสร็จกิจ ทำนา ในชาติภพ
เป็นที่จบ สุดสิ้น ไม่มีเรือง
ภายในโลก อุดร อมรเมือง
งามประเทือง พื้นเขต กิเลสมาร
อันเป็นแดน แสนสงบ อย่างครบถ้วน
อุดมล้วน แต่ธรรม เสมอสมาน
ซึ่งสมมุติ เรียกว่า พระนิพพาน
เป็นสถาน จุดปลาย ไม่ตายเลย

ให้พวกเรา ชาวนา จงพากัน เดินตามท่าน ร่ำไป อย่าได้เฉย
อันเป็นธรรม นิยม น่าชมเชย มีเปิดเผย ให้รู้ อยู่ทั่วไป
มองเห็นโลก โอฆกาม ความคิดปรุง ก่อเรื่องยุ่ง ทั้งนั้น ให้หวั่นไหว
พวกเราเหล่า ชาวนา อย่านอนใจ จงหว่านไถ ให้เต็มที่ อย่ารีรอ

โลกกำลัง หลั่งไหล เป็นไฟลุก
มีความทุกข์ เสื่อมสลาย ไม่เหลือหลอ
เพราะมีความ อยากได้ ไม่รู้พอ
มันสืบต่อ หมุนไป ไม่จบลง

ฝ่ายพวกเรา ชาวนา ได้หยุดพัก เดินตามหลัก ละกาม ตามพระสงฆ์
มองเห็นโลก นอกใน ใจคิดปลง เพื่อหลุดพ้น จากกรง กองอัคคี
เราชาวนา ร่ำรวย อริยทรัพย์ ไม่ปองรับ สิ่งของ ครองนั่นนี่
ทั้งลาภยศ สรรเสริญสุข ไม่คลุกคลี ทรัพย์โลกีย์ ไม่ต้องการ ผ่านพ้นไป

จิตซาบซึ้ง ถึงธรรม ความสดชื่น
เป็นผู้ตื่น เปิดดวงตา น่าเลื่อมใส
เราชาวนา ใช้เวลา ให้หมดไป
ดูภายใน รูปนาม รู้ความจริง

พอลืมตา ดูโลก ได้ลางลาง เห็นแนวทาง ถูกตรง ไม่หลงวิ่ง
ตามโลกไป ท่าเดียว เที่ยวเป็นลิง ได้หยุดนิ่ง นั่งนอน สังวรใจ
อนิจจา สังขาร ทั้งหลายเอ๋ย ไม่เที่ยงแท้ เสียเลย ภวขัย
รูปนามล้วน แตกดับ ล่วงลับไป ไม่คงทน อยู่ได้ ทุกสิ่งอัน
ทั้งไร่นา เลิกร้าง ว่างเปล่าหมด ไปตามกฎ ของจริง ทุกสิ่งสรรพ์
สภาวะ ธรรมยิ่ง สิ่งสำคัญ อุดมสัน- ติศานต์ นิพพานเอย. △

ไขความโลกกับธรรม

โลกกับธรรม นำมา น่าพินิจ
ตัวนางสาว แฟนนี่ฮิล ที่ร่ำวง
ต้องผลัดเปลี่ยน เวียนว่าย ไม่สุดสิ้น
ความอยากใคร่ ในกาม ความทะยาน
หลงหลับใหล ไม่รู้ตื่น ทุกคืนวัน
จึงพบเข้า กับความ ไม่แน่นอน
เอารูปพระ เป็นที่พึ่ง รำพึงคิด
อกุศล เข้าประจำ ชักนำไป
จงแก้ไข ปลดเปลื้อง เครื่องผูกมัด
สละกาม ห้ามใจ ไม่พัวพัน
จะยึดถือ ดื้อดึง ไปถึงไหน
ต้องหมุนไป ตามเกลียว อวิชชา

ให้แจ้งจิต ด้วยบัญญา อย่าได้หลง
อยู่ในกรง สังโยชน์ สิบประการ
หลงดื่มกิน แต่เหยื่อ เที่ยวพุ่งซ่าน
อยู่ในภพ สงสาร ผั่งสาคร
เดินตามมัน ร่ำไป ไม่หยุดหย่อน
มันมีอยู่ ทุกตอน น่าอ่อนใจ
เพราะเห็นผิด เที่ยวละเมอ เพ้อไถล
ให้ห่างไกล ของจริง สิ่งสำคัญ
ใช้บัญญา หมั่นตัด อย่าหลงขันธ์
ทุกข์ทั้งนั้น อย่าพะวง หลงมายา
มัวหลงใหล เต้นรำ กามตัณหา
จงลืมตา ขึ้นดู ให้รู้ความ

มีความพอ เสียบ้าง อย่าหลงเหยื่อ
มีสติ ทุกเมื่อ คอยหักห้าม
จงกำหนด ให้เห็นกฎ ของรูปนาม
ซึ่งมีความ ผันแปร ไม่แน่นอน

อย่าเพลิดเพลิน เดินตาม หลงความฝัน จงได้หมั่น สอนใจ คิดถ่ายถอน
เพราะทุกสิ่ง ในโลก ไม่ถาวร จะมัวรำ ละคร อยู่ทำไม
มีแต่พอ อาศัย ไม่ต้องมาก ความเหนื่อยยาก จะบรรเทา ไม่เผาไหม้
จงปฏิบัติ ให้เห็นชัด สิ่งภายใน มีกำไร มากล้น พ้นประมาณ
รู้จักใช้ ชีวิต ทำประโยชน์ ไม่ให้โทษ เกิดได้ คอยประหาร
ด้วยกำลัง บัญญา ปรีชาญาณ ทำลายม่าน ที่ปกปิด ในจิตใจ
อันเป็นฝ่าย อกุศล ในดวงจิต ให้เห็นผิด มีตัว มัวหลงใหล
จงกำจัด อกุศล ให้พ้นไป จะพบสิ่ง ผ่องใส ไร้ราคี

เมื่อจิตใจ บริสุทธิ์ พ้นจากบาป
คือจิตเดิม บริสุทธิ์ ดุจมณี
ถ้าผู้ใด จะใคร่ รู้จักจิต
จงปลดเปลื้อง ความคิด ทั้งดีชั่ว
ให้ออกไป จากใจ อย่าได้กลัว
ความรู้ทั่ว ตั้งมั่น อยู่ภายใน
กำหนดจิต ให้นิ่ง อย่างแน่วแน่
จิตนิ่งอยู่ กับที่ ไม่มีอะไร
แต่ภายใน ผ้าดำ ประจำอยู่
ความมืดมิด ปกปิด อยู่หลายชั้น
พอผ้านั้น จางหาย ไปจากจิต
ความสว่าง มีทั่ว ในภายใน
ในตอนนี้ ไม่มี สิ่งกีดกั้น
ของกายใจ ล้วนล้วน ทุกส่วนเป็น
มีแต่ความ สว่าง กระจ่างแจ้ง
ไม่มีตัว ที่จะกลัว เกลียดสิ่งใด
จะเกิดใหม่ หรือไม่เกิด ไม่ต้องตรึก
มีแต่สิ่ง ที่สะอาด ปราศมลทิน
นี่เป็นการ พบพระ ปะที่พึ่ง
อันเป็นแดน บริสุทธิ์ ในสันดาน
ได้ไขความ ของ พ. เพชรบูรณ์
เพื่อผู้อ่าน ทั่วไป ได้คำนวณ
เพื่อบางท่าน ที่ไม่ทราบ ในด้านธรรม
ว่าเป็นเรื่อง หยาบคาย ไม่เข้ายา
อันที่จริง เป็นเรื่อง ที่น่ารู้
ที่เราท่าน ติดอยู่ ในเรือนจำ
ก็จะทราบ ความจริง ของสิ่งนี้
มีรัศมี ผุดผ่อง ไม่หมองมัว
ไม่ให้แส่ ตามอารมณ์ ผสมได้
จะเข้าไป เกี่ยวข้อง ทุกสิ่งอัน
เป็นศัตรู มารร้าย ฝ่ายโมหันธ์
ความตั้งมั่น มีประจำ ไว้ร่ำไป
เหมือนได้แสง อาทิตย์ ที่ฉายให้
ความสดใส จะอาบรด ตามกฎเกณฑ์
ต่อจากนั้น จะรู้ความ ตามที่เห็น
อนัตตา มีเด่น ใช่เราใคร
ไม่เหี่ยวแห้ง สดชื่น และแจ่มใส
หมดที่ไป ที่มา ทั่วฟ้าดิน
ความรู้สึก ล้วนดับ ระงับสิ้น
ไม่ดิ้นกิน สิ่งใด ไม่ต้องการ
ได้เข้าถึง พระภายใน ดังไขสาร
ของเราท่าน ทั่วไป จงใคร่ครวญ
ไม่ให้สูญ สิ้นไป ได้สอบสวน
ในขบวน โลกกับธรรม ประจำมา
จะหลงกล่าว ถ้อยคำ ครหา
ต่างจะพา กันเห็น ไม่เป็นธรรม
ถ้าคิดดู ด้วยปัญญา ก็น่าขำ
หลงเต้นรำ อยู่ทั้งหมด จงโปรดมอง

ขอยุติ เรื่องไว้ แต่เพียงนี้ ในคดี ทางธรรม นำสนอง
ให้ผู้อ่าน ทั่วไป หมั่นไตร่ตรอง เห็นตามคลอง สัจจธรรม ประจำเอย. △

เกิดเอง-ดับเอง

ดูทุกข์เล่น เย็นใจ ไม่เพลิดเพลิน หมั่นเจริญ ปัญญา อย่าได้หลง
เพราะขันธ์ห้า เป็นทุกข์ ไม่ยืนยง เห็นตามตรง เป็นอนัตต์ แจ้งชัดใจ

ขันธ์เกิดดับ ปัจจุบัน หมั่นพินิจ
อย่าให้จิต หลงรัก หรือผลักไส
ขันธ์เกิดเอง ดับเอง ใช่เราใคร
จริงหรือไม่ ตรวจดู คงรู้ดี

ความสืบต่อ ในเกลียวหมุน ทั้งบุญบาป เป็นสภาพ ความทุกข์ ไม่สุขี
ทุกสิ่งล้วน ดับไป ทั้งชั่วดี จริงอย่างนี้ หรือไม่ จงไตร่ตรอง

ความหลั่งไหล ในกระแส ความเกิด-ดับ
จงระงับ รู้ทัน สัญญาสอง
สัญญาทั้ง เก่าใหม่ อย่าหมายปอง
ไม่เกี่ยวข้อง ดับสัญญา อุปาทาน

เมื่อทุกสิ่ง ดับไป ใจสว่าง เป็นแนวทาง เงียบระงับ ดับสังขาร
มีแต่ สภาพธรรม เป็นประธาน เพราะมีญาณ รู้รอบ ประกอบกัน
เมื่อสรุป รวมความ ตามที่กล่าว ไม่ยืดยาว ย่นย่อ พอรู้ขันธ์
สิ่งเกิดเอง ดับเอง เป็นปัจจุบัน ปล่อยวางขันธ์ เฉพาะหน้า ไม่อาลัย

เมื่อผู้ดู ผู้รู้ ดับไปแล้ว
ได้พบแก้ว ปรากฏ สิ่งสดใส
คือสภาพ ความว่าง ไม่มีอะไร
ว่างเปล่าไป จากทุกข์ สุขทั้งมวล

เพียรระงับ ดับสังขาร เถิดท่านเอ๋ย คงได้เชย ชมสิ่ง ยิ่งหอมหวน
คือสภาพ ธรรมแท้ ไม่แปรปรวน มีอยู่อย่าง ครบถ้วน ภายในเอย. △

จงตรวจตรารูปนามอย่าห่างเหิน

ทุกสิ่งนั้น ไม่มี เป็นดีชั่ว
มันเป็นเอง ทั้งนั้น หมั่นคิดปลง
เมื่อได้เห็น สภาพธรรม ในด้านนี้
ดูของจริง ไว้อย่างเดียว ไม่เกี่ยวอะไร
เพราะการหยุด เย็นสนิท จิตไม่วิ่ง
สภาพจิต ผ่องใส ไม่กังวล
ก็หมดเรื่อง ความยุ่ง ไม่ปรุงต่อ
ไม่ทะยาน อยากได้ ในกามา
ไม่เที่ยวว่ิง วุ่นวาย ได้หยุดพัก
ไม่ยึดถือ สิ่งทั้งปวง ตัดห่วงใย
เพราะการอบ– รมจิต นิพิจดู
เหมือนนกน้อย ลอยคว้าง กลางนภา
สภาพจิต อิสระ ละทุกข์โทษ
เพราะด้านโลก มีความยุ่ง มุ่งจะเอา
ซึ่งเป็นสิ่ง ตรงข้าม ความหลุดพ้น
มีเป็นธรรม นิยม น่าชมเชย

สัตว์โง่เขลา งมงาย มองไม่เห็น
อยากมีเป็น ตัวเรา เข้ายึดขันธ์
ทุกข์มีอยู่ ให้ดู ทุกสิ่งอัน
รู้ไม่ทัน หลงเขา เราหลงเอง

ไม่รู้เขา เป็นอะไร ใจรู้ผิด
เพราะเหตุจิต มืดมน อลเวง
ที่ไม่รู้– จักธรรม เพราะความโง่
มัวหลงรัก ของเปล่า เฝ้างมงาย
รู้ให้ทั่ว นอกใน อย่าได้หลง
เห็นตามตรง เท็จจริง ทุกสิ่งไป
ไม่ยินดี ยึดขันธ์ ไม่หวั่นไหว
สบายใจ พักผ่อน ไม่ร้อนรน
เห็นทุกสิ่ง ชัดใจ ในเหตุผล
หายมืดมน เห็นแจ้ง ด้วยปัญญา
มีความพอ ป้องกัน ดับตัณหา
หมั่นค้นคว้า กวาดล้าง ปล่อยวางไป
เห็นไตรลักษณ์ แจ้งชัด ตัดสงสัย
สงบรู้ จิตใจ ใช้ปัญญา
มีความรู้ เท่าทัน ดับตัณหา
มีวิชชา รู้ทั่ว ไม่มัวเมา
ดับโลภ โกรธ หลงใหล ใจว่างเปล่า
จึงถูกเผา ทั้งเป็น ไม่เห็นเลย
เหนื่อเหตุผล ธรรมยิ่ง สิ่งเปิดเผย
มีผู้เคย เห็นชัด น่าอัศจรรย์

เราหลงเอง

หลงไปคิด ว่าดีชั่ว มัวไปเพ่ง
ไม่รู้เพลง เหตุผล ต้นกลางปลาย
ธรรมไม่โผล่ ก็เพราะเรา เมาไม่หาย
จึงเกิดตาย เวียนว่าย ในโลกีย์

จงรู้หลัก รักษา อบรมจิต ทำลายสิ่ง ปกปิด คิดขัดสี
จิตผ่องใส สะอาด ปราศราคี สติมี คุ้มครอง คอยป้องกัน
จิตปรกติ มีอยู่ เป็นภาคพื้น สติตื่น รู้จิต ไม่คิดฝัน
ขันธ์เปลี่ยนแปลง เกิดดับ บัจจุบัน ล้วนแต่มัน เป็นเอง ใช่เราใคร

จงพินิจ ตริตรอง มองให้เห็น จะจริงเช่น ดังกล่าวมา หรือหาไม่
เพราะเป็นสิ่ง ต้องเพ่งดู รู้ภายใน เห็นจิตใจ แจ้งชัด บัจจัตตัง
ความรู้ชัด แจ้งจริง ยิ่งชุ่มชื่น สติตื่น รู้จิต ไม่คิดหวัง
ทั้งมีความ รอบคอบ ไม่ชอบชัง จิตจึงตั้ง เป็นกลาง อย่างซื่อตรง

ความว่างโปร่ง เรียบร้อย และสงบ เหมือนทำนบ กั้นน้ำ ตามประสงค์
น้ำไม่ล้น ท่วมทับ กลับไหลลง จิตมั่นคง เด็ดเดี่ยว ไม่เกี่ยวอะไร
ความปรกติ มีอยู่ เป็นภาคพื้น ใช่สิ่งอื่น คือจิต ไม่คิดไหว
พอมีสิ่ง ผ่านรู้ แล้วดับไป **เพราะจิตใจ วางเฉย คุ้นเคยเอง**

ความเป็นเอง ของขันธ์ ในด้านนี้ ดูให้ดี จะเห็นได้ ไม่ต้องเพ่ง
มันสลับ กันอยู่ ดูครื้นเครง เป็นบทเพลง ที่เพราะพริ้ง ทุกสิ่งอัน
มันคอยบอก อยู่ภายใน ให้ได้ยิน ให้รู้สึน ทุกอย่าง ช่างน่าขัน
ทั้งดีชั่ว วอนว่า สารพัน มีทุกชั้น มันบอก ทั้งนอกใน

จงนิ่งฟัง ให้ถนัด อย่าจัดแจง
ไม่ปรุงแต่ง รู้ทัน ไม่หวั่นไหว
จงหยุดอยู่ อย่างเดียว อย่าเที่ยวไป
รู้กายใจ ด้วยปัญญา ปรีชาญาณ

การเจ็บไข้ ใช้เวลา ทำประโยชน์ เห็นทุกข์โทษ ตามตรง ปลงสังขาร
มันเป็นของ ธรรมดา ทุกอาการ มีมาผ่าน เราท่าน ทุกขั้นไป
เพราะว่ากาย เต็มไป ด้วยความทุกข์ ไม่มีสุข ทุกข์แท้ แก่เจ็บไข้
ถึงแม้อยู่ ดีดี ก็มีภัย ต้องกินไว้ ข้าวน้ำ ประจำวัน

ทั้งยืนเดิน นั่งนอน ผ่อนแก้โรค
ตกอยู่ใน กองทุกข์ ลุกเป็นควัน
เพราะรูปนาม มีอยู่ ให้ศึกษา
รูปนามนี้ เป็นทุกข์ มากเหลือเกิน

เมื่อเจ็บไข้ ต้องใช้ยา รักษาโรค
ล้วนแต่มัน เป็นเอง ทุกเพลงไป
มันเป็นของ ธรรมดา น่าสังเวช
รูปและนาม เสื่อมสลาย ไม่คงคืน

ล้วนแต่เป็น อนิจจา ไม่น่ารัก
มันเปลี่ยนแปลง เกิดดับ ลับไปพลัน
ความรู้สึก เกี่ยวข้อง ต้องเห็นโทษ
เครื่องผูกพัน ภายใน เป็นไกกล

มันไม่รู้ ความจริง สิ่งเกิดดับ
มีอายตนะ นอกใน ไว้ใช้การ
ไว้สำหรับ เข้าออก บอกให้รู้
อายตนะ มีไว้ ได้ทบทวน

ไม่จัดแจง แต่งตั้ง ทั้งไม่สู้
รู้ลักษณ ว่ารู้ อยู่ตามคลอง
เมื่อรู้แล้ว เลิกอยากรู้ ดูความว่าง
ในวงกลม หมุนเวียน ล้วนเปลี่ยนแปร

อย่าหลงติด ผิดถูก ทุกข์ท่วมทับ
จิตผ่องใส สะอาด ปราศตัวตน
ดูความจริง สิ่งทั้งปวง ในดวงจต
เห็นความจริง อ่านออก ทั้งนอกใน

ล้วนเป็นโอฆ ตัณหา มาสร้างสรรค์
จงรีบหมั่น ศึกษา อย่ามัวเพลิน
จงตรวจตรา ให้รู้ อย่าห่างเหิน
จงเจริญ ฝ่ายธรรม ประจำใจ

ความทุกข์โศก รุกเร้า ทั้งเก่าใหม่
การแก้ไข พอประทัง ไม่ยั่งยืน
รู้จักเหตุ ผ่อนระงับ ไม่กลับฟื้น
สังอันอัน ก็เป็น เช่นเดียวกัน

มีทุกข์ยาก มากนัก ล้วนแปรผัน
เรืองของขันธ์ มายา พาเวียนวน
เป็นสังโยชน์ จงสังเกต รู้เหตุผล
คือเงื่อนต้น อวิชชา ชั่วสาธารณ์

มีกำกับ เป็นมา ผัสสาหาร
เหมือนเรือนบ้าน มีประตู ดูสมควร
มีประตู หน้าต่าง วางเป็นส่วน
เพื่อสอบสวน เหตุผล ได้ยลมอง

สงบอยู่ อย่างเดียว ไม่เกี่ยวข้อง
ไม่หมายปอง ติดรู้ ที่ดูแล
สิ่งต่างต่าง ดับไป ในกระแส
เป็นทุกข์แท้ ภายในเกลียว เชียววังวน

ล้วนเกิดดับ ทุกสิ่ง ยิ่งสับสน
เพราะหลุดพ้น จากชั่วดี ไม่มีอะไร
ใช้ความคิด แต่พอควร อย่าด่วนได้
รู้กายใจ ธรรมชาติ ใช่อัตตา

จงทบทวน คิดค้น กลกิเลส จงสังเกต รู้เท่า เหล่าตัณหา
มีมาจาก โง่คือ อวิชชา เป็นต้นเหตุ มายา พางวยงง
ให้เกิดแก่ เจ็บตาย คล้ายผีสิง เที่ยววุ่นวิ่ง อยู่ผู้นี้ มีความหลง
ผู้ของโลก วุ่นวาย ไม่จบลง มันเป็นกรง ขังสัตว์ มัดประจาน

เพราะความโง่ งมงาย ไม่รู้สึก จึงเหิมฮึก อยากได้ ใจพุ่งซ่าน
เป็นนักโทษ ติดกรง หลงมานาน เที่ยวก่อการ วุ่นวาย ทุกรายไป
บ้างก็รู้–สึกเข็ด ความเผ็ดร้อน เห็นทุกตอน ที่ผ่านมา เครื่องอาศัย
ได้หมั่นผึก หัดตัว เพราะกลัวภัย ให้จิตใจ สงบเย็น เป็นประจำ

เพียงแต่เป็น นักโทษ ชั้นพิเศษ ประกอบเหตุ ผึกใจ ไม่ใผ่ต่ำ
ธรรมคุ้มครอง ตัวเอง เกรงบาปกรรม หมั่นกระทำ คุณความดี ทุกวี่วัน
จนหลุดไป เป็นไท ไม่เกี่ยวข้อง เครื่องจำจอง ไม่มี ดีไหมท่าน
เพราะนักโทษ เกิดตาย มากมายครัน แตกต่างกัน เพราะกรรม ตนทำมา

ที่โทษหนัก ลักขโมย ฉกโบยตี เพราะเหตุที่ ไม่รักษา ในศีลห้า
ที่โทษเบา เข้าอยู่ ตามวัดวา แสวงหา ความจริง สิ่งไม่ตาย
ผู้เป็นไท จิตใจ ไม่เป็นทาส ท่านนักปราชญ์ รู้จริง สิ่งทั้งหลาย
ท่านแสดง พระธรรม นำหญิงชาย ให้เบื่อหน่าย เห็นจริง สิ่งทั้งปวง

เพราะพระธรรม เป็นสิ่ง มีปรากฏ ความหมดจด มีจริง สิ่งใหญ่หลวง
เหมือนกับแวว ในเพชร เป็นรุ้งดวง ส่องแสงช่วง อยู่ประจำ เป็นธรรมดา
เพชรคือจิต มีค่า มากกว่านั้น แสงของมัน ส่องสว่าง กระจ่างจ้า
เห็นทั่วหมด ทุกอย่าง ทั้งโลกา มีวิชชา รู้แจ้ง ทั้งนอกใน
เพื่อออกไป จากโลก ที่คุมขัง ไปสู่ผู้ พุทธเขต อันกว้างใหญ่
มีแต่ความ สงบเย็น พ้นเวรภัย เพราะพ้นไป จากเขต กิเลสมาร

ความสว่าง อย่างยิ่ง ปรากฏเด่น ให้แลเห็น ทุกสิ่ง ใช่แก่นสาร
จิตวิมุติ หลุดพ้น ยลนิพพาน ประสบศานติ์ ธรรมเลิศ ประเสริฐเอย. △

ประพฤติธรรมวินัยให้ครบครัน

ในพุทธ– อาณาจักร นั้นสงบ
ทั้งหญิงชาย ทั่วไป ได้บำเพ็ญ
พระพุทธองค์ ได้ทรง โปรดหมู่สัตว์
ล้วนเปลี่ยนแปลง เกิดดับ ปั่จจุบัน

เพราะเหตุมี อาวุธ ชุดทั้งสาม
ละกิเลส ตัณหา ไม่มากวน
ไตรสิกขา ฆ่ากิเลส วิเศษนัก
ฆ่าความโลภ โกรธหลง ปลงแหลกลาญ
ให้นักรบ ทั่วไป ใช้บ้องกัน
หมั่นกวาดล้าง จิตใจ ใช้ปัญญา

มีพระธรรม ครองใจ คลายกำหนัด
ประพฤติธรรม วินัย ให้สมดุลย์
จิตสงบ ระงับ อย่างราบรื่น
ประพฤติตน ตรงตาม ธรรมวินัย

ทั้งเคารพ ต่อพระพุทธ พระธรรมสงฆ์
สอดส่องดู ภายใน ให้ชัดเจน
พระบรรยาย ให้ฟ่าย คฤหัสถ์
ความเห็นจริง ชัดใจ ได้ปล่อยวาง
เพราะได้อยู่ ในมัช– ฌิมประเทศ
ประกอบเหตุ รู้จิต หมั่นคิดปลง

มีนักรบ ครบถ้วน ล้วนรู้เห็น
ตามกฎเกณฑ์ ประพฤติธรรม ประจำวัน
แสดงอรรถ ให้เห็น เบญจขันธ์
ทุกสิ่งอัน เสื่อมไป หมั่นใคร่ครวญ
ที่มีนาม ไตรสิกขา มาสอบสวน
หมั่นทบทวน มีปัญญา ฆ่าหมู่มาร
ตัดความรัก ความชัง พวกสังขาร
พระพุทธองค์ ทรงประทาน อาวุธมา
ได้ฆ่าฟัน พวกกิเลส เหล่าตัณหา
ได้บูชา พุทธองค์ ทรงพระคุณ
รู้แจ้งชัด ตัดอาลัย ไม่หมกมุ่น
พ้นเกลียวหมุน หลุดรอด ปลอดจากภัย
ปลุกให้ตื่น ทุกเวลา น่าเลื่อมใส
ดับทุกข์ได้ ทันที มีความเย็น
น้อมจิตปลง ไตรลักษณ์ หลักรู้เห็น
ความมีเบื่น ดับไป ใจเบื่นกลาง
บริษัท พุทธะ แจ้งกระจ่าง
ตามแบบอย่าง ยอดบุรุษ พระพุทธองค์
เป็นขอบเขต ของพระพุทธ พระธรรมสงฆ์
มีสติ ดำรงไว้ ไม่หมุนเวียน

หมั่นเพียรเพ่ง ดูทุกข์ สนุกนัก
เห็นประจักษ์ ทุกข์แท้ ล้วนแปรเปลี่ยน
มันหมุนไป ไม่หยุด ดุจกงเกวียน
เราต้องเพียร ปล่อยวาง ทุกอย่างไป

ธรรมชาติ จิตนี้ มีปรากฏ แสดงบท ความสว่าง อย่างผ่องใส
ความโง่เขลา เป็นผ้า มาบังใจ **เที่ยวหลงใหล เสพอารมณ์ หลงชมเชย**

ความจริงนั้น ทุกสิ่ง ล้วนว่างเปล่า
หลงยึดเงา อยู่ร่ำไป หนาใจเอ๋ย
ใจไม่สอน ใจแล้ว ไม่แคล้วเลย
ต้องก่อเกย ภพชาติ อนาถครัน

เที่ยวเร่ร่อน วุ่นวาย คิดหมายมุ่ง ความอยากปรุง แต่งจิต คิดสร้างสรรค์
มีแต่เรื่อง รักโกรธ เพิ่มโทษทัณฑ์ พวกกุมภัณฑ์ ดุร้าย ใจเป็นพาล
เที่ยวกระทำ กรรมบาป ล้วนหยาบช้า เพราะมีผ้า บังมืด จิตพุ่งซ่าน
มีแต่ความ มืดมน อนธกาล พวกยักษ์มาร วุ่นวาย ร้ายเต็มที่
มีแต่ความ อยากได้ ไม่รู้จบ เพราะชาติภพ เป็นเมือง ของยักษ์
มีกิเลส มากมาย ไม่พอดี อยากได้นั่น ได้นั่น ป่วนปั่นไป

ในเมืองยักษ์ มีคน ขนสิ่งของ หลงเงินทอง ยศศักดิ์ เผ้ารักใคร่
บ้างก็หลง ถือตัว ไม่กลัวใคร มีแต่ไหล ตามกิเลส ทั่วเขตคัน

มิได้คิด ถึงตัว มัวเที่ยวว่ิง ต้องวายวอด ทอดทิ้ง ทุกสิ่งสรรพ์
กายปรวนแปร แก่ชรา คร่ำคร่าครัน ทุกสิ่งอัน แต่ล้วน ไม่ชวนดู
ทั้งอาพาธ ล้อมรุก มีทุกข์มาก ความลำบาก ทุกส่วน รบกวนอยู่
ทั้งความตาย หายลับ ดับชีพตู ละลายสู่ ธาตุต่างต่าง ทุกอย่างไป

หมั่นพินิจ จิตจง ปลงสังเวช น่าทุเรศ กายเรา เขาที่ไหน
มันเกิดแก่ แปรปรวน ล้วนบรรลัย จงสอนใจ ให้สลด รู้กฎธรรม
เพื่อหายจาก มัวเมา ไม่เผ้าเพ้อ ไม่ละเมอ รักใคร่ พิไรร่ำ
เอาเปลือกนอก มาเป็นกาย ฝ่ายใจนำ ประกอบกรรม ดีชั่ว มัวเวียนวน

จงประจักษ์ ในหลัก สติปัฏฐาน รู้อาการ ร่างกาย ใช่ตัวตน
ทั้งเวทนา จิตธรรม หมั่นคิดค้น พินิจยล แจ้งชัด วิปัสสนา

ความไม่เที่ยง แปรปรวน ล้วนเป็นทุกข์ ไม่มีสุข เสื่อมหมด หัยศฐาน์
มันเป็นไป ตามกฎอนัตตา เป็นธรรมดา ไม่มี ตัวตนเลย

มีพระธรรม ความจริง เป็นสรณะ พระพุทธะ ประเสริฐ ทรงเปิดเผย
สัจจธรรม ในนอก ไม่งอกเงย น่าชมเชย พระสงฆ์ ทรงวินัย
ท่านรู้แจ้ง สัจจญาณ ผ่านพ้นโลก ดับทุกข์โศก ภพชาติ ขาดนิสัย
เข้าสู่พระ นิพพาน สำราญใจ พ้นทุกข์ภัย ในโอฆ โลกโลกา

ขอให้เหล่า ปุถุชน คนทั้งหลาย จงมุ่งหมาย เดินตาม สามสิกขา
จะเจริญ ความสวัสดี วัฒนา ในมรรคา อริยมรรค หลักสำคัญ
ให้สังฆ์ มีอยู่ เป็นเกราะเพชร ผลพิเศษ รู้จริง เพื่อทำลายขันธ์
ประพฤติธรรม วินัย ให้ครบครัน เพื่อป้องกัน ศัตรู พวกหมู่มาร
กว่าจะถึง ฝากฝั่ง วิวัฏฏะ เปลื้องราคะ ทอดทิ้ง สิ่งสังขาร
สภาพธรรม ภายใน ใจเบิกบาน แสนสำราญ ในนคร อมรเมือง
ในขั้นสุด จุดปลาย ของชีวิต งามวิจิตร เลิศวิไล ใช่ขาวเหลือง
ไม่ใช่สี ดำแดง แสงประเทือง ความรุ่งเรือง ของพระธรรม ล้ำโลกา
สุดจะหา คำเปรียบ เทียบกำหนด ให้ปรากฏ รู้ความ ตามบัญหา
เพราะเป็นสิ่ง ปราศสมมุติ สุดบัญญา เชิญเมธา หยุดดู ให้รู้เอย. □

หยุดหมุน

ความหยุดหมุน ไม่วุ่นวาย หมายชังรัก เจริญมรรค หลักชัย ชนะยิ่ง
รู้รูปนาม ดับไป ไม่อ้างอิง รู้ความจริง แจ้งชัด สัจจญาณ
ทะเลใหญ่ ครื้นเครง เพลงวัฏฏะ พระพุทธะ ผ่านพ้น กลสังขาร
ไม่เกาะเกี่ยว สิ่งใด ใจเบิกบาน ประสบศานติ์ พ้นภัย ในวังวน
ผู้มีการ ปฏิบัติ ตัดราคี ไม่ยินดี ยินร้าย ใจกุศล
ผู้รู้แจ้ง ชัดใจ ใช่บุคคล แจ้งมรรคผล ยลธรรม ประจำเอย. △

การสอบไล่

การสอบไล่ หมายชั้น เป็นบัญหา
มีความเพียร เรียนกัน ทุกวันคืน
การรู้แจ้ง ความจริง สิ่งภายใน
ต้องมองเห็น ความจริง ทุกสิ่งอัน
เมื่อรู้แล้ว ได้แก่ แก้ความหลง
สมเป็นผู้ ศึกษา หานิพพาน
การสอบไล่ ได้ชั้นนี้ เป็นดีแน่
เพื่อทำลาย โมหะ อวิชชา
ความเป็นอยู่ มักน้อย และสันโดษ
สอบไล่ได้ ทั่วไป ใจคิดปลง
การสอบไล่ ความชั่ว อย่างทั่วถึง
ความรู้แจ้ง ใช่ตัวตน คนหญิงชาย
เราสอบไล่ ไล่ความชั่ว ไม่กลัวตก
เราสอบไล่ หมั่นดู หมู่มายา
การสอบไล่ ได้ธรรม ทุกค่ำคืน
การสอบตก บกพร่อง มองเห็นภัย
การสอบไล่ รู้กายใจ ได้หยุดพัก
เราสอบไล่ ดูไป ไม่เกลียดกลัว
การสอบไล่ ไม่มีตัว มัวต้องการ
ปล่อยวางสิ่ง ทั้งหลาย ไม่ใยดี
จะได้ตก ยกเลิก เพิกออกหมด
ความสอบสวน ล้วนว่าง เป็นกลางเลย
ขอจบข้อ ย่อไว้ ในเรื่องนี้
ประพฤติตน ตรงตาม ธรรมวินัย
มีวิชา ความรู้ ดูดายดื้น
ปลุกให้ตื่น รู้ชอบ ประกอบกัน
รู้ด้วยใจ ใช่จิต เที่ยวคิดฝัน
ตามที่มัน เกิดมา รู้อาการ
เห็นธรรมตรง กายใจ ไร้แก่นสาร
ประกอบการ ฝึกใจ ใช้บัญญา
รู้จักแก้ เงื่อนต้น กลตัณหา
เห็นขันธ์ห้า เสื่อมสลาย ไม่ยืนยง
ละทุกข์โทษ จางคลาย หายจากหลง
ออกจากกรง โลกไป ไม่เกิดตาย
รู้ลึกซึ้ง เห็นจริง สิ่งทั้งหลาย
มีความหมาย สมมุติกัน ฉะนั้นนา
ทั้งได้ยก เลิกชั้น หมดบัญหา
มันมีมา ล่อหลอก ทั้งนอกใน
ปลุกให้ตื่น รู้ทัน ไม่หวั่นไหว
หมั่นแก้ไข รู้เท่า ไม่เมามัว
เห็นประจักษ์ ชัดใจ ไม่ดีชั่ว
ไม่มีตัว สอบไล่ ทุกข์ไม่มี
ไม่ติดขัด ความรู้ ไม่สูสี
หมดหน้าที่ สอบไล่ ไม่งอกเงย
ธรรมปรากฏ ตามจริง สิ่งเปิดเผย
หยุดนิ่งเฉย เห็นจริง ทุกสิ่งไป
ในวิธี ข้อสอบ ท่านมอบให้
จะเข้าใกล้ พระนิพพาน ทุกกาลเอย. □

รู้จริงทิ้งโลก

โอ้จิตเอ๋ย เคยคิด ขึ้นบ้างไหม
จิตไม่รู้ เท่าจิต ติดมานาน
เที่ยวเพลิดเพลิน เดินออก นอกวิถี
จิตไม่รู้ ขื่นบ้าง หรืออย่างไร
ให้จิตต้อง ตกระกำ แสนลำบาก
เที่ยวล่องลอย ในกระแส ทะเลวน
ให้ท่องเที่ยว วนเวียน ในกองทุกข์
เพราะตัณหา คอยล่อ ก่อให้ทำ

จิตดวงใด ไม่รู้ ดูมืดมิด
จึงเกิดความ ร้อนรน จนเป็นควัน
จิตดวงไหน ที่มี ความแจ่มแจ้ง
เหมือนกับเพชร ที่ช่าง เจียระไน
หรือเหมือนกับ ไม้แก้ว ที่เขาขัด
แสงของจิต มีนิมิต เกิดนานา
มีแต่แสง พระธรรม คือความรู้
แสงประหลาด ที่สามารถ รู้เจาะจง

ความแยกย้าย หลายอย่าง ต่างต่างกัน
ความรู้จริง เห็นจริง สิ่งที่มี
เมื่อความบัง เพิกออก ไปหมดแล้ว
คือสัจจะ ความจริง สิ่งสำคัญ
ไม่มีดี ไม่มีชั่ว ทั่วทุกอย่าง
ความรู้เห็น เป็นสัมมา พยายาม
เห็นฟากฝั่ง ว่างโปร่ง โล่งสะอาด
เพื่อหลุดพ้น ทุกข์ภัย ในโลกีย์

ว่าเหตุใด จึงติดกรง หลงสังขาร
หลงอาการ ต่างต่าง ทุกอย่างไป
อยากได้นั่น ได้นั่น หลงกันใหญ่
ว่ากองไฟ ลุกแรง ร้อนเหลือทน
มีทุกข์มาก นักหนา พาเหหน
เกิดเป็นคน เป็นสัตว์ ซัดตามกรรม
ไม่มีสุข วุ่นวาย ให้ครวญคร่ำ
มีประจำ ดีชั่ว เครื่องพัวพัน
ความเห็นผิด เป็นฝ้า หลงคว้าขันธ์
ให้รักกัน โกรธกัน ทุกวันไป
ไม่เหี่ยวแห้ง อาบรด ธรรมสดใส
แสงภายใน งามระยับ กำกับมา
งามจำรัส อวดลาย ให้เห็นจ้า
สิ่งไฝฝ้า ค่อยคลาย ดับหายลง
กระจายอยู่ ทั่วไป หายจากหลง
ตามประสงค์ ของญาณ ท่านเมธี
เรื่องของขันธ์ เกิดดับ อยู่กับที่
พ้นจากนี้ เข้าไป ไม่ไกลกัน
จะพบแก้ว งามยิ่ง เป็นมิ่งขวัญ
ทุกสิ่งอัน เป็นอยู่ ดูงดงาม
ความสว่าง ปรากฏ หมดเสี้ยนหนาม
เพื่อรู้ความ ปล่อยไป ไม่ยินดี
ท่านนักปราชญ์ รู้จริง ทิ้งโลกหนี
พระธรรมมี ภายใน ผ่องใสเอย. △

เร่าร้อนเพราะค่อนคน

โอ้อกเรา เร่าร้อน เพราะค่อนคน โทษของตน มากมาย มองไม่เห็น
ชอบเพ่งดู โทษเขา ทุกเช้าเย็น ไม่ว่างเว้น หยุดได้ เพราะใจเคย
หรือจะพ้น ทุกข์ได้ เพราะเพ่งเขา จึงมัวเมา คิดไป หนาใจเอ๋ย
โทษของตัว มีอยู่ ไม่รู้เลย ทำเฉยเมย ไม่เกรงกลัว ช่างชั่วจริง
ยกตัวดี กว่าเขา เผ้าโอหัง เลยติดตัง อวดตน เป็นคนหยิ่ง
ตนไม่ฝึก สอนตน ซนเป็นลิง ไม่หยุดนิ่ง วุ่นวาย แส่ส่ายไป
เที่ยวหาเรื่อง เปลืองเวลา กระทำกิจ มัวครุ่นคิด เพ่งโทษเขา เอาใจใส่
ว่าเขาดี เขาชั่ว ตัวจัญไร มันสิงใจ อยู่ไม่ขาด ชาติจิตทราม
มันปรุงต่อ ก่อความ ห้ามไม่หยุด มันเปลี่ยนชุด วุ่นวาย ไปพูดพล่าม
เพราะตัณหา ส่งเสริม เหิมเห่อตาม หลงก่อความ มืดมัว ให้ตัวเอง

ความอวดดี มีแก่ใคร ใจเป็นทุกข์
ไฟมันลุก เผาไหม้ เพราะไปเพ่ง
โทษผู้อื่น ร่ำไป ไม่กลัวเกรง
จงรีบเร่ง สอนตน ให้พ้นภัย

จงเพ่งดู โทษตน ค้นดูจิต ความนึกคิด ชั่วดี มีหรือไม่
จะยืนเดิน นั่งนอน สังวรใจ ควบคุมไว้ อย่าให้มี ราคีปน

สละสุข บำจุบัน ในทันที
ทุกข์ไม่มี บำจุบัน นั่นแหละพ้น
ไม่แส่ส่าย หาเรื่อง เครื่องกังวล
หมดเรื่องคน ปล่อยไป ใจเบิกบาน

เพราะได้เห็น ความจริง สิ่งปรากฏ ธรรมอาบรด จิตใจ ให้ซาบซ่าน
มีสติ ในธรรม ตามอาการ ดับสังขาร มารลวง ล่วงทุกข์เอย. □

จงเพียรเพื่อละ

ระวัง แต่กิเลส
เที่ยวจุ่น จนคุ้นเคย
ทำดี มีค่ายิ่ง
เห็นกาย จิตไม่มี
จงเพียร เพื่อละเถิด
ทางนี้ มีแยบคาย
เป็นทาง ทิ้งบริสุทธิ์
เป็นทาง มัชฌิมา
ถ้าใคร เดินทางนี้
จิตใจ จักสว่าง
ทุกข์นั้น ฉันจะกล่าว
ความทุกข์ เกิดแก่ตาย
ทุกข์เพราะ ความเจ็บไข้
ทุกข์เก่า เรากระทำ
ทุกข์ใหญ่ อีกอย่างหนึ่ง
ทุกข์ขันธ์ ที่มันเปลี่ยน
ทุกข์ขันธ์ ปัญจุปาทาน์
เพราะยึด ขันธ์ห้าอยู่
ความทุกข์ อย่างใหญ่หลวง
หลงขันธ์ ว่าตัวตน
เป็นทุกข์ อริยสัจจ์
ข้อสอง สมุทัย
คือนันทิราคะ
อารมณ์ ทั้งชั่วดี
มันก่อเหตุ ไม่อยู่เฉย
เพราะละเลย ไม่ทำดี
เห็นของจริง ทั้งโลกหนี
เห็นอย่างนี้ ไม่มีหมาย
จะพ้นเกิด และพ้นตาย
ทุกนางนาย จงศึกษา
ตามพระพุทธ โอวาทา
เป็นมรรคา ทางสายกลาง
ทุกเดือนปี มีความว่าง
เพราะปล่อยวาง สิ่งทั้งหลาย
ตามเรื่องราว จะบรรยาย
ทุกข์มากมาย เป็นประจำ
ต้องโหยไห้ ไม่เป็นสำ
ล้วนเป็นกรรม นำวนเวียน
ตรองให้ซึ้ง ได้บทเรียน
ต้องพากเพียร กำหนดดู
ที่มา บอกให้รู้
ทุกข์จงกรู มาเผาลน
คนทั้งปวง ไม่รู้กล
จึงทุกข์ทน อยู่ร่ำไป
จงทราบชัด ตามเงื่อนไข
ที่มาไว้ ในคัมภีร์
เพลินไปนะ ไม่เข้าที
ล่อให้มี ความทะยาน

อยากได้ ไม่สุดสิ้น
ตัณหา คอยรังควาน
มีมรรค หลักรู้เห็น
เห็นแจ้ง ได้ทำลาย
นิโรธ ดับตัวอยาก
เห็นผล พ้นราคี
นิพพาน นั้นดับหมด
ดับไป ใช่สังขาร
ไม่มี สิ่งจะเปรียบ
นิพพาน ไม่เกิดตาย
เหตุนั้น เราทั้งหลาย
เห็นแจ้ง ในมรรคผล
มีมลทิน ดองสันดาน
ต้องประหาร ให้วอดวาย
ความมีเบื้น ทุกข์ทั้งหลาย
ละสักกาย ไม่ใยดี
ความทุกข์ยาก หายทันที
ดับธุลี หนีหมู่มาร
ไม่ปรากฏ ความร้อนผ่าน
เหนือเหตุการณ์ สิ่งทั้งหลาย
เอามาเทียบ ไม่สมหมาย
ไม่เวียนว่าย ในวังวน
จงขวนขวาย ให้หลุดพ้น
เพื่อหลุดพ้น กลมารเอย. ■

เรียนรู้กองทุกข์

เราท่าน ทั้งหลายนี้
รูปนาม ล้วนแปรผัน
ไม่รู้ ทุกข์ปกปิด
ทุกข์นั้น มาแต่ไหน
ทุกข์นั้น ฉันจะบอก
ทุกข์ขันธ์ มันน่าดู
ทุกข์นั้น มันเป็นเอง
รู้แจ้ง ด้วยปัญญา
ไม่รู้ จึงยึดถือ
รูปนาม มันแปรวน
อิริยาบถ มันปกปิด
ดูไป ให้รู้ทั่ว
เรียนรู้ กองทุกข์ขันธ์
ทุกข์ทั้งนั้น เปลี่ยนแปลงไป
ความมืดมิด ปิดบังไว้
เพราะเหตุไร จึงมีอยู่
ไม่ย้อนยอก บอกให้รู้
ได้เป็นผู้ รู้ปัญหา
ล้วนเป็นเพลง ขันธ์มายา
ไม่ยึดว่า เป็นตัวตน
เพราะมืดตือ ไม่เห็นหน
ไม่รู้กล หลงพันพัว
อยู่เนืองนิจ จิตมืดมัว
เรืองดีชั่ว ตัวที่ไหน

รูปนาม ล้วนผันแปร
มัวหลง รักอยากได้
จึงมี ความทุกข์ยาก
มีแต่ ความเดือดร้อน
เพราะเรา เผ้าแต่เผลอ
หลงอยู่ ด้วยมงาย
ต้องหมั่น มีสติ
มีไว้ ให้สมบูรณ์
ระลึก รู้กายใจ
ไม่เที่ยง เป็นทุกขา
เห็นจริง แจ้งอย่างนี้
จิตใจ ไม่มืดมน
จงเพียร สละกาม
ปล่อยวาง เหล่าสังขาร
เพราะมี ความเบื่อหน่าย
รู้เห็น อนัตตา
ไม่เที่ยงแท้ เกิดดับไป
เพราะเหตุไม่ รู้คำสอน
เพราะอยากได้ ให้อาวรณ์
จะนั่งนอน ไม่สบาย
จึงได้เจอ ทุกข์มากมาย
ทุกข์ทั้งหลาย จึงมากมูล
ความดำริ ตริเพิ่มพูน
อบรมจิต คิดศึกษา
ให้มีไว้ ทุกเวลา
อนัตตา ใช่ตัวตน
ถูกวิธี มีกุศล
จะหลุดพ้น กิเลสมาร
เห็นรูปนาม ไร้แก่นสาร
ไม่ทะยาน ตามตัณหา
ไม่แส่ส่าย ตามมายา
ใช่ตัวตน พ้นทุกข์เอย. ★

ใครรู้หายฉงน

รู้ทุกข์ ไม่เพลิดเพลิน
เห็นทุกข์ ถูกวิถี
ไปไหน ก็ไม่พ้น
เกิดดับ ล่วงลับไป
ความจริง เกิดดับนี้
เราอย่า เข้าไปจอง
รู้เห็น จริงอย่างนี้
ใครรู้ หายฉงน
ไม่หลงเดิน ตามหมู่ผี
ไม่ยินดี ในสิ่งใด
ต้องสู้ทน ดูภายใน
ปล่อยวางได้ ไม่เศร้าหมอง
เขาต้องมี ไปตามคลอง
เพราะเป็นของ ใช่ตัวตน
จิตจะมี ความหลุดพ้น
ไม่หลงกล กิเลสมาร

รู้ดี ชั่วทั่วถึง
ไม่รู้ มักเสียการ
ไม่มี ความรู้เท่า
เกิดดับ เปลี่ยนแปรไป
ความจริง สิ่งเกิดดับ
เพ่งดู หมู่มายา
ทุกข์เพราะ เกิดและดับ
รูปนาม ขันธ์ห้านี้
เพียรเพ่ง พินิจดู
ของจริง สิ่งสำคัญ
สิ่งนี้ อยู่ลึกลับ
หอมหวน ล้วนกระจาย
อยู่เหนือ เกิดและดับ
ทุกคน จงสนใจ

ไม่หลงพึ่ง สิ่งสังขาร
กิเลสมาร พาเที่ยวไป
จึงมัวเมา ในกองไฟ
รอบรู้ใจ ไม่ไขว่คว้า
มีสำหรับ ให้ศึกษา
สังขารา ทุกข์เต็มที่
มีกำกับ ทั้งชั่วดี
ทุกสิ่งมี ความแปรผัน
ให้รอบรู้ ทุกสิ่งอัน
อันเป็นชั้น ไม่กลับกลาย
ไม่มีดับ ไม่เกิดตาย
ส่องแสงฉาย แจ้งภายใน
มีสำหรับ อยู่ทั่วไป
ดูภายใน ให้พบเอย. □

หมั่นคิดค้นหาแยบคาย

เรามี มโนนึก
อนัตตา ใช่ตัวตน
ให้เห็น ตามเป็นจริง
เห็นกาย ใช่ของใคร
เห็นกาย สักว่ากาย
อาศัย ไปตามที
รอบรู้ ดูจิตใจ
สุขทุกข์ มีมายา

ตามทีฝึก รู้เหตุผล
ต้องตรวจค้น ดูกายใจ
จิตหยุดนิ่ง รู้ภายใน
กายเราไซร้ ก็ไม่มี
ไม่มุ่งหมาย จะเอาดี
ไม่หลงผี มีตัณหา
เปลี่ยนแปรไป ทุกสิ่งนา
ปล่อยวางไป ไม่กังวล

สัญญา มาผ่านรู้
สัญญา ใช่ตัวตน
สังขาร คิดปรุงแต่ง
เป็นของ ใช่แก่นสาร
วิญญาณ ความรู้แจ้ง
ล้วนใช่ เราเขาใคร
เพราะว่า ขันธ์ทั้งมวล
เป็นฝ่าย สังขารา
เหตุดับ ผลก็ดับ
อย่าได้ ไปกังวล
เห็นธรรม ในด้านนี้
รู้ธรรม ตามบรรยาย
เห็นจริง ประจักษ์แล้ว
ใสสด หมดราคี
สภาวะ ธรรมส่องแสง
หลุดพ้น กลมายา
จิตหยุด สงบนิ่ง
บรรลุ ถึงธรรมพุทธ

พิเคราะห์ดู รู้เหตุผล
หมั่นคิดค้น ให้แตกฉาน
มัวจัดแจง คิดพุ้งซ่าน
ไม่ทนทาน ล้วนดับไป
ที่แสดง อยู่ภายใน
ของมีไว้ เป็นธรรมดา
เป็นธรรมล้วน ทุกสิ่งนา
ล้วนมายา อกุศล
มีกำกับ ใช่ตัวตน
หมั่นคิดค้น หาแยบคาย
แจ่มแจ้งดี ทั่วใจกาย
จิตเบื่อหน่าย ในโลกีย์
เหมือนได้แก้ว ดวงมณี
ปราศธุลี อวิชชา
เห็นแจ่มแจ้ง อนัตตา
มีวิชชา และวิมุติ
รู้แจ้งจริง บริสุทธิ์
หยุดเวียนว่าย เกิดตายเอย. ■

กายผุพัง

ความเอ๋ยความตาย
กายผุพัง ผังดิน เสื่อมสิ้นไป
กายเป็นกลุ่ม ธรรมชาติ ปราศความหมาย
กายยาววา หนาคืบ กว้างกำมา

ทิ้งร่างกาย นิ่งนอน เหมือนท่อนไม้
กายมิใช่ ตัวตน กลมายา
เกิดแก่ตาย ซ้ำซาก มากนักหนา
มีสัญญา ใจครอง กองทุกข์เอย. ■

เห็นทุกสิ่งแจ้งชัดไม่จัดแจง

ความซาบซึ้ง ภายใน สิ่งใสสด ใช่รูปรส ทุกสิ่ง อย่ากังขา
ไม่ใช่ความ พอใจ ในกามา ขอกล่าวว่า เป็นสิ่งรู้ ดูความจริง
คือความจริง ของสิ่ง ที่เที่ยงแท้ ไม่เกิดแก่ เจ็บตาย ใช่ชายหญิง
ความสงบ ภายใน ไม่ไหวติง **เห็นทุกสิ่ง แจ้งชัด ไม่จัดแจง**

เห็นสภาพ เหตุการณ์ ในด้านโลก
ไม่ทุกข์โศก เพราะใจ หยุดปรุงแต่ง
เหมือนเดินทาง พ้นป่า ความเปลี่ยนแปลง
สว่างแจ้ง โล่งเตียน ไม่มีอะไร

ความปลอดโปร่ง โล่งไป ไม่คิดค้น ไม่มีตน มีพระธรรม ความแจ่มใส
เห็นของจริง ทุกอย่าง ทั้งกายใจ ชั้นนอกใน เห็นตาม ความเป็นเอง

เห็นทุกสิ่ง ว่างไป ใจสงบ
เครื่องกระทบ ดับลง อย่างตรงเผง
ไม่มีความ วุ่นวาย ไม่อลเวง
เสียงพระธรรม บรรเลง ทั่วโลกา

เพื่อให้เห็น ความจริง ทั้งสองชั้น สิ่งหนึ่งนั้น กายใจ ฝ่ายขันธ์ห้า
ล้วนไม่เที่ยง เป็นทุกข์ อนัตตา อวิชชา ก่อเกิด กำเนิดนำ
สิ่งที่สอง ผ่องใส ไม่มีผ้า คือหน้าตา ดั้งเดิม สิ่งเลิศล้ำ
เป็นสิ่งมี ภายใน ฝ่ายพระธรรม มีประจำ ในชีวิต เป็นนิจกาล

ในด้านนี้ มีวิชชา ความรู้แจ้ง กระจายแสง แจ้งจริง สิ่งสังขาร
สว่างไป ทั่วโลก จักรวาล พระนิพพาน ปรากฏ หมดสิ่งบัง
มีพระธรรม ใสสะอาด ปราศเครื่องย้อม มีอยู่พร้อม เยือกเย็น มองเห็นผึ้ง
เพื่อหลุดพ้น ออกไป จากวนวัง ไม่ติดตัง อยู่ในโลก โอฆโลกีย์

เพียรละกาม ข้ามโลก โอฆกว้างใหญ่ เพื่อพ้นภัย จากทุกข์ ถูกวิถี
เห็นของกลาง ว่างไป ไม่ชั่วดี เปลื้องราคี หลุดพ้น ยลธรรมเอย. ■

หายโง่ โผล่รู้ ดูว่าง

จดใส่ ใจจำ ทำเพียร
น่าเบื่อ เหลือล้น ทนทุกข์
อาพาธ ชาติทุกข์ บุกไฟ
รู้เท่า เผ้าเช็ด เผ็ดร้อน
ไม่เที่ยง เลี่ยงลับ ดับพลัน
หายเขลา เข้าใจ ในทาง
กายของ กองนาม ความวน
หายโง่ โผล่รู้ ดูว่าง
เห็นแจ้ง แห่งธรรม นำพา
มีอยู่ ดูไป ให้ลึก
มีแน่ แต่ต้อง มองเติม
นิ่งไว้ ในก่อน ผ่อนรู้
เป็นเอง เพ่งดู รู้ใน
ปอกเปลือก เลือกดู รู้เท่า
ละทุกข์ สุขได้ ไม่มัว
รูปนาม ความอยู่ ดูไป
ความว่าง อย่างยิ่ง สิ่งเป็น
ความว่าง อย่างยิ่ง สิ่งนี้
ไม่ส่อ ก่อการ ด้านไกล
เลิกกรรม จำได้ ใช้จริง
เห็นแวว แก้วเกิด เชิดชู
ไม่เกิด เลิศแก้ว แล้วกัน
ดูไป ใช่เรา เขาเกณฑ์

แจ้งไข ใจข้า มาเขียน
กงเกวียน เวียนวุ่น หมุนไป
นั่งลุก สุขมี ที่ไหน
อยู่ใน ไตรภพ จบกัน
นั่งนอน ผ่อนรู้ ดูบันธ์
รู้ทัน มันไว้ ใช่ตน
เห็นว่าง วางได้ ไม่ขน
คิดค้น พ้นไฟ ไหม้มา
สว่าง อย่างยิ่ง สิ่งจ้า
มีหน้า ตาตั้ง ดั้งเดิม
หมั่นฝึก ศึกษา หาเพิ่ม
อย่าเหิม เคลิ้มจิต คิดไป
หยุดดู อยู่นิ่ง สิ่งใส
กายใจ ใช่คน ตนตัว
ไม่เมา เอาที่ ดีชั่ว
หายกลัว ทั่วไป ใจเย็น
รู้ไว้ ใช่เรา เขาเห็น
ไม่เอน เอียงอิง สิ่งใด
มันมี ที่จบ ภพใหม่
นิ่งไว้ ในจิต คิดดู
ไม่อิง สิ่งใด ไม่สู้
มีรู้ อยู่ว่าง ล้างเวร
ความหมั่น ฝันหาย คล้ายเล่น
ตามเช่น เย็นมี ที่ใจ

สบาย หายทุกข์ สุขทั้ง
มีอยู่ ดูมัน ชั้นใน
ลมโชย โปรยรอบ ขอบเขา
ลมใน ใจพัด สัตว์วน
เห็นแต่ แก่ได้ ใจเมา
วนเวียน เปลี่ยนเรื่อย เปื่อยไป
ความโง่ โผล่มา ว่าวอน
วิชชา พาแจ้ง แสงตรง
ภพสาม ความร้อน ซ่อนทุกข์
เห็นแจ้ง แห่งเกิด รูปนาม
เห็นอยู่ รู้เท่า เฝ้าปล่อย
รู้เห็น เย็นชัด จัดจาง
หายเมา เข้าใจ ไม่หลง
โลกหาย วายวอด ยอดตรู
ดับหมด รสชาติ ขาดเชื้อ
ไม่เจือ เหยื่อกาม ความดี
เนื้อแท้ แน่นอน ซ่อนอยู่
เห็นธรรม ล้ำเลิศ เพริศพราย
แม่หญิง ยิ่งผู้ รู้เรือง
หญิงชาย กลายเป็น เช่นนำ
แจกจ่าย รายรวย ด้วยรู้
แก่เพื่อน เตือนใจ ได้จุน
เทียวนี้ ทีแน่ แท้ถึง
รู้จัก หลักใหญ่ ใจตรง
ปรุงแต่ง แห้งหาย วายหมด
เห็นรอบ คอบใน ใจกาย
เห็นสิ่ง จริงแท้ แต่ใกล้
รู้ไว้ ใช่เรา เขาคน
พัดเบา เอาใบ ไม้หล่น
หลงขน ผลกาม ตามใจ
หลงเงา เผ้าคว้า หาใหม่
เมื่อไร ได้พบ จบลง
จงสอน ผ่อนให้ ไม่หลง
ตัดวง กรงโลก โอฆกาม
ไฟลุก ปลุกใจ ให้ขาม
ไม่ตาม ความค่อย ปล่อยวาง
ทุกข์น้อย ค่อยหาย วายว่าง
ทุกอย่าง กลางล้วน ควรดู
เห็นตรง วงกว้าง ว่างอยู่
ให้รู้ ผู้ไป ไม่มี
มีเหลือ เนื้อทอง ผ่องศรี
หมดที่ นี่เทียว เดี๋ยวดาย
ให้รู้ ผู้เลิศ เฉิดฉาย
ยอดชาย หมายผู้ รู้ธรรม
ปลดเปลื้อง เรื่องนาม งามขำ
กระทำ กรรมเก่อ เนื้อบุญ
กอบกู้ ฟูธรรม นำหนุน
เพิ่มทุน วุ่นวาย คลายลง
ทีพึง ซึ้งใน ไม่หลง
ประสงค์ จงจิต คิดวาย
ปรากฏ สดเหมือน เดือนหงาย
ใช่ชาย ฝ่ายหญิง สิ่งใด

ภายนอก หลอกให้ ใจคิด
เลิกดู รู้เท่า เบาใจ
รู้แท้ แน่นอน ถอนผิด
เห็นแจ้ง แสงเลิศ เพริศเพรา
เป็นผู้ รู้ธรรม นำมิตร
มีทุน คุณธรรม นำเจริญ
คนอยู่ หมู่มาก ยากแท้
ถือตัว มัวเมา เผ้ายก
ขั้นต้น ผลงาน ความรู้
พูดจ้อ ข้อความ ตามจินต์
อยากได้ ไม่เลือก เปลือกนอก
หลงใหล ในซูบ รูปนาม
ความร้อน สอนใจ ให้กลัว
เพื่อพ้น กลโลก โยกยุค
เลิกกัน ผันผาย วายว่าง
ไม่ส่อ ก่อความ ตามทอน
ความหมั่น ขันติ ผลิตั้ง
สังขาร มารร้าย รายทาง
ความปรุง ยุ่งยาก มากแท้
รู้เท่า เปล่าไป ใช่ตน
ไม่ต้อง หมองหม่น ทนทุกข์
ทิ้งสุข อุกเอก เสกใจ
รู้แก้ แง่นี้ มีพ้น
มีศึก ลึกล้ำ นำเปรย
เลิกเชื้อ เบื่อแท้ แปรดับ
หมดเรื่อง เปลื้องผิด ปลิดไป
เห็นผิด จิตสั่น หวั่นไหว
รู้ใน ใช่จิต คิดเอา
เพิกคิด ปลิดปลด หมดเขลา
หายเมา เข้าใจ ไม่เพลิน
กอบกิจ จิตมั่น สรรเสริญ
ก้าวเดิน เห็นห่าง ทางรก
มีแง่ แก้ไข ไม่ตก
ลามก ดกดื่น คืนศีล
เป็นครู ผู้ช่วย รวยลื้น
หลงกิน ดื่นหา บ้ากาม
ถูกหลอก พอกไว้ ไม่ขาม
มีความ ลามลน ทนทุกข์
ไม่มัว ยั่วจิต ติดสุข
เขี่ญขุก ลุกไหม้ ไฟร้อน
ทุกอย่าง อ้างอิง ทิ้งถอน
บั่นรอน ผ่อนตัด หัดวาง
ระวัง สังเกต เหตุอ้าง
คอยขวาง ล้างธรรม นำวน
ปรวนแปร แก้ไข ไม่พ้น
หมดคน พ้นชั่ว ทั่วไป
ไฟลุก ปลุกจิต ปลิดได้
อยู่ใน ไม่ติด จิตเลย
เหตุผล กลมาร ท่านเอ๋ย
ความเคย เอ่ยบอก หลอกใจ
ไม่จับ กลับกลิ้ง สิ่งไหว
ผ่องใส ใจเย็น เห็นธรรม

เลิกร้าง ห่างให้ ไฟหมด
เลิกโกรธ โทษร้าย ฝ่ายดำ
เลิกคิด จิตเศร้า เร่าร้อน
เลิกรัก หักร้าง ห่างไกล
เลิกไม่ ให้คลั่ง ชังชอบ
เลิกหมาย ใจคิด ติดนาม

รู้กฎ หมดอยาก มากขึ้น
ทุกสิ่ง ยิ่งเห็น เบื่อนกลาง
อ่านแบบ แอบอ้าง ทางหลัก
ติดรู้ อยู่ตาม นามเที่ยว
ภายใน ไม่เห็น เบื่อนจริง
โอ้อวด สวดร้อง ก้องดัง
ติดใน ใจนาน การจำ
ยกแบบ แนบเนื่อน เรื่อนลือ
ถกเถียง เสียงแข็ง แกล้งว่า
เพราะกาม ตามยุ ดุดัน
ไม่ยอม น้อมนอบ หอบโง่
จิตใจ ให้วุ่น ขุ่นเที่ยว

เลิกให้ หายหมด อดสู
เลิกอวด ตรวจใจ ไว้ที่
สงบ พบเห็น เย็นจริง
ปรากฏ รสธรรม นำใจ
ของเปล่า เข้าออก หลอกสิง
ล้วนดับ ลับหมด กฎมัน

เลิกปลด รสกาม ความต่ำ
เลิกกรรม ทำชั่ว ทั่วไป
เลิกนอน ซ่อนพิษ จิตไข้
เลิกไม่ ให้คิด ติดกาม
เลิกกอบ ตอบถ้อย คอยถาม
เลิกห้าม ความคิด ปลิดวาง

รู้ทัน ขันธ์ล้วน ส่วนว่าง
สว่าง อย่างยิ่ง สิ่งเดียว
มากนัก มักให้ ใจเหนี่ยว
เกาะเกี่ยว เชี่ยวชาญ อ่านพึง
หลงอิง สิ่งรู้ ผู้หวัง
หลงคลั่ง นั่งว่า ตาปรือ
หลงคลำ งำงม ชมชื่อ
ยึดถือ ดื้อดึง มึงมัน
พูดจา ว้าวุ่น หุนหัน
ว่าฉัน นั้นรู้ ผู้เดียว
คุยโว โตใหญ่ ใจเหี่ยว
คดเคี้ยว เทียวคิด ติดดื้อ

เลิกตู่ ดูใจ ไล่ผี
ทวี มีธรรม ร่ำไป
ทุกสิ่ง นิ่งดู รู้ใส
ออกไป ไม่มัว พัวพัน
ไม่วิ่ง อิงรับ ขับฝัน
รู้ทัน ขันธ์หาย วายเอย. ■

ทำตามคำสอนถอนอัตตา

การยึดถือ ลัทธิใด ได้ความทุกข์
เป็นการแตก สามัคคี มีภูมิง
หมู่ชาวพุทธ รุดบัญญา หาวิธี
ทั้งชาววัด ชาวบ้าน ร่วมกันไป

การแตกแยก จะไม่มี ที่รู้หลัก
ไม่มีความ เห็นผิด จิตเป็นพาล
เพราะผู้ที่ นับถือ ศาสนา
และมีความ รอบรู้ อยู่ประจำ
ให้ละการ ถือตัว อย่ามัวแบก
ไม่ยึดถือ เป็นตัว ทั่วกายา
อีกสัญญา สังขาร วิญญาณล้วน
เพราะขันธ์ห้า ผันแปร ไม่คงทน

เห็นแจ้งชัด อนัตตา อย่าแตกตื่น
ดับตัวตน พ้นทุกข์ ปลุกจิตใจ
หยุดเวียนว่าย เกิดตาย ในวังวน
ฆ่าอัตตา วอดวาย ให้แหลกลาญ

อมตธรรม ส่องแสง แจ้งกระจ่าง
บริสุทธิ์ ผ่องใส ไม่งอกเงย
หมดเรื่องราว กล่าวกลอน อักษรสาร
เป็นการดับ กิเลส เหตุบ่จจัย

ธรรมปรากฏ ภายใน ใจสว่าง
สัจจธรรม ล้ำเลิศ เปิดทางตรง

สุดสามารถ คัดเขียน เรียงอักษร
ไม่มีสิ่ง ใดเปรียบ เทียบได้นา
เพราะหลงสุข คลุกเคล้า เผ้าหวงหึง
ไม่ซาบซึ้ง สัจจธรรม ความจริงใจ
สามัคคี มีศรัทธา น่าเลื่อมใส
รู้จักใช้ ชีวิต ทำกิจการ
เห็นประจักษ์ ในพระธรรม เป็นแก่นสาร
จิตสันดาน หมดจด รู้รสธรรม
มีดวงตา แจ่มใส ใจเย็นฉ่ำ
ทั้งได้ทำ ตามคำสอน ถอนอัตตา
ท่านจำแนก ไว้ให้รู้ ดูขันธ์ห้า
ทั้งเวทนา นอกใน ไม่ใช่ตน
หมดทุกส่วน เป็นมายา อย่าฉงน
ไม่ใช่คน ไม่ใช่เรา เขาหรือใคร
จิตชุ่มชื่น อาบรด ธรรมสดใส
ดับเชื้อไฟ ตัณหา พระยามาร
แจ้งมรรคผล พ้นภัย ในสงสาร
จิตเบิกบาน ผ่องผุด หยุดชมเชย
เหมือนประทีป ส่องสว่าง อย่างเปิดเผย
จิตว่างเฉย สงบ ภพดับไป
ดับสังขาร หยุดคิด จิตผ่องใส
มองด้านใน ไม่เกี่ยวเกาะ โดยเจาะจง
หมั่นปล่อยวาง จางคลาย ไม่มัวหลง
ตามพระสงฆ์ อริยะ พระขีณา
บทกาพย์กลอน สมมุติ สุดบัญหา
อนัตตา ปรากฏ จบบทเอย. △

ปล่อยวางสังขาร

ได้เป็นผู้ รู้ของจริง สิ่งก่อเกิด
มีกำเนิด เกิดดับ ไปทุกสิ่ง
รู้สังขาร ดับไป ไม่หมายอิง
จิตไม่วิ่ง รู้ทัน กันหมู่มาร
มันเกิดดับ อย่างไร ไม่ก่อเรื่อง
ได้ปลดเปลื้อง ตัวตน กลสังขาร
ตามที่มัน เกิดมา รู้อาการ
ทุกสิ่งผ่าน แจ้งประจักษ์ ไตรลักษณา
เห็นไม่เที่ยง บัจจุบัน สังขารวิ่ง
ดูของจริง ให้ชำนาญ หมั่นศึกษา
เห็นรูปนาม ตามหลัก อนัตตา
เป็นมายา อยู่ทุกเมื่อ น่าเบื่อจริง
เพราะสังขาร มันยุ่ง ปรุงแต่งนัก
ให้หลงรัก วุ่นวาย ทั้งชายหญิง
มันก่อเกิด กำเนิดกาม ตามอ้างอิง
ทุกข์มันสิง เผาใจ ให้อ่อนแอ
เพราะสังขาร ด้านโมหะ ละมันยาก
มีความอยาก หลั่งไหล ในกระแส
มันมีเรื่อง ปั่นป่วน ล้วนผันแปร
ดูให้แน่ เห็นตรง ปลงปัญญา
มีสติ ตั้งมั่น ทันท่วงที
จนเกิดมี ญาณแจ้ง อย่างแรงกล้า
ความรู้แจ้ง แทงตลอด ยอดวิชชา
อนัตตา ปรากฏชัด ตัดอาลัย
จิตไม่ไป เกี่ยวข้อง มองเห็นโทษ
ละสังโยชน์ โมหะ อนุสัย
ความเห็นแจ้ง ประจักษ์ชัด ตัดห่วงใย
ทั้งนอกใน ตรวจดู ให้รู้ความ
สงบรู้ อยู่เงียบเงียบ อย่างเรียบร้อย
รู้จักปล่อย พ้นราคา ตัณหาสาม
เป็นการละ สมุทัย ไม่หลงกาม
รู้รูปนาม เป็นทุกข์ สุขไม่มี
เมื่อรู้หนึ่ง ไม่หลงหนึ่ง พึงธรรมแท้
สังขารแปร เกิดดับไป ไม่คงที่
เมื่อจิตรู้ เท่าจิต ไม่ติดดี
เพราะไม่มี ความหมาย ในสิ่งใด
เมื่อรู้หนึ่ง เห็นหนึ่ง ไม่หลงหนึ่ง
ได้ที่พึ่ง มั่นคง หมดสงสัย
พึงพระธรรม อย่างเดียว ไม่เกี่ยวอะไร
ปล่อยวางไป ใจว่าง ไม่กังวล

จิตมีความ เบื่อหน่าย คลายกำหนัด
ความรู้ชัด ปล่อยวาง ทั้งเหตุผล
รูปและนาม ดับไป ใช่ตัวตน
ผู้หลุดพ้น วนวัง ผึ่งนี่เอย. △

รู้พอไม่วุ่นวาย

ความเย็น ไม่เป็นพิษ
ไม่หลง ไปหล่อเลี้ยง
ทุกข์มี เพราะยึดถือ
หลงใหล ในมายา
หลงคว้า เอาเงามา
หลงทำ กรรมใส่ตน
ถ้าใคร ใคร่หลุดพ้น
หมั่นดู ให้ชำนาญ
ไม่เที่ยง เปลี่ยนแปลงไป
หยุดคิด จิตระงับ
เพ่งดู รู้เท่าทัน
ใจรู้ อารมณ์ใด
เห็นชัด ในความทุกข์
รู้พอ ไม่วุ่นวาย
ความเย็น ในขั้นนี้
หยุดอยาก มีอยากเป็น
ละโลภ ละโมบมาก
รู้เท่า เหล่ามายา
ดูไป ในส่วนลึก
ต้องเพียร เข้าผ่าฟัน
เพราะเรา หมายพ้นทุกข์
ตรวจสอบ รอบรู้ใจ
รู้ความ ตามทำนอง
รู้จริง ยิ่งกระจ่าง
รู้เห็นจิต ว่าไม่เที่ยง
ในรูปเสียง กลิ่นรสนา
จิตมืดมัว เพราะโมหา
เห็นผิดว่า เป็นตัวตน
ไม่ศึกษา หาเหตุผล
จึงไม่พ้น กิเลสมาร
จงฝึกตน ให้กล้าหาญ
รู้อาการ ที่เกิดดับ
รู้ภายใน ไม่ไหวรับ
จะรู้ชัด ตัดสงสัย
ปล่อยวางขันธ์ ทั้งนอกใน
ไม่หลงใหล คิดแส่ส่าย
ไม่หลงสุข เที่ยวมุ่งหมาย
มีแต่ฝ่าย สงบเย็น
เป็นสังฆ์ ตามกฎเกณฑ์
เพราะมองเห็น เป็นมายา
หยุดความอยาก ไม่ชักพา
เปลี่ยนแปรมา ทุกสิ่งอัน
มีข้าศึก อยู่หลายชั้น
ทำลายมัน ให้ดับไป
มาหลงสุข อยู่ไม่ได้
ดับทุกข์ภัย ให้เบาบาง
เมื่อได้มอง เห็นของกลาง
ความสว่าง ปรากฏเอย. □

แก้ว

ถ้าใคร รู้จักแก้ว
แก้วนี้ มีราคา
แก้วนี้ มิใช่อื่น
เป็นสิ่ง มีภายใน
ถ้าใคร อยากรู้จัก
จิตใจ ไม่หมองหม่น
กายใจ ใสสะอาด
เปรียบแก้ว สามประการ
จัดเป็น แก้วขั้นต้น
หมั่นรัก– ษากายใจ
แก้วใน ขั้นสองนั้น
ละกาม– คุณห้า
จิตใจ หน่ายจากกาม
ดวงจิต งามผ่องผุด
แก้วใน ขั้นสามนั้น
รอบรู้ หมู่สังขาร
จิตใจ งามผ่องแผ้ว
ใสสด หมดราคิน
เป็นแก้ว แววเลิศล้น
สละ สลัดกาม
ปรากฏ ในโลกนี้
ปลุกใจ ให้หมู่สัตว์
เพียรเพ่ง เห็นความจริง
รู้ชัด ตัดทางตรง
เมื่อเห็นแล้ว จงรักษา
ยิ่งไปกว่า สิ่งใดใด
มีดาษดื่น อยู่ทั่วไป
ที่กายใจ ของทุกคน
เจริญมรรค หลักเหตุผล
ไม่หลงกล เหล่าสังขาร
เป็นธรรมชาติ สิ่งเบิกบาน
มีพยาน อยู่ทั่วไป
ให้ทุกคน รู้จักไว้
ให้ผ่องใส ใช้ปัญญา
สติมั่น พิจารณา
ได้ชื่อว่า บริสุทธิ์
ไม่หลงตาม สิ่งสมมุติ
หยุดอยากได้ ใจเบิกบาน
สูงตามชั้น เหนือเหตุการณ์
ชนะมาร ให้เสื่อมสิ้น
เป็นดวงแก้ว ปราศมลทิน
พ้นจากโอฆ โลกทั้งสาม
สิ่งโสภณ พ้นรูปนาม
จึงมีนาม พระไตรรัตน์
พระธรรมมี รู้แจ้งชัด
ทราบรหัส พุทธธรรมสงฆ์
จิตหยุดนิ่ง ยิ่งคิดปลง
จิตหลุดพ้น กลมารเอย. □

หมั่นดูโทษของตน

มีโจร คือโมหา
มันปล้น ในโลกกาม
เข้าปล้น ในรูปภพ
เพราะความ เพลิดเพลินใน
ปล้นใน อรูปภพ
ครอบงำ ทุกชั้นมา
ทำไฉน จะกวาดล้าง
ปล่อยวาง มันทุกสิ่ง
สังขาร มันปรุงแต่ง
เพราะมี โมหะมาร
กิเลส โลภโกรธหลง
เที่ยวปล้น ประชาชี
ผู้ใด หมั่นรู้เท่า
ละได้ ไม่วุ่นวาย
รอบรู้ อยู่เสมอ
ยืนเดิน และนั่งนอน
ผู้อื่น รู้ไม่ได้
ดีชั่ว คิดกลัวเกรง
หมั่นดู โทษของตน
ทำลาย อวิชชา
กับโลภา โทสาสาม
แล้วลุกลาม ยิ่งขึ้นไป
ที่สงบ อยู่แจ่มใส
ความสุขใจ ในฌานนา
เพราะสงบ มีโมหา
มีมายา มาอ้างอิง
ทุกข์ต่างต่าง ไม่มาสิง
ไม่เที่ยวึ่ง ตามสังขาร
ไม่รู้แจ้ง ในอาการ
คิดพุ้งซ่าน ทั้งชั่วดี
มันเป็นกรง ฝ่ายโลกีย์
มันย่ายี ทุกข์มากมาย
ทุกข์บางเบา ค่อยเสื่อมคลาย
หยุดสบาย คลายความร้อน
อย่ามัวเผลอ เที่ยวึ่งว่อน
ต้องคอยสอน ใจตนเอง
ตนอ่านใจ ได้ทุกเพลง
ไม่เที่ยวเพ่ง ยึดถือมา
เพียรคิดค้น ใช้ปัญญา
ให้สิ้นสุด หลุดพ้นเอย. △

ฉันทะ รักใคร่ใกล้ ชิดพัว- พันนา
โทสะ แค้นขุ่นมัว มุ่งร้าย
ภยะ คิดเกรงกลัว หวาดหวั่น ไหวเฮย
โมหะ หลงงมคล้าย ดุจผ้ามืดมน.

ไม่หลงชมสิ่งชั่วดี

ชีวิต อิสระนี้
ดูไป ในใจกาย
มันเกิด หมั่นรู้เท่า
ต้องมี ความสังเกต
ความรู้ แจ้งประจักษ์
รู้เห็น สิ่งชั่วดี
รอบรู้ อย่างแจ่มแจ้ง
ดับไป ไร้แก่นสาร
มีอยู่ ชั่วครู่เดียว
เวียนวน ทนทุกข์ขันธ์
รู้แน่ แก้ที่เหตุ
เงื่อนต้น กลมายา
ทำลาย ด้วยองค์ญาณ
รู้จริง สิ่งตริตรึก
สังขาร ด้านที่ปรุง
ให้จิต เศร้าหมองไป
จิตเดิม นั้นบริสุทธิ์
เป็นสิ่ง เหนือเกิดดับ
เหมือนเพชร อยู่ในหิน
ถ้าใคร บัญญาไว
อารมณ์ เหมือนหินหุ้ม
เพราะจิต เปรียบมณี

ทำหน้าที่ มีผลหลาย
รู้แยบคาย เผากิเลส
ค่อยบรรเทา ที่รู้เหตุ
ญาณพิเศษ จึงเกิดมี
เห็นตามหลัก กายใจนี้
เกิดดับมี รู้ด้วยญาณ
ความปรุงแต่ง ขันธมาร
ไม่ทนทาน ทุกสิ่งอัน
แล้วก็เลยว ดับไปพลัน
ตามเหตุนั้น ที่มีมา
ละกิเลส ตัวโมหา
อวิชชา เป็นข้าศึก
รู้แตกฉาน ในด้านลึก
ความคิดนึก ปรุงแต่งใจ
มันคอยพุ่ง อยู่ภายใน
รอบรู้ใจ ได้ระงับ
งามผ่องผุด สุดโลกลับ
ไม่ไหวรับ อารมณ์ใด
มีมลทิน หุ้มห่อไว้
พบเพชรได้ เป็นอย่างดี
ให้จิตกลุ้ม เศร้าหมองศรี
มีหน้าที่ ประภัสสร

ถ้าจิต อยู่ส่วนจิต
ทุกข์คลาย ไม่อาวรณ์
อารมณ์ มีมาผ่าน
ปล่อยวาง อย่างเหมาะสม
ดูเล่น เห็นของจริง
ล้วนดับ ไปทันที
หมั่นดู ให้กระจ่าง
รู้พร้อม หอมระเหย
ของจริง สิ่งนั้น
รู้ใจ ไม่อ้างอิง
ความเห็น อย่างถูกต้อง
ปล่อยไป ไม่กังวล
รู้ทัน หมั่นต่อสู้
ชนะได้ ใจเบิกบาน
มีทุกข์ สภาวะ
รูปนาม อนัตตา
เห็นกาย สักว่ากาย
พระธรรม งามโสภณ
เยือนสนิท ไม่เร่าร้อน
ไม่หลงจร ตามอารมณ์
รู้อาการ ไม่หลงงม
ไม่หลงชม สิ่งชั่วดี
ทุกทุกสิ่ง ที่เกิดมี
ไม่คงที่ อยู่ได้เลย
เห็นของกลาง อย่างเปิดเผย
ได้ชมเชย แต่ของจริง
คือจิตมั้น ผ่องใสยิ่ง
เห็นทุกสิ่ง ใช่ตัวตน
หมั่นสอดส่อง รู้เหตุผล
ไม่หลงกล กิเลสมาร
กับศัตรู หมู่สังขาร
ดับสังขาร เหล่ามารยา
จงหมั่นละ อย่ายึดมา
อย่าหลงว่า เป็นตัวตน
ใช่หญิงชาย สัตว์บุคคล
สิ่งประเสริฐ เลิศโลกเอย. △

ความสุขย้อมใจสัตว์

อยากได้สุข อย่างเดียว ท่องเที่ยวมา
อยากได้สุข มีมายา มาปรุงจิต
สุขในกาม ความอร่อย คอยล่อลวง
ความสุขมี ความหมาย ย้อมใจสัตว์
หลงระเริง เพลิงสุข ลุกเผาลน
อยากได้สุข สัตว์บุคคล เที่ยวค้นหา
ทั่วโลกา พ้าดิน สิ้นทั้งปวง
หลงยึดติด สุขขันธ์ อันหนักหน่วง
สุขเป็นบ่วง ร้อยรัด สัตว์บุคคล
ความกำหนัด ห่วงใย ในตัวตน
สุขมีกล เผาไหม้ จิตใจเอย. △

ปล่อยวาง

มนุษย์ ก่อเกิดมา
มีกรรม นำเวียนวน
สัตว์เขลา มัวเมานัก
ทุกข์จริง ทั้งหญิงชาย
หลงสุข มิรู้สร่าง
หลงใหล ในวิถี
รักใคร่ ในรูปนาม
หลงใหล อยู่ในกรง
อยากเหยื่อ ไม่เบื่อหน่าย
หลงกาม ความต้องการ
หลงใหล ในรูปเสียง
สัตว์เขลา เมาโลกา
จิตใจ ให้พุ้งซ่าน
หิวอยู่ มิรู้เบื่อ
เสื่อผอม เพราะความอด
คนเรา ต้องเศร้าใจ
จิตใจ ก็ผ่ายผอม
อยากได้ ในกามา
อยากได้ ในสมบัติ
หลงกาม ทรามเต็มที่
ไม่รู้– จักคำสอน
ไม่เห็น ทุกข์เกิดตาย
เห็นผิด คิดเมามัว
อยากได้ ไม่หยุดหย่อน
ทั่วโลกา ประชาชน
สัตว์บุคคล ต้องเกิดตาย
จมในปลัก ทุกข์มากมาย
มัวมุ่งหมาย ใจยินดี
มัวหลงสร้าง อยากมั่งมี
ติดชั่วดี หลอกให้หลง
ทุกข์คุกคาม ความงวยงง
ไม่รู้เหตุ กิเลสมาร
เที่ยวว่อนวาย ใจพุ้งซ่าน
จิตเตลิดพล่าน ตามตัณหา
กลิ่นรสเสียง เหล่ามายา
เที่ยวไขว่คว้า มองหาเหยื่อ
มีอาการ เหมือนกับเสือ
อยากได้เหยื่อ รสยวนใจ
เห็นปรากฏ ไม่สดใส
เพราะหลงใหล ในมายา
เพราะตรมตรอม ด้วยทุกขา
เห็นไปว่า เป็นของดี
ทุกข์ของสัตว์ จึงมากมี
ชนโลกีย์ มีทุกข์หลาย
เพื่อไถ่ถอน ทุกข์โทษคลาย
เที่ยวว่อนวาย ใจเร่าร้อน
หลงทำชั่ว หาเหยื่อบ้อน
หลงกินนอน ในกองไฟ

พระธรรม ประเสริฐยิ่ง
สงบ รู้ภายใน
ดับอยาก ไม่ปรุงต่อ
ปล่อยวาง ไม่กังวล
ขันธ์แปร แก่เจ็บตาย
เบื่อหน่าย ในเหยื่อมาร
เห็นธรรม สิ้นล้ำเลิศ
รู้ใจ ให้คุ้นเคย
รอบรู้ รูปและนาม
ไม่เที่ยง เป็นทุกขา
เพียรเพ่ง ให้เห็นแจ้ง
ปล่อยวาง ไม่อ้างอิง
ของจริง สิ่งไม่ตาย
ปล่อยวาง ไม่อุ้มชู
ผู้ใด ใครรู้เห็น
เห็นแจ้ง ทุกข์ชาติภพ
ล้วนเป็นจริง ความสดใส
จิตแจ่มใส ไม่มืดมน
มีความพอ ก็หลุดพ้น
รู้เล่ห์กล เหล่าสังขาร
ทุกข์มากมาย เหลือประมาณ
ไม่ต้องการ สิ่งใดเลย
ที่ประเสริฐ มีเปิดเผย
จิตวางเฉย อุเบกขา
ล้วนมีความ แก่ชรา
พิจารณา รู้ความจริง
ธรรมส่องแสง สว่างยิ่ง
อย่าได้นิ่ง จงค้นดู
ไม่มีหมาย ใจรอบรู้
ความรอบรู้ มีอยู่ครบ
เพียรบำเพ็ญ จิตสงบ
ประสบศานติ นิพพานเอย. □

กลางคืนเป็นควัน

วันเอ๋ยวันคืน
สัตว์บุคคล มัวเมา เผ้าหลักตอ
อยากกินนอน ให้สบาย ส่ายหาสุข
กลางคืนนอน อัดควัน กันทั่วไป
หลับกับตื่น ดื้นดาษ อนาถหนอ
หลงเหยื่อล่อ ก่อกวน ยั่วยวนใจ
มีความทุกข์ ยั่วแหย่ คอยแก้ไข
ลุกเป็นไฟ ตอนกลางวัน หรือท่านเอย.

ความปรุง

ความเอ๋ยความปรุง
ปรุงดีชั่ว ยั่วเย้า เผาจิตใจ
ความปรุงมี มายา พาแส่ส่าย
ความเห็นผิด ปรุงจิต ให้มืดมน
ก่อเรื่องยุ่ง พุ่งซ่าน พล่านหลั่งไหล
มัวหลงใหล ครุ่นคิด จิตร้อนรน
ความจำหมาย เกิดดับ อย่างสับสน
อ่านใจตน ตรวจดู ให้รู้เอย. □

เพชรวิเศษ

ผู้ที่ มีการ ปฏิบัติดี ได้กระทำ หน้าที่ อย่างกล้าหาญ
หมั่นรักษา ประตู ดูทวาร ทุกสิ่งผ่าน ล้วนดับ ระงับใจ

ความสงบ รู้จิต ความคิดดับ
รู้ระงับ จิตมั่น ไม่หวั่นไหว
เผลอสติ ไม่รู้ดับ ทุกข์ทับใจ
สติไว รู้ทัน ขันธ์เป็นเอง

จิตรู้จิต อย่างเดียว ไม่เกี่ยวเกาะ รู้เฉพาะ ที่จิต ไม่คิดเพ่ง
ทุกสิ่งล้วน ดับไป ใจวังเวง กลมายา กลวิเกรง ดับหายไป

เมื่อสังขาร ระงับ ดับสนิท
สภาพจิต บริสุทธิ์ ผุดผ่องใส
จิตประภัสสร์ ชัดยิ่ง กว่าสิ่งใด
มีภายใน ดุจแวว แก้วมณี

เมื่อมีสิ่ง หุ้มห่อ และปกปิด จะมืดมิด ไม่เห็น รัศมี
พอนายช่าง เจียระไน ได้เหลี่ยมดี เพชรเม็ดนี้ มีค่า ราคาแพง

จงหมั่น เจียระไน เพชรคือจิต
ทำลายสิ่ง ปกปิด ให้เห็นแสง
ความสว่าง ภายใน ได้แสดง
รู้แจ่มแจ้ง ความจริง ทุกสิ่งอัน

เพชรวิเศษ เม็ดนี้ คือวิมุตติ บริสุทธิ์ จริงแท้ ไม่แปรผัน
อันเป็นธรรม นิยม พรหมจรรย์ พ้นจากขันธ์ มารลวง บ่วงโลกัย
ให้พี่น้อง ชาวพุทธ จงขุดค้น ประสบผล ความจริง สิ่งสดใส
คือสภาพ สัจจธรรม ล้ำวิไล เพชรคือใจ จงสะอาด ปราศธุลี
เมื่อจิตรู้ เท่าจิต ไม่ติดขันธ์ เพชรเม็ดนั้น งามวิไล ใช่แสงสี
จะว่าเพชร ก็ไม่ใช่ เพราะไม่มี วิสุทธิ์ ปรากฏ หมดหมายเอย. △

ไม่มีรูป ไม่มีเรา พ้นเงาลวง

อยู่ว่างว่าง อย่างนี้ ก็ดีแล้ว ไปหาแก้ว ที่ไหน เล่าใจเอ๋ย
เที่ยวหาเรื่อง วุ่นวาย ไม่เสบย ร้องเว้ยเว้ย ความอยาก ต้องจากกัน
ข้าเป็นทาส มานาน รำคาญเคือง มีแต่เรื่อง รักโกรธ โทษมหันต์
มาบัดนี้ สามารถ ได้ฟาดฟัน ทำลายขั้น สัญโญชน์ โทษภายใน

เหล่าสังขาร มีมาก หากรู้เห็น
ดูมันเล่น ชั่วดี มีที่ไหน
ไม่ยินดี ยินร้าย สบายใจ
ไม่อยากได้ สิ่งใด ใจเบิกบาน

ทั้งรูปเสียง กลิ่นรส สัมผัสต้อง ไม่หมายปอง ตามปรุง ให้พุ้งซ่าน
รู้อารมณ์ เดียวไว้ ให้ชำนาญ ทั้งวิจารณ์ ความจริง สิ่งภายใน

เมื่อรู้ออก จากรู้ สู่อารมณ์
สติบ่ม รู้ทัน ไม่หวั่นไหว
ให้รู้อยู่ ที่รู้ ตรวจดูไป
กับทั้งไม่ ติดรู้ ผู้ดูแล

รู้ก็สัก ว่ารู้ ดูความจริง พอจิตนิ่ง รู้ความ ตามกระแส
รู้อะไร ใจรู้ ว่าปรวนแปร เพราะรู้แน่ แก่ใจ ไม่งวยงง

จะรู้เอง ก็ไม่ใช่ ใจรู้ผิด
จิตรู้จิต รู้ชัด กำจัดหลง
รู้อะไร ใจรู้ อยู่ตามตรง
รู้ถูกองค์ พระธรรม คัมภีร์ใน

รู้นอกไป จากนี้ ผิดทีนัก
รู้ไตรลักษณ์ แจ้งชัด ตัดสงสัย
รู้ทะลุ ปรุโปร่ง โล่งกายใจ
รู้ภายใน แล่นลึก ใช่นึกเดา

ความรู้แล่น ตลอด หายบอดใบ้
เห็นกายใจ แปรปรวน ล้วนว่างเปล่า
หุกสิ่งล้วน ดับไป คล้ายกับเงา
ไม่มีรูป ไม่มีเรา พ้นเงาลวง

ธรรมปรากฏ หมดหมาย หน่ายจากขันธ์ ประสบสิ่ง สำคัญ อันใหญ่หลวง
รู้ความเท็จ ความจริง สิ่งทั้งปวง เพื่อหลุดพ้น จากบ่วง ห้วงอาลัย
ขอเชิญชวน ญาติมิตร คิดศึกษา ในมรรคา ของชีวิต คิดแก้ไข
เพียรรู้กาย รู้จิต ผิดละไกล รักษาใจ อย่าให้มี ราคีมัว

เมื่อจิต สงบแล้ว แก้วผุดแน่
พระธรรมแท้ ปรากฏ หมดดีชั่ว
จงฝึกใจ ให้องอาจ อย่าขลาดกลัว
ไม่พันพัว สิ่งใด ไม่มัวเมา

จงตรวจดู ให้กระจ่าง บันธ์ทั้งห้า
ไม่เที่ยงแท้ แก่ชรา และเปื่อยเน่า
ใช้ชีวิต ทำประโยชน์ โทษบางเบา
ไม่โง่เขลา งมงาย เกิดตายเอย. △

ใจรู้ใจ

เมื่อถูกปลุก ไม่ตื่น ขืนหลงหลับ ใจไม่รับ รู้ใจ หนอใจเอ๋ย
ใจเที่ยวรู้ เรื่องราว กล่าวตามเคย ใจนิ่งเฉย เลยหลง เข้าดงมาร

"ใจรู้ใจ" ขณะนี้ ไม่ดีชั่ว
ใจรู้ทั่ว ตัวตน กลสังขาร
ใจรู้จริง สิ่งทั้งปวง พ้นบ่วงมาร
ใจเบิกบาน บริสุทธิ์ หลุดพ้นเอย. △

รายนามผู้บริจาคค่าพิมพ์หนังสือวิสาขบูชา ๒๕๓๐

	บาท
คณะธรรมทัศนาจรจากธรรมสถานจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๒,๐๘๐
คุณวิมล รักษ์ศิริ และครอบครัว	๒,๐๐๐
คุณเสาวนีย์ อัคคพงษ์กุล	๑,๐๐๐
คุณจำเนียร–คุณเอื้อมพร ปฏิเวธวรรณกิจ	๑,๐๐๐
คุณทรงชัย–คุณศรีอรุณ ลูกศิลวัชร์ ออประเสริฐ	๑,๐๐๐
โรงพิมพ์แสวงสุทธิการพิมพ์	๑,๐๐๐
อุบาสิกาวัลย์ นานายน	๕๐๐
คุณอวยสิน วงศ์สาทร	๕๐๐
คุณอิ่มจิต ศิลปี	๕๐๐
คุณศิริ ศิริทวี พร้อมลูกหลาน	๕๐๐
คุณบรรณสาร คำทอน พร้อมบุตรธิดา	๕๐๐
พระอาจารย์สุบิน สุปีโน วัดใหญ่โพธิ์หัก พร้อมคณะญาติโยม	๔๖๙
คุณวรรณดี แจ่มสว่าง คุณละเอียด ท่างพัฒนกุล คุณสมหมาย ร้อยอำแพง	๔๐๐
พระบรรจง เขมนนฺโท	๓๐๐
คุณประภา ถิระรณณรงค์	๓๐๐
คุณสมพร ศรีสุทัศน์กุล ๒ ครั้ง	๓๐๐
คุณวรรณา หนูประดิษฐ์	๓๐๐
คุณวิภา กาญจนะวสิต	๓๐๐

	บาท
คุณเรวดี–คุณทรงศักดิ์ ตันติสุระเศรษฐ์ พร้อมครอบครัว	๒,๐๐๐
พ.ญ. ดวงเดือน คงศักดิ์	๒,๐๐๐
คณะญาติจากขอนแก่น	๑,๐๐๐
คุณบุญเลิศ–คุณศิริรัตน์ สุชีวะกุล พร้อมลูก	๑,๐๐๐
คุณสุชิน–คุณพัชรินทร์ โชคสุขชลาลัย พร้อมลูกๆ	๑,๐๐๐
คุณแม่กอ นิ่มมณี พร้อมลูกหลาน	๙๐๐
คุณบุญนาค อิ่มผล พร้อมครอบครัว	๕๐๐
คุณดี พิณประวัติ	๕๐๐
คุณไพเราะ ทิพยทัศน์	๕๐๐
คุณศิรินุช ธัญญรัตนาวงษ์	๕๐๐
คุณนวลเพ็ญ วรธำรง	๕๐๐
คณะศิษย์ท่านพระครู-จันทพัชโรทัย จ. เพชรบูรณ์	๔๒๖
คุณจิรภา แก้วจินดา ๒ ครั้ง	๔๐๐
แม่ชีอุดม ไชยโย	๓๕๐
ไม่แสดงนาม	๓๓๐
ไม่แสดงนาม	๓๐๐
คุณสมศักดิ์ ศรีสุทัศน์กุล	๓๐๐
แม่ชีพริ้ง กระถินทอง	๓๐๐
ร.อ. เลิศ พิทักษ์สาลี	๓๐๐
คุณเทียนชัย กุศลวิศิษฎ์กุล	๓๐๐

	บาท
คุณบัณฑิตา ยรรยงยุทธ์ ทำบุญเนื่องในวันคล้ายวันเกิด ๒ เมษายน	๓๐๐
คุณแสวง ตรีทอง	๒๒๐
อุทิศให้คุณจ่ากระจ่าง แจ้งกิจ ผู้ล่วงลับไปแล้ว	๒๐๐
คุณอำนวย เปี่ยมทองคำ	๒๐๐
น้องเบสท์ ทำบุญคล้ายวันเกิด ๑๕ ธันวาคม	๒๐๐
ด.ช. ศุภสิทธิ์-ด.ญ. วรรธนันท์ คุตตวัส	๒๐๐
คุณสายหยุด หรูสกุล	๒๐๐
คุณสุวดี ชัชศฤงคารสกุล	๒๐๐
คุณวรพร วงศ์ชัยประเสริฐ	๒๐๐
คณะอุโบสถวัดหลักหกรัตนาราม	๒๐๐
คุณสาลี สุจริตรัตน์	๒๐๐
อุบาสิการะเบียง โพธิ์รักษา	๒๐๐
คุณสมจิตร บุญแลบ	๒๐๐
คุณนิรภา นำคิด ทำบุญเนื่องในวันคล้ายวันเกิด ๒๒ เมษายน	๒๐๐
อุบาสิกาทวี ถาวรวงศ์	๒๐๐
อุบาสิการะเบียง โพธิ์รักษา อุทิศส่วนกุศลให้มารดา ผู้ล่วงลับไปแล้ว	๑๖๐
คุณวันชัย รุ่งเรืองอุไร	๑๕๐
คุณบุญมา สมานุกร	๑๔๐

	บาท
คุณแดง	๒๘๐
แม่ชีชูศรี ประสภธรรม	๒๕๐
คุณพรรณี สุขสมัย	๒๒๐
คุณพเยาว์ สาครนิน ทำบุญคล้ายวันเกิด ๘ กุมภาพันธ์	๒๒๐
คุณบุญสม ชาติกานนท์	๒๐๐
คุณประยงค์ จารุคม	๒๐๐
คุณสุจิตรา เกิดเมฆ ทำบุญคล้ายวันเกิด	๒๐๐
คุณกัลยา พุทธบูชา	๒๐๐
คุณอุไร ทองขวาง	๒๐๐
คุณเพชรา งามปลอด	๒๐๐
คุณม้วย แซ่เล็ก	๒๐๐
คุณฉวีวรรณ-คุณวัฒนชัย เทศเจริญ	๒๐๐
คุณจ้วน คุมพะโส	๒๐๐
อุบาสิกาหนู ปานสุวรรณ	๒๐๐
คุณภักตร์ บุญนาค	๒๐๐
คุณฉวีวรรณ โมธัญยา	๒๐๐
แม่ชีอรวรรณ เวสารัชช์	๒๐๐
แม่ชีสุมนา เฮงสวัสดิ์	๒๐๐
คุณสมศรี รัตนะสมพร	๑๕๐
จ.ส.อ. พิทักษ์ ช่างดวงจิตต์	๑๕๐
แม่ชีวิภาพร มานพ	๑๕๐
ไม่แสดงนาม	๑๔๘
คุณสลิต-คุณปราณี ศักดิ์เย็น	๑๒๐

	บาท		บาท
คุณประนอม–คุณชม เงินคำ	๑๒๐	คุณพยอม–คุณบุณฑริก สถิตย์สุต	๑๒๐
คณะลูกหลานอุบาสิกาดำ เนี่ยมประเสริฐ	๑๒๒	คุณอุบล โสมนัส	๑๐๐
		คุณมัลลิกา บูรณวิทย์	๑๐๐
นางโบ้วตัว แซ่อุ่ย	๑๐๐	คุณรุ่งรัตน์ จิตวานิชไพบูลย์	๑๐๐
คุณสิริมา ตั้งจิตอารักผล	๑๐๐	อุบาสิกาดำ เนี่ยมประเสริฐ	๑๐๐
คุณกานดา อึ้งศรีวงษ์	๑๐๐	อุบาสิกาพวงมาลัย ภิรมย์นิล	๑๐๐
คุณแม่เล่งเอ็ง โต๋วพานิช	๑๐๐	คุณละเอียด ชุมแสง	๑๐๐
คุณสมพิศ เที่ยงเธียรธรรม	๑๐๐	คุณพะเยาว์ สุขแก้ว	๑๐๐
คุณกรรณิการ์ ต่อรัตนะวัฒนา	๑๐๐	คุณสุรพล ไกรสราวุฒิ	๑๐๐
คุณสุภา นันทวิโรจน์	๑๐๐	คุณทรง จิตประสาท	๑๐๐
ท.ญ. ศิริพร ศรีบัวทอง	๑๐๐	แม่ชีผวน บุญยรัตวนิช	๑๐๐
คุณวรวุฒิ ศรีบัวทอง		แม่ชีสมหมาย ชาญชัยศรี	๑๐๐
คุณกัลยา อยู่ชมบุญ	๑๐๐	คุณประยงค์ นิติธรรมมาศ	๑๐๐
คุณวิชนี ต่างวิวัฒน์	๑๐๐	ด.ช.ธรณิศ ลิ้มเจริญเลิศ	๑๐๐
ด.ญ.สาธิตา ลิ้มเจริญเลิศ	๑๐๐	คุณสุนันท์ ใจฐิติวิทย์	๑๐๐
คุณนิตยา พึ่งสุวรรณ	๑๐๐	อุบาสิกาสาคร เฮงสวัสดิ์	๑๐๐
คุณกรรณิการ์ ถาวรวงษ์	๑๐๐	แม่ชีเรณู ครูส่ง	๑๐๐
คุณบุญเกื้อ พึ่งสุวรรณ	๑๐๐	อาจารย์อังสนา นามงาม	๑๐๐
ไม่แสดงนาม	๑๐๐	คุณเจริญศรี วิรุฬห์เพชร	๑๐๐
คุณประไพศรี พิมพ์สุวรรณ	๑๐๐	คุณผ่องศรี ปะกิระณะ	๑๐๐
อาจารย์ทวีวรรณ มีสาท์	๑๐๐	คุณสุปาณี เตละกุล	๑๐๐
คุณวรภา ชื่นพาณิชย์กิจ	๑๐๐	คุณกัญญา เที่ยมเมือง	๑๐๐
คุณสมฤดี พุทธานนท์	๑๐๐	คุณแดง–คุณสายัณ เรืองอุไร	๑๐๐
คุณสิริกุล อาจมังกร	๑๐๐	คุณเขียน คมสารพางค์	๑๐๐

	บาท		บาท
คุณบุญสม แสงนาค	๑๐๐	คุณกรรณิกา ศรสงคราม	๑๐๐
ไม่แสดงนาม	๑๐๐	คุณพณิช ประวัติเลิศอุดม	๑๐๐
คุณสมบูรณ์ บุญรอด	๑๐๐	คุณเปี่ยมลาภ สิทธิกิจ	๑๐๐
อุบาสิกาเล็ก สิทธิกิจ	๑๐๐	คุณรวมพร ไชยเศรษฐ	๑๐๐
คุณจินตนา สิงหจันทร์	๑๐๐	คุณเฉลียว ชื่นบุญ	๑๐๐
คุณอำนวย-คุณสมศรี เต้พันธ์	๑๐๐	คุณพะเยาว์ สุขแก้ว	๑๐๐
แม่ชีบุบผา ทรัพย์ประเสริฐ	๑๐๐	คุณบุญนาค ตีทอง	๑๐๐
แม่ชีกาญจนา เจตานนท์	๑๐๐	อาจารย์ปัญญา ศรีโสภา	๑๐๐
คุณอภินัย-คุณเป้า	๑๐๐	คุณแฉล้ม กระถินทอง	๑๐๐
คุณอุไร แจ้งกิจ	๑๐๐	ไม่แสดงนาม	๘๐
คุณบุปผา สุขแก้ว	๖๐	แม่ชีสง่า แซ่ลี้	๖๐
คุณบุญรักษ์ กิตติธนานุกูล	๕๐	คุณศรีอรุณ เปลี่ยนสมัย	๕๐
คุณบุญยัง แดงคง	๕๐	คุณเพชร มาลี	๕๐
จ.ส.อ. พิสุทธิ์ ขำแก้ว พร้อมครอบครัว	๕๐	พระวิชัย อริยวโส	๕๐
ไม่แสดงนาม	๕๐	แม่ชีอนันต์ ชมวงษ์	๕๐

รายนามท่านละ ๔๐ บาท คุณอำนวย-คุณบังอร ทองขาว คุณจัตุพล-คุณจรัสศรี พละเจริญ คุณสมบุญ เจี่ยสมบูรณ์ คุณศรีสุดา คะยอม คุณประกบ โพดพลัด คุณเล็ก วรวานิช คุณดุษณี ธนพรชัยสิทธิ์ คุณสมพงศ์ สอนส่ง

รายนามท่านละ ๓๐ บาท คุณสมจิตต์ หิรัญญชาติชาดา คุณสอน กิ่งแก้ว ไม่แสดงนาม ส. ภิกษุธรรมทายาท

รายนามท่านละ ๒๐ บาท คุณเพชรหทัย เรืองอุไร คุณลัดดาวัลย์ เพชรวรุณ คุณวรพร มหาอมตพงษ์ ด.ช. ธนศักดิ์ กุศลวิศิษฎ์กุล คุณเจริญ นิลวงศ์ คุณวรุณรัตน์ เลิศจิราการ คุณประกอบ โยมจีน แม่ชีลม้าย พูลสมบัติ

รายนามท่านละ ๑๐ บาท

ท่านผู้ใดต้องการหนังสือนี้

ติดต่อได้ที่

ร้านธรรมดานิยม

๕๖ ถนนอัมรินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

(ส่งต่ออุบาสิกาวัลย์ นานายน สำนักปฏิบัติธรรมเขาสวนหลวง ราชบุรี)

พิมพ์ที่ ร.พ. แสวงสุทธิการพิมพ์ 88/6 ซอยกำนันแม้น ถนนเอกชัย บางขุนเทียน กรุงเทพฯ
โทร. 4152049 นายสุรพงษ์ เขียวสุทธิ ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา 2530